

አጭር ልቦለድ ማለቱ ነው። ንጎል Dead Souls የሚል ልቦለድ አለው። እንዲያመልጥህ ካገኘህ አንብበው።

ቺቸኮቭ ይባላል ባህሪው። ሞገጫ ነው። ባንክ ትሄድና አበድሩኝ ትላለህ። የሆነ ትልቅ ነገር ልትሠራ አስበሃል። በወቅቱ እዚያ “ምን ያህል Soul አለህ?” ይሉሃል። የሕዝብ ቆጠራ በየሰባትና አሥር ዓመቱ ገደማ ነው የሚካሄደው። ቆጠራ ሲያካሂዱ የእያንዳንዱ ባላባት Soul ስንት ናቸው? የሚያስተዳድሩዎቸው ከሃምሳ እስከ ብዙ ሺዎች ሊደርሱ ይችላሉ። ከቆጠራ በኋላ ቢሞኩም እስከሚቀጥለው ቆጠራ ግብር ይከፈልባቸዋል።

የቺቸኮቭ ፕላን በሰረገላ እየዘረ አገሩን ያዳርሳል። አቀራረቡንም ያውቅበታል። ምን ያህል ‘ሶልስ’ እንደሞቱ ያጣራና፣ የሞቱትን ነብሳት ተደራድሮ ይገዛል። በደስታ ይሸጡለታል። በርካሽ ዋጋ። ከዚያም፣ በሰበሰባቸው ነብሳት መያዣነት ባንክ ሄዶ ይበደራል። በአጠቃላይ የንጎል ራሺያ ቁልጭ ብላ ትታያለች። ሸፍጥ፣ ጥርጣሬ፣ ፍርሃት፣ ፍንትው ብሎ ይታያል። በረጅሙ ተነፈሰና በሐሳብ እልም አለ።

እንግሊዝ መሬቷ ነው እንጂ ሚጢጢ ቋንቋዋ በጥበብ ዓለምን አጥለቅልቋል። ቀደም ብሎም አጫውቼሃለሁ። ሼክሰፐርን፣ ዲክንሰን አንስተናል። አሁን ትዝ ያለኝ ዶክተር ሳሙኤል ጆንሰን ነበር። የመጀመሪያውን የእንግሊዝ መዝገብ ቃላት ያዘጋጀው ይህ ሰው ነው። አንድን ቃል ላስታውሰህ።

Oat በእኛ ቋንቋ እጃ ነው። ይህችን የእህል ዘር ሲተነትናት “በእንግሊዝ ፈረስ የሚበላው፣ በስኮትላንድ ሰው የሚመገበው እህል” ሲል ያስፍራታል።

የሕይወት ታሪኩን የጻፈለት ጓደኛው ቦዝዌል የሚባል የስኮትላንድ ተወላጅ ነው። የእንግሊዝ ንጉሥ ስኮትላንድን ወረረ። “ስኮትላንዶች ከመጠን በላይ በዙ።” አለና ቋሚ አዋጅ አስተላለፈ። አንድ ስኮትላንዳዊ ሲያገባ የሙሽሪትን ድንግል የሚወስደው አንድ እንግሊዛዊ ነው። እንግሊዛዊው የስኮትሽ ልጃገረዲቱን እነሆ በረከት፣ ካላት በኋላ ነው ሙሽሪው የሚቀጥለው። ያዝክ?

ጆንሰን ደግሞ ተናጋሪ ነው። ከቦዝዌል ጋር ሲጨዋው የሚያደንቃቸውንና ጂኒየሶ የሚላቸውን ሰዎች ይጠራለታል። ቦዝዌልም ልብ ብሎ አድምጧል። “እስካሁን አድንቀህ የጠራሃቸው ሰዎች ከ በሙሉ የስኮትላንድ ተወላጆች ናቸው” ሲለው።

“የስኮትላንድን ሰው ሩቅ እናደርሰዋለን፣ በልጅነቱ ከያዝነው” አለው።

ራሴላስን የሃፈው ለእናቱ ቀብር ነው እንዴ? ‘ጋደሚት!’ እኔ ሊያሳክም ነበር የመሰለኝ። ለካሰ መገንዣ ነው። ፅናታቸውን አደንቃለሁ የዶክተር ጆንሰንን...” አለ በተቀመጠበት እጅ እየነሣ።

“እንግሊዝን ሸንቴን ሸንቼ ስመለስ ጨዋታችንን ልቋጭልህ?” አለና ተነሣ። እዚህ እንዲጠቀም ፖፖ አቀረብኩለት። መሸቷል። አዳሩ እዚህ ‘ዙሉ ካሰል’ ውስጥ ከእኔ ጋር ነው።

“እሼ አምጣው! በእውቀት ልመጣው” አለና ሣቀ።

ጀርባውን ለእኔ ሰጥቶኝ ተጠናቅቆ እየተቀመጠ ዓያኑን ቡዝዝ አርጎ አስተዋለኝ። ምንጊዜም መፀዳጃ ቤት ደርሶ ሲመለስ ነብሱ አዲስ ሐሳብ ትፀንሳለች። ሐሳቧ ለእኔ የሚያጫውተኝ አልያም ለራሱ በማስታወሻው ላይ የሚይዛት ትሆናለች። እንዳልኩት ሆነ። “ይኼውልህ። አንዳንድ ሐሳብ አለች፤ እሁን ካልጻፍካት ብልጭ ብላ ትጠፋለች። ማስታወሻዬን አቀብለኝ” አለ። ሰጠሁት። ከፃፈ በኋላ “እ” አለኝ።

እንግሊዞች ከሁሉ በላይ የምታደንቁት ገጣሚያችሁ ማነው ቢላቸው፣ ሚልተን ይላሉ። ሼክሰፐርስ? ሲባሉ፣ እሱም የዓለም ነው ይሉሃል... ሼክሰፐር አራተኛ ክፍል ድረስ ነው የተማረው። ቤን ጆንሰን ለሼክሰፐር ሲጽፍለት “የእኔ ሼክሰፐር፣ ትንሽ ላቲን፣ ከእዚያም ያነሰ ግሪክ የሚችለው” ሲል ያደንቀዋል። ሼክሰፐር አረፈ። ከእዚያም በኋላ ሂሳቦች መጡ፣ አያሌ ጥርጣሬያቸውን አስነበቡን። ለምሳሌ የዘመኑ ንግሥት ኤሊዛቤት ጽፋቸው፣ ክብሯ ሰላልፈቀደ ስሙን ለሼክሰፐር ሰጠችው። ሌሎች ደግሞ ፍራንሲስ ቤክን (Bacon) የሚሉ አሉ። እሱ የመጀመሪያው ታላቅ ሳይንቲስት ሰለሆነ። ቤክን በዘመኑ የነበረውን የሃይማኖት አስቸጋሪነት አልፈው አንባቢያንን በሳይንስና በሐይማኖት መሀል ያስለዩ ምሑር ነው።

በሼክሰፐር ሕይወትና ማንነት ላይ ንትርኩ ይሄድ ይሄድና ካይሮ ውስጥ እያዝናና የሚኖር አንድ ይሁዳ ‘ኮሜዲያን’ ሼክሰፐርን ያነሣና “ይህንን ሁሉ የፍቅርና የሙቀት ታሪክ እንዲህ ዓይነት በረዶ ምድር ላይ ተወልዶ መጻፍ አይቻልም። እንዲህ ዓይነት የፍቅር ግለት ሊገለፅ የተቻለው ሼክሰፐር ‘ፎርሺያዊ ሆኖ ነው’ ይላል። በአጠቃላይ ሰው በስታቴስቲካስ ብታጠናው፣ ፎቶ ብታነሳው፣ ድምፁን ብትቀርፀው ያወከው ይመስልሃል እንጂ አታውቀውም። ሰው ራሱን የቻለ ‘ዩኒቨርስ’ ነው። ያም ሆነ ይህ፣ ሰውየው ሼክሰፐር ተፃምረኛ ነው። ፕ! አድናቆትና ክብር ይገባዋል።

ቬክሰፐር ለንደን ከርሞ ወደ ስትራትፎርድ ይሂዳል። እቤቱ ሲገባ ሚሰቱ ከአንዱ ጋር መርፈና ከር ሆነው ያገኛታል። ምንም እንኳንም። ቬክሰፐር ነቀ ሰውዬው። ቬክሰፐር ልቡ የተሰበረው በልጁ ሞት ነው። ሐምስት የሚባል በጣም የሚወደው ልጅ ነበረው። ይህ ልጅ በአምስት ይሁን በሰባት ዓመቱ ሞተበት። ቅስመቱ ተሰበረ። ከዚህ በኋላ ነው እነዚያን ታላላቅ ትራጆዳዎች የፃፈው። እውነትም ቬክሰፐር የግለሰብ ደራሲ ነው።...” አለኝና “አምጣ ማስታወሻዬን” አለኝ። ቀልጥፊ አቀበልኩት። ጻፈና ቀና ብሎ እያየኝ “ንጉሥ ሰለሞን ሺ 700 ሚሰቶችና 300 ቁባቶች ነበሩት አይደለም? ልክ እንደሱ የእኛም ቆንጆ ሐሳቦች መፃፍት ናቸው። ስለዚህ ጋዜጣ ላይ አሰፍራ ለአንባቢያን የማጋራው ሐሳብ ከነበረኝ እጽፈዋለሁ። ያን ያንበባኝ አንዳንድ ሰው ዕድለኛ ነው። እኔም በዚህ በኩል ዕድለኛ ነኝ... የቻርልስ ዲክንሰን ላክልላህ?

ዲክንሰን በየሳምንቱ በሚወጣ መጽሔት ላይ ነበር ብዙዎቹን ረጃጅም ልቦለዶቹን የጻፋቸው። በሳምንት፣ በሳምንት አንዳንድ ምዕራፍ ይጽፋል። የመጽሐፉ ርዕስ “Little Dorit” ነው! የፀባሕሪሞ ስምም “Little Dorit” ነው! የሚባለው። ይህንን መጽሔት በፍቅር ብዙ ሺ አንባቢያን ተደሰተውበታል።

አንድ አየርላንዳዊ አንባቢው ነበር። ሰውዬው በጊዜው የታወቀ ደራሲ ነበር። ነረቤቱ አንዲት ሴትየ አለች። ደራሲው ቤት ካሰኛት ትመጣለች። አንድ ቀን መጥታ ስትገባኝው ያለቅሳል። “ምን ሆነክ?” ስትሰው።

ደራሲው ምን አለ መሰለህ? “ቁጭ በይ አንቺንም ይመለከትሻል። ሊትል ደራት ሞተች።” አላት። ልብ አድርግ! እርሱ ራሱ ደራሲ ነው። ‘ቴክኒኩን’ ምኑን ሁሉ ያውቃል። ያንን ያህል የደራሲን እንኳ መንፈስ ይህ የማሰለቀስ ጋይል ነበረው ቻርልስ ዲክንሰን” አለና ረጃም ጠመን ወደታች እያጥለቀቀ ፈዞ ያየኛል። ዓይኑን እኔ ላይ ያትከለው እንጂ እይታው ወደ ውስጥ እንደሆነ አኳኑ ይገልጻል። ከረጃም ፀጥታ በኋላ “ራዳርህ የት ያመለክትሃል?”

አንዳንድ ዓይነት ደራሲ የወለደውን ሁሉ ይወዳል። እንደ እናቱ ልጅ፣ እግዚር እንደሚሉት። ቻርልስ ዲክንሰን የተባለው ደራሲ ሁልጊዜ አሁን የሚጽፈው መጽሐፍ ነው አሪፍ። የታተሙት ሁሉ አልፈዋል። በእሱ አስተሳሰብ። በጠየቁት ቁጥር “እንደዚህ ጽፊ” አላውቅም ይላል። እሱ ተናገረ እንጂ እኛም እከ ሰንፀፍ የሚሰማን እንደዚያ ነው። ምክንያቱን በፊት የተጻፈው እከ ሌላኛው እኛ ነው የጻፈው ‘ራይት!’ አሁን እኛ ደግሞ እንደዚህ ጽፊን አናውቅም ብለን ብናንጅብ ጤናማ አንጀባ ነው። ይህ

ደራሲ እገሌ ለመብለጥ ሳይሆን ለመፍጠር ስለፈለግኩ ስለሚጥመኝ ደስ እያለኝ እጥፋለሁ።

ሁለት ነን። አንዱ ከጎብረተሰብ፣ ከማንበረሰብ ጋር የሚፋጠጠው እኔ የእነሱም እዳ አለብኝ። እነሱም የእኔ ዕዳ አለባቸው። ሥራ መብቴ ነው። የፖሊስ ጥበቃ መብቴ ነው። እንደዚህ እንደዚህ እኔ እና ማንበረሰብ። ዞር እንልና ደግሞ እኔ ደግሞ ማንበረሰብን ሳገለግል። መብቴን ስፈልግ አለ። መብቴን ስጠጠው ማለት ነው ደግሞ። እንዲህ ነኝ። ሁለቱም ነኝ። እንግዲህ አየህ ስትፀፍ ሁለቱን ሆነህ ነው። ስትቀሰቅስ ስለ ራሱ ስለሚሰማህ ብቻ የምትፀፈው ለምን መሰለህ? የእውነት ይህንን ጽፈኸው ከሆነ ማንበረሰቡ መሞቅር ነው እንጂ። አላላቱ እንዳንተው ሰው ስለሆኑ እንደሚወዱት የተረጋገጠ ነው። ‘ራይት!’ ያንተ ተቃራኒ የሆኑ ሰዎች አሉ። እነዚህን እናልፋቸዋለን። ሁሉም ሰው ይውደድ አንልም። እንደ እንተ አይነት ጥቁረት የሚያስጠላት ሴት አለች። አይደል? Excite የሚያደርጋት አለች። አሁን ስም አንጠራም እንጂ።

ፈረንሣይ በካርታ ስፋትዋ መጠነኛ አገር ነች። በታሪክ በሥነ ጽሑፍ፣ በሥዕል፣ በፍልስፍና፣ በአብዮት ስትል ውቅያኖስ የሆነች አገር ነች። እኔና እንተ የምናወራው በሁሉም ዓይነት ርዕስ ስለሆነ እኔም በቋንቋቸው ስላነበብኳቸው የመጣልኝን ልሰጥህ?

ይኸውልህ! መጀመሪያ ገዢ የታየኝ ጊ ደ ሞፓሳ ነው። ማስተርፒስ የሆኑ አሜሪካ ልቦለዶችን አሰነብዐናል። በእዚያኛው ግለሰብ በአሜሪካ ልቦለዶች ዞርፍ አራት ቁንጮ ደራሲያን አሉ። ጊ ደ ሞፓሳ፣ አንተን ቼሆቫ፣ ሶሞርሴት ሞም...” አለና በፍጥነት ስላልጠራቸው አራተኛው ደራሲ ጠፋው። ቆየና ትዝ አለው። “ኤድጋር አላን ጋና ፍሎቤር የሚባል ሌላ ፈረንሣይ ደራሲ አለ። እንድ ቀን ከጊ ደ ሞፓሳ ጋር ፓሪስ ውስጥ ከንድ ለክንድ ተያይዘው ይንሸራሸራሉ። በዚህ ጊዜ ጨዋታ አለ። ፍሎቤር “እንዴት ነው ሴትን ልጅ የማቀፍ ጉዳይ?” ይለዋል።

“እኔ በፈለግኩ ጊዜ ደስ ካለችኝ ሴት ጋር መተቃቀፍ እችላለሁ። ብትፈልግ ላሳይህ” አለና ጊ ደ ሞፓሳ ሸሌ ቤት ይዞት ገባ። እና ፍሎቤር ቁጭ ብሎ እየቆጠረ ጊ ደ ሞፓሳ ሰባቱን አከታትሎ ከተደሰተባቸው በኋላ ፍራንካቸውን ከፍለው መንገዳቸውን ቀጠሉ። በዚያን ዘመን ቂጥኝ ገዳይ በሽታ ነበር። እንደኛ ዘመን ጉንፋን አልተባለም። ቂጠኝ ጊ ደ ሞፓሳን አመመው። በዚህ በሽታ አብዶ ሞተ...” አለና ድምጹ የገዘን ባልት ይዘ።

ምክንያቱም ዕድሜው ገና ነበር። ብዙ መጻፍ ይችል ነበር። ዓይኖቹ ዕንባ አቀረሩ። ቶሎ ለሰላሳ ወረቀት ከዚህ አውጥቶ

እንባውን አበሰ። ተረጋግቶ “ፍሎሴር የፍሬንች ስታይል ፋና ወጊ ታላቅ አርእያ ይሉታል። በአማርኛችን ሀዲስ ዓለማዊቱ ቆንጆ ስታይል አይደለም ያላቸው?”

ቀደም ብዬ ፈረንሳይኛን ገና ሳላውቅ በእንግሊዘኛ ሳነበው እንኳ እውነታቸውን ነው ብዬ ነበር። በኋላ በፈረንሳይኛ ሳነበው እውነትም ሐያሲያኑ ጥሩ አይተውታል ነው ያሰኝኝ” አለና ቡትሌዋን አንሱቶ አያት። ካቲካላዋ አልቃለች። “It is enough for you?” አልኩ፤ መጨመር ከፈለገ ሮጬ ሄጄ አንድ ቡትሌ ገዝቼ ላመጣለት በፈለገ ስሜት።

“ሂድ!” አለኝ በቀልድ “ሁለተኛ በዚህ lower class እንግሊዘኛ ስትናገር እንዳልሰማህ። ለእንደኛ ዓይነቱ is it sufficient for you? ነው ማለት ያለብህ” አለና ሣቀ፤ በዕለቱ ጥርሴን አሞኝ ስለነበር ለሁለታችንም የሚሆን ያህል አረቄ ገዝቼ መጣሁ።

ቁጭ ብሎ ሲያሰለጠኑ ደረሰኩ። ለሁለታችንም ቀዳሁና ቡትሌዋን መሐላችን ሰይሜያት ተቀመጠኩ። በእንዲህ ያለ ወቅት ምንም ዓይነት ጥያቄ አላነሳም። እሱ ደስ ያለውን አንሱቶ እንደሚያወጋኝ አውቃለሁ።

“የት ነበርን?” አለኝ። አስታወስኩት። ማርሴል ፕሩስት መጣልኝ። የጠፋውን ጊዜ ፍለጋ የሚል ልቦለድ አለው። ቤተሰቡ ሀብታም ናቸው። ይሁዲ ነው። አንዳንዴ ይሁዲ መሆን ጂንዩሰ ሳያደርግህ አይቀርም። ምናልባት ከስዎች የበለጠ ጠንካራ የሚያደርጋቸው መገፋት መናቅ ስለበዛባቸው ሳይሆን አይቀርም። የቻሉት መከራ ብዛቱ!

አይሁድን አንደ ሮማ፣ ሌላ ጊዜ ባቢሎን፣ ወይም ግሪክ ሁሉ ያሳድዳቸዋል። የሆነ ብረት ነገር አለ ውስጣቸው መንፈስ ጠንካራ የሚያደርጋቸው።

ፕሩስት ስለራሱ ነው የሚጽፈው። ሲግሞንድ ፍሮይድን አላነበበም። የኖሩበትን ዓመት ምስረት አስተያይቼዋለሁ። እሱ በገዛ ራሱ እንደ ፍሮይድ ነው የሚያሰበው” አለና ለራሱ እንደሚያውራ ሁሉ እፋን በመጻፍ ከድኖ “አይ! እረሣሁት መሠለኝ። እንደገና ፕሩስትን የማነብበት ጊዜ ደረሰ ማለት ነው” አለና እኔን ፊት ለፊት እያስተዋለ “ተወው ደራሲውን ላጫውትህ። ማርሴል ፕሩስት ባሕሪውም እንደ ሥራው ለየት ያለ ነው። ምግብ ይወዳል፣ ወይን ጠጅ ይወዳል፣ ሴትንም በደንብ ይወዳል። ሴቶችን ጠንቅቆ ነው የሚያውቃቸው።

በሽተኛ ነው። ስለዚህ በሕይወቱ ማለቂያ ላይ መኝታ ቤቱን በቡሽ አሸገው። ጣራውንም ግድግዳውንም ወለሱንም። አምስት ንመት መሎ ከቤቱ ሳይወጣ ብርድ እንዳይገባ።

በወጣትነቱ ተደሰተ። ከፍተኛውን ማህበረሰብ አየ። በኤክስረዶ ዓይኑ አጠናው። ሀብቱ አሁን በእኛ ዘመን ሚሊዮኔር እንደምንለው ዓይነት ነው። እናቱና ሴት አያቱ በጣም ነው የሚወዱት። ሴት አያቱ ሳይንቲስት ነበረች። ነፋሻማ አየር ሲኖር ካፖርት ሳትደርብ ዞር ዞር ብላ ነበር የምትመጣው። ፕሩስትን “ና! እንንሸራሸር” ትለዋለች።

ሰባት መጻሕፍት ጻፈ። ዋና ገፀ ባሕሪው ፍሬንሻዝ ናት። የርሱ ፈረንሳይኛ ደግሞ ውብ ነው። አቤት ዓይኑ ሲያይ፤ አይ አጨዋውቱ፤ አይ አገላለጽ፤ አቤት ፈረንሳይኛውን ሲያውቅበት፤ እንደ እሱ ነው ቋንቋን ማወቅ። አንዳንዴ እየጣፈ የፍሬንሻዝ አባባል ሲጠፋበት ብቻ ነው በብዙ ልብስ ተጀቡኖ እሷ ወደምትኖርበት ክፍለ ፀገር ሄዶ አጣርቶ ይመለስና እንደገና ታሽን ጽሕፈቱን ይቀጥላል።

ታዲያስ!! ሁለት መቶውም ገፀ ባህርያቱ ሁሉ በሕይወት ያሉ ናቸው። የፓሪስን ሕይወት እንዳሰኝ ነው ቁጭ የሚያደርጋት።

Forget ሐያሲያን! ፕ! እኛ ከማርሴል ፕሩስት ጋር ነን። ጨዋታውንም ያውቅበታል። በእኛ አገር ካፉ ማር ጠብ ይላል። ብለን እንደምናደንቀው ዓይነት ሰው ነው። አንድ ቀን ተጋብዞ ወደ ግብዣው ቦታ ይሔዳል። በመስታወት ውስጥ አንድ ሽማግሌ ያያል። ቆም ብለህ ማነው ትላለህ አይደል? እሱም ተጠራጠረና ቆም አለ። ሽማግሌውን አየው። ያየውም እራሱን ነው። “ለካ እዚህ ጋ ደርሰናል” አለ።

ስለ ኒቼ በቂ አላውቅም። ከግስታውሰው ግማሽ ጎኑ የፖላንድ ሰው ነው። ዕድገቱ ግን ጀርመን ነው። በጣም Brilliant ነው ከታላላቆቹ ፈላጎሮች ከሚባሉት አንዱ ነው። Existentialism የገኘው ክፍለ ዘመን ፍልስፍና ነው። የዚህ ፍልስፍና አያቶች አንዱ ይህ ኒቼ ነው።

ይሽውልህ። እኔና አንተ ከዚህ ወጣን። አንተ ወደዚህ ስትመለስ አዳልጦህ ፍርጥ መትት ልትል ትችላለህ። እኔም እንደ ዕንቁላል ተሰባሪ ነኝ። የቀድሞ ፍልስፍና፣ ሐቅ ምንድነው? ዘለዓለም ምንድነው? እግዚአብሔርስ? እያለ ነበር የሚመራመረው። እግዚአብሔርንካለሱቶች እንዲህ አሉ። ተፈላሳፊው ማን ነው? ይህን የማወቅ አቅም አለው ወይ? ኗሪ ሰው ነው። መኖር ምንድነው? ማን እንደሆንን? ከየት እንደመጣን? ወዴት እየሄድን እንደሆነ ምንም የምናውቀው ነገር የለም። ጨለማ ነው። ይህንን ሁኔታ አብሰርድ

(absurd) ይሉታል። It is a tale told by an idiot Full of sound and fury. Signifying nothing ሲልህ ሺክሰፐር ኤግዚስቲንሺያሊዝም ነው እኩ። ዛሬ ግን ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት በኋላ እፍ አውጥቶ ተናገረና ኤግዚስቲንሺያሊዝም ፍልስፍና ሆነ። ስያሜውን የሰጠው ፈላስፋ ዣን ፖል ሳርት ነው።

Existentialism በአጭሩ ምን መሰለህ? በፊት ፍልስፍና የሚያጠናው 'ኤግዚስት' ነው። 'ኤግዚስት' ማለት ምንነትህ እግዚአብሔር ምንድነው? ምንድነው ጥሩ፣ መጥፎስ ምንድነው? ምንድነው ሞራሊትስ? ሰው ምንድነው? ምንድነው? ምንድነው? ነው። ሲሉ Existentialism እሺ ያንን የሚያውቀው አዋቂው ማነው? 'ኤግዚስት' የማደርገው እኔ ነኝ። አይደለም? መጀመሪያ መሣሪያ እንውሰድ አረንጓዴ መነፅር ብታደርግ አረንጓዴ ይታይሃል ቀይ ብታደርግ ቀይ ይታይሃል? ጭንቅላታችንን ምን እንደሆነ ይመረምራል ዕውቀቱ ልክ ይሁን አይሁን ያኔ ነው የምታውቀው። ማነው ይኼ All I know is Existentialism ማለት የግለሰቡን ኤግዚስት ማድረግን ነው የምናጠናው።

እሺ ደግሞ እንዲህ እንደው። የእኔ ኑሮ ምንድነው? አንድ ተሰባሪ ነኝ። በማንኛውም ጊዜ ይሆናል። በቃ ከ ልታገኘኝ ትችላለህ። ሁለት ቋሚ አይደለንም፤ እርግጠኛም አይደለንም። ሌላው ሁሌም የምንኖረው ጊዜ ውስጥ ነው። ትናንትም ነገም የሆነ ነገር አላቸው እኔ ውስጥ ትናንት ውስጥ ነበርኩበት ነገ ውስጥም እኖርበታለሁ። ማለት አሁን እዚህ እንደምታየው ኩባያ አይደለሁም» አለ። የሻይ ኩባያውን እንስቶ እያሳየኝ። « እኔ ግን ብፊልግ ወደ ልጅነቴ እመለሳለሁ። ከፈለግኩ እዚህ ያለሁበት የወደፊቱን ለማየት እሞክራለሁ። አልያም የመጨረሻዎ ልጅ ደርሳ ስድራት ይታያኛል። እዚያ ውስጥ ካለሁ ሁሉም ጊዜ ውስጥ ነኝ። ሟች ነኝ። እና ደግሞ መሞት የማልፈልግ ነኝ። ከሁሉም የባሰ ምን አልባት ለጭንቅላቴ ማለት ነው። እኔ እንዲገባኝ እፈልጋለሁ። የፀሐይ፣ የተፈጥሮ፣ የእግዚሩ ምስጢር እንዲገባኝ እፈልጋለሁ። ሁሉንም እንዲገባኝ የሚያስችላኝ ኃይል የለኝም። በዚህ በኩል እኔ ውስጥ ያለው የማወቅ ጉጉት በዚያ በኩል አንድ ማወቅ የለም። ምንድነው የሚታወቅ? ይህ የእኔን ኑሮ Absurd ያደርገዋል።

Absurd ውስጥ ነው የምንኖረው። አልቤርት ካሙ ወደ ተባለ ደራሲ ልውሰድህ። ይህ ፈላስፋ ነው 'የአብሰርድን' ምስጢር የገለጸለን። The Myth of Sisyphus የምትል ትንሽ ሙጽሐፍ አለችው። ብዙ ነገር በውስጡ አለ። ምንድነው በአጭሩ የምትለው። አሁን ያልኩት ጭብጥ ላይ ታተኩራለች። እንዲገባኝ እፈልጋለሁ አልችልም። ከየት መጣሁ? ለምን መጣሁ? ወዴት ነው የምሄደው? የኑሮ ዓላማው ምንም አይታየኝም it doesn't make sense,

ሰለዚህ ለምን መኖር እቀጥላለሁ? ለምን ራሴን አልገልገም? ምንድነው ይኼ 'አብሰርድ' ውስጥ ሆኖ መቀጠል። እ? ስል። እንዴ ለምን እራሴን እገላለሁ። እያለ ይቀጥልላል።

ደራሲው አልቤር ካሙ ስፖርት በጣም ይወዳል። በወጣትነቱ የትምህርት ቤቱ ግብ ጠባቂ ነበር። ዋና በጣም በጣም ይወዳል። ሁሌም እንደዋኝ ነው። በዚህ ላይ Fighter ነው። እንዲያውም 'ኤግዚስቲንሺያሊዝም' ናት ልትላት ትችላለህ።

ሕይወት አብሰርድ ትሁን እንጂ ይኸው እንደምታየው ነው። ደስ ብሎን ነው የምንኖረው። ቢገባንም መሞታችን ቢያናድደንም ይኸው ባለችው ጊዜ እስካሁን እየኖርን ነው። በቃ ቆንጆ አድርጌ እኖራታለሁ። አሪፍ አድርጌ እኖራታለሁ። የምኖራት ደግሞ እኔ እንደመሰለኝ ነዋ። ሲመሰለኝ እንግዲህ አየህ እኔ አልቤር ካሙን ሆንኩ።

አልቤር ካሙ ትውልዱ አልጀሪያዊ ነው። ሦስተኛ ትውልድ መሰለኝ። ግማሽ ጎኑ ስፓኒሽ ነው። በእናቱ በኩል።

ጋዜጠኛም ነበር። ፈረንሳይ በዘመኑ አልጀሪያን የምታያት እንደ አካልዋ ነበር። ሌሎቹ አገሮች ግን እንደ ቅኝ ግዛትዋ ነበር የምትገዛቸው አልጀሪያ ግን አገራችን ናት ብለው ፈረንሳዮች ያስባሉ። በጣም ብዙ እንድትለግ አድርገዋታል። ብዙም ዓመታት አልጀሪያ ውስጥ ኖረዋል። ይህንን ሁሉ ከግምት ውስጥ ሳያስገቡ ፈረንሳዮች ከአልጀሪያ ይውጡ ሲባል አልቤር ካሙ በዚህ ሐሳብ አልተደሰተም። ምክንያቱስ ነብሱ ፈረንሳይ ናት። ግን አለ ሲጽፍ "ምንም አልጀሪያ ውስጥ መኖሩን ብንወደውም ውጡ ካሉን የእነሱ አገር ነውና መውጣት ነው ያለብን" ብሎ ጻፈ። ያኔ ሳንሱር የለም፤ ከንቲባው ይህንን ሲያነብ ከስሶ ያሳስረዋል። ሰለዚህ ንደኞቹ ገንዘብ አዋጥተው ወደ ውጪ አገር ሸኙት። ፖሊሶች ትዕዛዝ ሲደርሳቸው ፈልገው ፈልገው አጡት። የንደኞቹ ፍጥነት ቀደማቸው። አየኸው አልቤር ካሙ ላመነበት ነው የሚቆመው ማለት ነው።

ካሙ ቴአትር፣ አጭር ልቦለድ፣ ረጅም ልቦለድም ይጻፋል። ሲኖር ሲኖር አዶልፍ ሂትለር የጀርመን መሪ ሆኖ መጣ። ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ተቀሰቀሰ። ፈረንሳይ በ15 ቀን በጦርነቱ ድል ሆነች። ሃሜታው ምንድነው መሰለህ "እንደ ለንደን ፓሪስ ከምትወድምብን ይቅርብን ብለው ነው" ይሉናል። እነ ጄኔራል ደገል "ፍራንስ አልተሸነፈችም እየተዋጋች ነው" አለኝ ይላል በቢቢሲ። እና ካሙ የኮሙኒስት ፓርቲ ትግል የሚል ጋዜጣ በሕብሶ ጀመረ። ያኔ ለኮሚኒዝም አይደለም የሚዋጋው። ለፍራንስ ብሔራዊ ደህንነት ነው። ቢያዝ ይረሽኑታል። ከእነ ጄኔራል ደገል ጋር ነው ስልፉ። ለአገሩ ደህንነት ነው። ጭንም ኤግዚስቲንሺያሊስት ቢሆንም ሰው ነው። ሰላም እንደመጣ እን ቸርችል። ሩዝቬልት እና ስታሊን በአንድ ጎን

ሆነው 'አላይድ ፎርስን' አልመሰረቱም? ተቃራኒዎቻቸው ጀርመን፣ ጣሊያን፣ ጃፓንና ደግሞ አክሲዮን ፎርስን መሠረቱ። ጦርነት ገጥመው የነሃት ለር ቡድን ተሸነፈ። ከዚያ ሰላም ሲመጣ በጣም የተቀጣለት አረፍ ደራሲ ሆኖ ቀጠለ። ዝ ሚት ለፍ ሲሰፈስ ምን ይለናል መሰለህ። እንዳየነው ካሙ ቅን ነው። For the good for the right የቆመው።

ሲሰፈስ መሠረቱ የግሪክ ሚትሮሎጂ ቃል ነው። እየህ በጣም ይወዳት ነበር አማልክት። ኑር ከባድ ነው አይደለም። እንኖረዋለን። ዋናው ጥያቄ ልኑር ወይስ ልሙት አይደለም። ለመኖር ቆርጠናል አይደል? ስናየው ደግሞ ለክርሰፊስ እኛ ነን። ለዘላለም አይደለም እንጂ እኛም ኑረን እናልፋለን። እኔ አሁን ሲሰፈስ ሲታየኝ እያለቀሰ ለአራሱ እያዘነ አይደለም። እዚያ ላይ እንደርሳለን። እኛም ኑርአችንን እንደእዚያው ነው የምንገፋው። ማለት አልሞትም እኖራለሁ ነው መልሱ። የፍልስፍና ጥያቄ ነው የኢግዝዮንሽያሊዝም።

ከአልቤር ካሙ ጋር እንቀጥል። ቀጥሎ ምን ይጽፋል The Rebel የተባለውን መጽሐፍ ጻፈ። ጥራዙ ወፈር ይላል። ይጥማል ሲያነቡት ይጣፍጣል። ብቻ እኔ በዘመኑ በበቂ ሁኔታ የአጠቃላይ ታሪክ ስለማላውቅ አንዳንድ ነገሮች ካሙ ምን እንደሚል በቂ አልገባኝም እንጂ ካነበብኩት አኳያ ቆንጆ መጽሐፍ ነው።

እዚያ ላይ ደግሞ ምን መሰለህ? መኖር መረጥን አይደለም? አብረን ነዋ የምንኖረው። ግለሰብ ሆነን ማንበረሰብ ውስጥ ስንኖር 'ሲሰፈስ' አላልንም? እ ፈላስፋም ሆኖ አርቲስትም ሆኖ ዘመኑን ነው የሚያጠናው የሚሆነውም። አሁን እንግዲህ የካሙ ዘመን የሂትለር ዘመን ነው። የእስታሊን ዘመን ነው። የአብዮት ዘመን ነው። The Rebel ሰው እንደ አብዮተኛ። በእንግሊዘኛ in rebel ነው።

ምዕራፍ አንድ፣ ባሪያ መቼ ነው ጌታውን «አይ!» ብሎ የሚቃወመው? አብዮት ማለት ይህቺ እኮ ናት። ይህቺ ምሳሌ በግለሰብ ነች። ያኛው ደግሞ አብዮት በንብረተሰብ ነው። እንጂ ያመነው በቃን ባርነት በባሪያ ስንደምር ጌታው ሲቀየነው ሲገርፈው ምን ሲለው ይችል ይችልና ከዕለታት አንድ ቀን ይገነፍላል። የሚገርመው የዚያን ዕለት ጌታው አልገረፈውም እኮ ሌላ ቀን የሚያደርገውን ብታይ መስቱን ነው የሚያወርድበት። በዕለቱ ገን ምን አልባት «ተነሰ ውጣ!» ነው ያለው፣ የዚያን ዕለት። በቃ።

«አልወጣም!» ይላል ድንገት ባሪያው። አለቀ። ያ ሁሉ ተደምር ተደምር አብዮቱን ደረሰ። ልክ ዕዋ ሲሞላ እንደሚፈስ ነው።

አልቤር ካሙ The Rebel እንዲህ ይላሃል። ሰው ራሱን የሚያጠፋው ትልቅ ነገር ስለደረሰበት አይደለም። ትንሽ ነገር ናት። በአብዛኛው ዛሬ የተንጠለጠለው ሰውዬ ጠዋት ለአደጋ የምታጋልጠው ትንሽ ነገር ነች። ለምሳሌ «ታዲያስ አህህ!» ይለው የነበረው ዓደኛው ዝም ብሎት አልፏል። ይህቺ ልትሆን ትችላለች ለሞት የጻረገችው።

«ታዲያስ! አህህ! መቼ ነው? አብረን እልእ ...» ብሎ ቢሆን ኖር ራሱን አያጠፋም ነበር።

የባሪያው እንደዚያው ናት። ጌትየው ያን ቀን በሰላም አልፎት ቢሆን ኖር ይቀጥል ነበር።

ካሙ ምን ሆነ መሰለህ? እኔ ያልኩትን ላክልህ ካሙ በዘመኑ ፋሽን ነበር። ፍራንስ ስሂድ አልቤር ካሙ ፈላስፋው ዣን ፖል በዚያን ዘመን እነሱን ያላነበው 'ኢንቴሌክቸዋል' እና ወጣቶች አልነበርንም። መጻሕፍቶቻቸው በደንብ ይሸሉ ነበር። ሥራቸው አረፍ ብቻም አይደለም ፍልስፍናም ምርምርም ነው።

አልቤር ካሙ ምን ዓይነት ሰው እንደሆነ ደግሞ ላሳይህ ። ይህንን አንተ ነህ የምታስተካክለው እዚህ ውስጥ» አለና በጣቱ ጭንቅላቱን ጠቀሞኝ ትረካውን በተመስጦ ቀጠለ «ካሙ የኖቪል ሽልማት በሥነ ጽሑፍ አግኝቷል። ዣን ፖል ግርትም እንዲሁ ተሸልሞ ነበር ተቃወመ። እንዲህ አለ «እኔ የካርታሊዝምና የኢምፔሪያሊዝም ሊቅላላ መኝ ከብሬ አይፈቅድም» ብሎ እምቢ አለ። እሱ ብቻ ነው የኖቪል ሽልማት አልቀበልም ያለው። ምክንያቱም እሱ ኢግዚዮንሽያሊስት ብቻ አልነበረም። ኮሚኒስትም ጭምር ነው። ትግላቸው በየአራሳቸው ነው እንጂ ሳርት የፍልስፍና መሪ ናቸው። ካሙ ደግሞ የፍልስፍናና በሞራል ወጣቱ ትውልድ ይቀበለው ይከተሉው ነበር።

«ሲሪየስ አርቲስት ነው። ምን? ማነው ይሁዱ? ምነው ባክህ? » ሙከብኝ። «አሁን ስነግርህ ግማሽ አልጄሪያ ግማሽ ሰፊን እያልኩህ? አዎን ዣንፖል ግርትር ይሁዱ ነው። ሽውራራ ነው፣ አዎር ነው። ወፍራም መነጻር ያደርጋል። የሲሞን ደ ሚኒኛር 'ቦይፍሬንድ' ነው። እንዳይጋባኝ ታብቻ የቡርግዋ ፎርማልቲ ነው። ስለዚህ መዋደድ ይበቃናል ብለው በፍቅራቸው ቀጠሉ። አብረው ኖሩ።

ሲሞን ደ ሚኒኛር ደራሲ ናት። ዘ ሰከንድ ሴክስ የሚባል መጽሐፍ ጽፋለች። የሴቶችን ትግል ፍልስፍና ጀምራ የመረቻቸው ነች። አሁንም የሴቶች ትግል ሲነሳ ሲሞን ደ ሚኒኛር ትነሳለች። እግዚርየው ታሪክ ሲሠራ ወንጀለኛውን አንድ ላይ ይሰበሰብልሃል። እነ መንጌ እነ ምናምንን እነ ምናምንን እይተሃል። እኔ ሃትለርን እይተሃል። ጀግኖቻችንም አንድ ላይ

ይሰበሰባል። ታሪክን ስታይ አይገርምህም እንደዚህ ሲያደርግ? እነዚህ ሣርትና ባቢሮን ግን ጀግና ለጀግና ናቸው።

አልቤር ካሙ ደግሞ የኖቤል ሽልማት ሲቀበል እንዲህ አለ። «ከብር ይሰግኛል። አመሰግናለሁ። እንዲያም ሆኖ ይህ ሽልማት በእኔ እምነት የምትገባው ለጓደኛዬ ለአንድሬም ማርሎ ነበር» ብሏል።

አንድሬ ማርሎን ላላይህ። ማርሎ ዲፕሎማት ነው። የደጎል ጓደኛ ነበር። በሰፔን የእርሰ በእርሰ ጦርነት ሕጋዊውን መንግሥት ደግፎ የተዋጋ ፓይላት ነበር። እንዴት ግደነት ቡድን እንደሆነ ላላይህ እኮ ነው ይህን የማወራህ። እርሰነት ሂምንግዌም በሰፔን ውጊያ ላይ የአንቡላንስ ሸፈር ሆኖ ተዋግቷል። ለአደጋ እኩል ይጋለጣል። እሱ ግን አይተኩሰም። አሉ ሌሎችም ስፔን የዘመቱ ቆንጆ ቆንጆ ሰዎች። 'የጂኒዬሱ' ወገን በመጨረሻ ተሸነፉ።

ካሙ Moral standard አለው። ማለት የቤተ ክርስቲያን ምናምን ምናምን አይደለም። 'ኤቴይስ' መሆኑ እየታወቀ 'ሞራሊቲ' ማለት እንደ አሱ ነው። እሱ እኔ በዚያን ጊዜ ሰገልጸው የአያሱስ ታናሽ ወንድም ይመስለኛል። ለሰው ያላቸው ፍቅር ያላቸው ድፍረት ምንም አይፈሩም። ስተት በሉ መሄድ ነው።

ቴአትር በጣም ይወዳል። መጻፍ፣ መጫወት፣ ማዘጋጀትም። የራሱ የቴአትር ክለብ አለው። መጀመሪያ ቴአትሩን ፓሪስ ያላይና ከዚያ ፈረንሳይን ይዘራሉ። ምን አልባትም ፈረንሳይኛ ተናጋሪ አገሮች ላይ ሳይዘዋወሩ አይቀሩም። ፓሪስ አሳይተው ሂዱ ማርሴ ይላቸዋል። አንድ ግደነት ችግር ሲያጋጥማቸው ይነግሩታል። "መጣሁ" ይላቸዋል።

እና ከዕለታት አንድ ቀን የቴአትር ክለቡ ልኳቸው ወደ ደቡብ ፈረንሳይ መሰለኝ። ተዋግያን ጓደኞቼም፣ ልጆቼም ናቸው። እዚህ ከተማ እንገናኝ አላቸው። ድንገት እመጣለሁ ባላለበት ከተማ ሄደና ተገኘ። ሲተውኑ አዩ። «በሉ ደሀና ሁኑ!» ብሎ ወደ ፓሪስ ለመመለስ ወደ ባቡር ጣቢያ ሄደ። ትኩት አስቆረጠ። ባቡሩ እስኪመጣ ይጠብቃል። አንድ ጓደኛው ድንገት መጣ።

- «አ! አልቤር!»
- «ከሞኝ?»
- «ምን እያረክ ነው?»
- «ወደ ፓሪስ እየሄድኩኝ ነው። የባቡር ትኩትም አስቆርጫለሁ።»
- «ምን በባቡር አስኪደህ? እኔም ወደ ፓሪስ እየሄድኩ ነው ና በመኪናዬ ተላፍረን እንሄድ» ለለ።

በመኪና ሲሄዱ ሲሄዱ ወትቱ ከረምትም አልነበረም። መንገዱም የሚያዳልጥ አልነበረም። መኪናዋ ከመንገድ ወጣችኛ ከዛፍ ጋር ተጋጨች። ጓደኛው ምንም አልሆነም አልቤር ካሙ ለዘለጎለሙ ተሠናበተ። ካሙ ከሞት ጋር የነበረው ቀጠሮ እንዳያመልጠው የተላሽ መልዕክተኛ ይመስላል። ፍልስፍናውም አሟሟቱም Absurd እንደሆነ ተሰናበተን።

ሁለተኛው የዓለም ጦርነት ጊዜ ከጀርመን ጋር አይደለም የምንዋጋው አይደል የምትለው ፈረንሳይ ሆነህ? ካሙን ስትሆን ግን Letters to German friend ብሎ ጻፈ። እኔ በኋላ መጽሐፍ ሆኖ ነው ያነበብኩት። በምን መጽሔት ውስጥ ይሁን እንጂ ብቻ በግልጽ እንዲደርስ አድርጎ ጻፈ። እኛና እናንተ እኮ ጥል የለንም። ሕዝብ ነን ቀጣይ ነን... ነው ነገሩ። ለአገሩ ልጆችም ለእነዚያም ነው ነገሩ።... እንዴ? ከጀርመን ጋር ምናምን ምናምን አይደለም የምትለው። ... እ ካሙ ነዋ እናትክን ብሎ ይቀጥላል።

አምን እየተዋጋን ነው። የምንዋጋው ከሂትለር ጋር ነው እንጂ ጀርመናች እኮ እንደኛው ሰዎች ናቸው። ለጀርመን ጓደኛዬ ነው የምጽፈው ይልሃል።... ብቻ ሃሳቡ እንደዚህ ነው። የአገሩ 'የሞራል ስታንዳርድ' ተሸካሚ እንደማለት ነው። ይኸውልህ እንግዲህ ከሂትለር ጋር ስንዋጋ ሊላውን አንረሳም We keep in touch ደገነቱ መልዕክቷ ጀርመን ደርሳለች።

አዎን። አንተ እስካልሰለቸህ መሸከም እስክቻልክ ላቀብልህ ወሰኔ ነው የምሰጥህ። ጠይቅ የፈለገከውን።

ባልላክ ችሰታ ነው። እዳ ይበዛበታል። ይሁን እንጂ ሠራተኛ አለው። ቁጭ ብሎ ይጽፋል። ሠራተኛው ዘብ ይቆማል። አንድ ሰው ሊገበኘው ሲመጣ ገባ ብሎ ይነግረዋል። እሱም በጓሮ በር ሹልክ ይላል። መልክ ጥፋ ነበር? ኦ! እንዴት ግደነት ስቃይ ውስጥ ነበር ባልላክ! አለ ጋሼ አዝዋለት።

“ወደ ጀርመን እንሻገር? ገተ ነው የጀርመን ሥነ ጥበብና ባሕል አባት። ቋንቋቸው ለእንግሊዝ ቅርብ ነው። ትግርኛ ወደ አማርኛ ተተርጉሞ ይህል መቀራረብ አላቸው። ገተ ብጠቅሰልህ፣ አስተዳዳሪ ነበር፣ ደራሲ ነበር፣ የመጀመሪያውን ሮማንቲክ የሚባለውን አብይ ልቦለድ በኤውሮፓ የፃፈ እሱ ነበር። በጣም የሚታወቀው ፎስት በሚባል ሥራው ነው። ፎስት ከጥንት ጀምሮ በጀርመን ውስጥ የታወቀ (ሌጀንድ) አፈታሪክ ነው።

ደክተር ፎስት የታወቁ አልኪሚስት ነበሩ። የኤልኪሚስት ዋና ፍለጋው እንደገና ወጣት የምታደርግህን ቅመም ማግኘት ነው። ትጠጣለች፣ ወይም ትጨሳለች ወይም ወዘተ። እሷን ፍለጋ ነው

የደክተር ፎስት ምርምር። ቢታቸው መጻሕፍት ብቻ ነው። ሲመራመሩ፣ ሲመራመሩ፣ ለመኖር አንዲት ሰዓት እንኳን ሳይጫወቱ የግል ሕይወታቸውን ሳይኖሩ አረጁ።

ይኼን ጊዜ ሜሬስቶፊሊስ ይመጣል። ሜሬስቶፊሊስ በማእረግ ከሳጥናኤል ቀጥሎ ሦስተኛው ደረጃ ላይ የሚገኝ ሰዶጣን ነው። ቀላል ፍጥረት እንዳይመሰልህ። አንዴ ምሽት ላይ ደክተር ፎስት ከሸርሸር ሰመለሱ አንድ ጥቁር ውሻ ከፈታቸው ቀድሞዎቻው ይሄዳል። አልፈውትም ይሄዳሉ። ከኋላ ተከትሏቸው ቤት አብሯቸው ይገባል። መልኩን ያለውጥና ሜሬስቶፊሊስ እኔ ነኝ ይላቸዋል። ጃጅተው ማማረር የሚጀምሩበት ጊዜ ደርሳለች።

“ወጣትነትህን ልመልሰልህ እችላለሁ” ይላቸዋል።

“መልሰልኛ” ይላሉ ደክተር ፎስት።

“ግና ኮንትራት ተፈርማለህ”

“እፈርማለሁ”

“ስትሞት ነብሰህ የእኔ ናት”

“እሺ!” አሉ ደክተር ፎስት። ፈረመ። በደማቸው ነው አጥቅሰው የፈረሙት። ወጣትነታቸውን ሰጥቶቸው ሜሬስቶፊሊስ የውል ሰነድን ጠቅልሎ ይይዛል። ከእዚያ በኋላም አብሯቸው ነው። የግለሰብ ገንጣና መደሰት እንደልብ ያመቻችላቸዋል። ዋና ዓላማው ጋጢአት እንዲሠሩለት ነው። እዚያ ደግሞ ከረምት ይበዛል አይደል?

እ! ይጨፈግጋል አይደል? የፀደይ ፈሰታ አለ። እዚያ ይወሰዳቸዋል። ግራጅን የምትባል ቆንጆ ልጅ አለች። ጉፅህት ድንግል ናት። በሜሬስቶፊሊስ ተገኝቶ ቀስ እያለ ወጣቱ ፎስት ፍቅር ያሰይዛታል። በልጃገረድነትዋ ታረግዛለች። ወንድሟ የቤተሰቡን ክብር ለመጠበቅ ስላ ይገድላታል።

ሜሬስቶፊሊስ ሁሌም ፎስት ጋጢያት እንዲሠራ መረብ ይዘረጋለታል። ፎስት ግራጅንን ለመበቀል ስላ ከወንድሟ ጋር በሻምላ ይፋለማሉ። የሜሬስቶፊሊስ እገዛም ተጨምሮበት ወንድምየውን ይገድሉታል። ሁለተኛው ጋጢያት ሆነ።

በመጨረሻም ወጣት ማርጀቱ አይቀርምና ፎስት አረጀ። ሞት መጣ። ይኼኔ ሜሬስቶፊሊስ ከተፍ ያልና -ይኸው ፈርማህ፣ ና እንሂድ” ይላል። ይኼኔ መላእክትና ሸይጣናች ተባድነው የደክተር ፎስትን ነብስ ለመውሰድ ይታገላሉ። ግራትጅን በፍልሚያው መስክ ደረሰች። በእምዬ ማሪያም እርዳታ አሸንፋ የደክተር ፎስትን ነብስ ይዘዋት ያርጋሉ።

ተገርሞ “እንዴ! ምን ማለትህ ነው? ይህንን ነው ከገተ ፈጠራ የወደድክለት ትለኛለህ? እኔ ሰተርክልህ እንደኮዛክ ነው ዝም ብለህ የኮሙኮምከው?”

በጋራ በኃይል ማቅንና ትረካውን ቀጠለልኝ።

“አዎን። አኛዚዮ ሲሎኔ ይባላል። ጥልያን ነው። ኡ! እንዴት ልበልህ? Bread and Wine ይባላል መጽሐፉ። አይሱስ ይህ የእኔ ሥጋ ነው ይላል ንብሰቱን፤ ወይኑን ደሜ ነው ይላል። ርዕሱን ደራሲው ከእሱ ነው የወሰዳት። ይህንን ደግሞ የፃፈው ክርስቲያን አይደለም፤ ኮሚኒስት ነው። የፃፈሉን የራሱን የሕይወት ልምድ ነው።

አስተማሪ ነበሩን ይላል። የካቶሊክ ቄስ። አንድ የሚወዱት ተማሪ አለ። ኮሚኒስት ነው። ለእሳቸው ደግሞ በጣም አሪፍ ተማሪያቸው ነው። መምህሩ እሱ ከታገለ ምክንያት ለለው ብለው አንድ ቀን ይጠይቁታል። ዓላማውን ዘርዘር አስረዳቸው። አመኑት። ከእዚያ የሙሶሊኒ ሰዎች ሲመጡ እኝህ ቄስ ይደብቁና ያድኑታል። ይህ ነው የብሬድ ኤንድ ዋይን ጭብጥ።

በነገራችን ላይ፣ ኮሚኒዝምና ክርስትና አንድ ናቸው። ልዩነቱ ትንሽ ነው። ያውም ሰማይና መሬት!! ሃይማኖቱ ጽድቅ በሰማይ ቤት አለ ስላህ፣ ፖለቲካው የብሰ ላይ እናመጣታለን ይልሃል።

በአንድ ወቅት በግለሰብ የታወቁ ደራሲያንን ጆዜፍ ስታሊን ጋብዞ ነበር? በአገራቸው የተነበቡ፣ ዝነኛ ደራሲያንን ወደ ሶቪዬት ሕብረት ጋበዘ። የኮሚኒዝምን ዕድገት እንዲያዩ። እንዳንደቹ አደንቁለት። ብዙዎቹ ተሳስቷል አሉት። The God That Failed በሚል ርዕስ መጽሐፍ ተፃፈ። እስታሊን እግዚአብሔር ነኝ ሲል ቃጥቶታል። ግን የተሳሳተ እግዚአብሔር እንደሆነ ለማሳየት ይህንን ጣፋ። ሰንት እንደሆኑ አላሰታውሰም። ትዝ እንደሚለኝ ጆርጅ አረዌል፣ አልቤር ካው፣ አኛዚዮ ሲሎኔ፣ ሌሎችም የየራሳቸውን እይታ ጻፉ። ኮሚኒዝም በሐሳብ ነው። ሶቪዬት ንብረት ያለው የድርጅት ቁሳር ሌላ ልብስ ለብሰ ነው ይሉሃል።

ወደ ላቲን አሜሪካ በደስታ እንሂድ! ሲሞን ቦሊቫር የሚባል ሰው ነበረ። አሁን ቦሊቪያ የሚባለው የደቡብ አሜሪካ አገር ለዚህ ጀግና መታሰቢያ ነው የተሰየመው። በእዚያን ዘመን ደቡብ አሜሪካ በሙሉ የሲፓኝ ግዛት ነበር፤ ቋንቋውም ሲፓኝ ነው። ከብሪቲሽ በስተቀር። እናም ቦሊቫር ያሲፓኝ ቋንቋ ተናጋሪዎች ሁሉ ነፃ አውጧል ነው። በጊዜው በፈረስ ነው ጠረኞች የሚገዙት። እንደ ዛሬው ታንክ፣ ወታደራዊ መሳሪያ የሚባል የለም። ስለዚህ ቦሊቫር

በፈረስ ሳምንት ድረስ ይጓዛል። እንቅልፋንም ኮርቻው ላይ እያሸለሰ የተጓዘበት ጊዜ ነበር።

የአርጀንቲናው ደራሲ የኖቤል ሽልማት አሸናፊ ጋብሪየል ጋርሲያ ማርኩዌስ ታሪካዊ ልቦለድ አድርጎ ጽፎት ነው ያሰነበበን። በሊቫር ሁልጊዜም በፈረስ ከመጓዝ ብዛት የተነሣ ቁጥ መጅ አውጥቷል፤ ይልሃል ደራሲያችን በፀንፍ-የለሽ ምናቡ።

ሲሞን በሊቫር የማይለየው ጓደኛ አለው። አብሮ አደጉ ነው። አሽከሩም ነው። አንድ ቀን አንድ ጎረምሳ መጥቶ ለሲሞን በሊቫር “እኔኮ በጦር ሜዳ የዋልኩ ጀግና ነኝ። እየኝ ሰድሰት ቦታ ቆሲያለሁ አንዱም በጀርባዬ አይደለም” ብሎ ጠባላውን አሣየው።

“አ! ጥፋ ነው። ግን” ይለዋል፤ ቀኝ እጁ የሆነ ወዳጁን እየጠቆመ “ይኼ ጓደኛዬ ሰላሳ ዘጠኝ ቦታ አካላቱ ቆሰሏል። አንድም ቀን ቆሶልኩ ሰላ ሰምቼው አላውቅም” አለው።

በሊቫር እያረጀ ሲሄድ እያነሰ፤ እያነሰ መሄድ አመጣ። ትልቅ የነበረው አልጋ እየሰፋበት ሲሄድ የሕፃን አልጋ ላይ እንደተኛ ነው የሞተው።

የምትከተለዋ ትንቢት ራሷን የምትፈፀም ናት። በጥንት ዘመን ነጮቹ እሜሪካ ገና ሳይመጡ፤ ኪትዜልኮትል የተባለው የጥበብ አምላክ ሥልጣኔን፤ በሕግ መተዳደርን፤ ሽመናን፤ እንጥረኛነትን፤ እርሻን አስተምሯቸው ሲሰናበታቸው “እመላላለሁ” ብሏቸው በመርከብ ነበር የሄደው።

ጊዛሮ የተባለው እስፓኒሽ ጃዊሳ (የባህር ዘራፊ) ሦስት መርከብ ሙሉ ነጭ ሠራዊት ይዞ ሲመጣ ምን አለ? “እንዳለው ይኸው፤ በመርከብ ተመሰሰ አምላካችን ኪትዜልኮትል።”

ሽብር መመሪያው የሆነው እርጉሙ ጊዛሮ “እንኳን ደሀና መጣህ” ብለው ሊቀበሉት የመጡትን አንካ ንፁህን ሰዎች እዚያው ፈጅቸው። “ከእማልክት ጋር ማን ችሎ ይዋጋል?” ብለው ያመለጡት ለተረፉት ለእንካ ሕዝብ የተሰራውን ጉድ ነገሩት። “እማልክትም በሆኑ ከወጉን ምርጫ የለንም እንዋጋቸዋለን” ብለው ተሰለፉ የእንካ ወታደሮች። ግን እማልክትን ስትዋጋ እንደሚያሸንፉህ እያወቅክ ነውና ያለ ወኔ ነበር የተዋጉት። ድል ካደረጋቸው በኋላም ጨፈጨፋቸው። ያልፈጅቸውን በግድ በሰልፍ ክርስትና አሰነሳቸው። በቤተ መቅደላቸው የተከማቸውን ብዙ ወርቅ ዘርፎ ወደ አገሩ ሲመለስ ደሞ መርከቦቹ ሊይዙለት የቻሉትን ያህል አንካ ሰዎች ባሪያዎቹ ይሆኑ ዘንድ ለንጉሱ ገፀ በረከት አቀረበለት።

ጊዛሮ ተመልሶ ወደ ኢንካዎቹ አገር መጣ። ያለ የሌላቸውን በዝብዙ ሂደና በስፓኝ ውስጥ ወደር የሌለው የናጠጠ ሀብታም ሆነ። ጓለምን በመበዝበዝ ሀብታም ለሆኑ የፈረንጅ አገሮች ትክክለኛ ናሙና ነው...

ሌኒን ከሁሉ በላይ የሚወዳት አለች ላጫውትህ። ድርሰቷ የጃክ ለንደን ናት። To build a Fire(?) ታሪኩ የተመሰረተው በኤስኪሞዎች ኑሮ ላይ ነው። ኤኮኖሚያቸው ከእጅ ወደ አፍ ዘመሆኑ የተነሳ፤ ራሱን የማይችል አንድ ሰው እንኳ በጠጋቸው ሊመግቡ አቅም የላቸውም። ይጓዛሉ። አንዱ ሽመገለና ራሱን መቻል አቃተው። ጎሳው ለሦስት ቀን የሚበቃውን ምግብ፤ ውሃና የሚያናደው እንጨት ትተውለት ጉዟቸውን ይቀጥላሉ። ሦስቷን ቀን ይኖራታል። ከዚያ ተኩላዎች መጥተው ሲበሉት ሲሆኑ ይሰማል...

ሌኒን ይህችን ታሪክ ከሁሉ በላይ ይወዳታል ስለህ?! ሌኒን ለማነው የቆመው? ጥቂቶቹ ብዙ፤ ብዙዎቹ ጥቂት ማግኘታቸው ልክ አይደለም ብሎ። አይደለም ሊታገል የተነሣው? ለብዙታን መብት ሊታገል አውነት አለው። አገራችን ስንመጣ ደግሞ በአሉ ግርማ ሌላ ይጫወተኝ አለ።

ከደቡብ ክፍለ ሀገሮች አንዱ ውስጥ ነው። ጎሳው ለመኖር በቂ የሆነ ፀጋ ከተፈጥሮ አላገኘም። አንዳቸው እንኳን ራሱን ችሎ ሊቀለብ አይችልም። ስለዚህ አባቱ ሲያረጅ ልጅዬው ያውቃል። ከእንግዲህ አቅሙ ከድቶታል። በቃ። ባይኖር ይሻለዋል ብሎ ልጅዬው ከኋላ መጥቶ አገጨጌና ጭንቅላቱን ይዞ በድንገት ይጠመዝዘዋል። እንቅሽ ይላል አንገቱ። ከእዚያ ይወጣና “ወይኔ አባቴ! አባቴ!” እያለ ይራሃል። የምሩን ነው የሚያለቅሰው፤ ለመኖር የሚፈለገው ሁሉ በመታጣቱ ነው እንጂ ሊገለው ፈልጎ አይደለም። ደግሞ አባትዬውም አባቴን እንደ እዚያ አድርጎ ነው እዚህ የደረሰው።

የሰው ልጆችን ባሕል በተለያየ አቅጣጫ እያላየኝ፤ በፀዋታ እያዳመጥኩት የምናብ ጉዞዎችንን ቀጠልን። ጥቂት ቆዞም፤ ከካቲካላዋ ላይ ፉት ብሎ ውሃ ተገንጭቶ፤ ለንፅፅር እንዲበጀን ሌላ ታሪክ ይጫወተኝ ጀመረ።

“በሕንድና በቻይና ሰሜን በሁለቱ መሐል ከፍተኛ ቦታ ላይ ነው ጉቤት የምትገኘው። በበጋው ወቅት እንኳን የጉቤት ተራራዎች በበረዶ እንደተሸፈኑ ነው። ቼቤት ይበርዳል መሰለህ?! ሎብላንግ ራምፓ ነው ያሰነበበኝ።”

ከፍ እያልን ሰንሄድ በኢለቪሽን ውሃ የሚፈላበት የዲግሪ ሴንቲግሬድ ብዛት እየወረደ ይመጣል። እኛ አገር ውሃ ለማፍላት 100 ዲግሪ በያሰፈልግን እንደ ቲቤት በጣም ከፍ ባለ ቦታ ላይ 90 ዲግሪ ሴንቲግሬድ ይበቃል እንበል።

ከቲቤት ወርጂ ወርጂ እታች አገር ሰደርሰ ሻይ ፉት ብል የማቀሰልን ያህል ነው የፈጀኝ። እንግዲህ ቲቤት ከአገሩ ሰፋት ማብቀል የሚችለው መሬት አስር ፐርሰንት ብቻ ነው። ሲበቅል ግን አረፍ ነው። ይሁን እንጂ ድህነት አለች። ድህነት ከመከፋፈቷ የተነሣ የት ደረሰን መሰለህ?

እኔ ቲቤታዊ ነኝ። አንዲት ሚስት አግብቼ እርሻዬን አርሼ መኖር አልችልም። ስለዚህ ከተቻለ አምስት፣ እግዜር ከፈቀደም ሰድስት፣ ሰባት ወንድማማች ሆነን አንዲት ሴት እናገባለን። አየህ የእኛ ሁሉ ጉልበት ለአንዲት ኅጅ ብቻ ነው የሚበቃው።

ጥጋብ ባለበት የሚያም ሳይኮሎጂክ የሚባል በሽታ አለ። ሳይኮ ማለት ነብስ ነው። ሰማቲክ ሥጋ ነው። ከነብሳችን የሚነሣ በሽታ ማለት ነው። ነብሱዬዎ ሕመም አለባት፤ ሥጋ ውስጥ በሽታ ታሳፍራለች። አሜሪካን ውስጥ ምችት ሰላላ የሆድ ጥያቄ ብዙም ስለማይኖር፣ ብዙው በሽታ ሳይኮሎጂክ ነው።

ገርገፍ ሲሜኖን ድንቅ ደራሲ ነው። ጠዋት ተነስቶ ነው ሁልጊዜ የሚፀፈው። ይፅፍ ይፅፍና ሄዶ እንደን ተኝቶ ይመጣል። እንደገና ይፅፋል። ሚስቱ ደግሞ በፍቅር ትወደዋለች። ታምነዋለች። እርሱ ግን አትችይኝም ብሏት “በል ደስ ያለችህን እያቀፍክ ዓፍ” አለችው። በቀን ሰንት ሴት እንደሚያቅፍ እንኳን እሷ እሱም አያውቅም። አይቆጥርም! አየህ? እዚህ ጋ ሰውየውን የምትመራው የተፈጥሮ ሕግ አይደለችም። ሕመሙ ነች። ይህንን ሕመም ሳይኮሎጂክ እንለዋለን።” አለና ጋሼ ሰብሐት የዘረጋቸውን እግሮቹን ሰበሰበ። መደብ ላይ ረግቶ መቀመጥ አይችልም። ቁንጥንጥ ነው።

“ከሌላ ባሕር ጋር ላስተዋውቅህ። በላቲን አሜሪካ በአማዞን ደን ውስጥ የሚኖር አንድ ዘር አለ። እነኚህ ሰዎች ያስገረመኝ ዓይነት ባሕር አላቸው። አንድ ቤተሰብ አምስት ሰድስት ወንድ ልጅ ቢወልድ፣ የመጨረሻውን ልጅ ሴት ነሽ እያለ ነው የሚያሳድገው። እንደ ሴት አስፈላጊውን ሙያና ባሕር እየተማረ ልጁ ያድጋል። ለአቅሙ ሔዋን ሲደርስ የሚድፉት ለሀብታም አባወራ ይሆናል። አየህ፣ ተፈጥሮ የሰጠችህንም ባሕር ባህል እንድትለውጥ የማድረግም ኃይል አለው።

“የወሰብ አብዮት መቼ? እንዴት? እንደተነሳ እንመርምር ድንቅ ነው። ከንግሥት ቪክቶሪያ ዘመን እንደምር። በዚያን ዘመን ወሲብ የሚባል ነገር የለም ሥነ ሥርዓት ከማጥበቃቸው የተነሣ “የፒያኖ እግር እንኳን እንዳይታይህና ወሲብ እንዳይቀሰቅስ ጨርቅ ያለብሱታል። አንድ ቀን ታድያ የንግስቲቱ ድንክ ውሻ ሱክ ሱክ እያለ ይገባና የኋላ እግሩን አንስቶ የፒያኖው እግር ላይ አይሸናም መሰለህ? ታላላቅ እንግዳ ሁሉ ሳቁ መጣ አመለጠው! “እኛን አላሳቀንም” አሉ ንግሥት ቪክቶሪያ።

ወፎችና እኛ ሰዎች በአብዛኛው አንድ ለአንድ ነው እንድንኖር የተፈጠርነው። እንደ ካዛኖቫ ዓይነት ባሕሪያት ደግሞ አሉ። አንዲት ሴት ከአንዴ በላይ ማቀፍ እነሱ ጋ ነውር ነው። በድጋሚም አይገናኙም። እሱ ሂያጅ ነው።

ይህ የካዛኖቫው ግላዊ የወሲብ አብዮት ወደ አሜሪካ ተሻገረ። ልብ ብለን ሰናሰተውል ምን ጊዜም አዲስ ነገር በተጀመረ ቁጥር አርጌው ይከላከላል። ግን ዘግይቶም ቢሆን አዲሱ መርታቱ አይቀርም። ጀምሰ ጀይስ የፃፈው ታላቅ ልቦለድ በእንግሊዝ አገር እንዳይታተም ተከለከለ። እኔ ሳነበው ቢያንስ ፍቡ ገብቶኛል። ሶስት አራተኛው ባይገባኝም እንኳን ውብ ሆኖ ነው የታየኝ።

እንዴት ማለት መልካም! በዚህ የተገነዘብኩት የአንዱን ደራሲ ሐሳብ ገብቶህ የራስህ ለማድረግ ብዙ መድከም አለብህ። አንተንም ጥሩ የሆነ የምናብ እድገት ላይ ያደርሰሃል። ‘የዩሊሲዝ’ ገፅ ባህርያት አንዱ ብሉም ናቸው። በጣም አጠር ያሉ ሰውዬ ናቸው። ሚስታቸው በዕድሜ ታንሣቸዋለች። ቆንጆ ነች። የመጽሐፍ የመጨረሻው አርባ ገፅ የዚህችን ሴት የሐሳብ ማንሰላሰል ነው የሚያወጋህ። ነጥብ የለም፣ ዐረፍተ ነገር የለም፣ አንቀፅ የለም። እንዳለ አንዱ አረፍተነገር አርባ ገፅ ሙሉ የሴትየዋ ሐሳብ ነው። እንደ እዚያም ሆኖ አንባቢን የመያዝ ኃይል አለው። ኢንግላንድም አሜሪካም ውስጥ ብዙ ህቡእ አሳታሚዎች ከብረውበታል በስጦር እየተሸጠ። ጀይስ ሳንቲም አይደርሰውም።

አሁን ደግሞ ጃስቲስ ኦ ዳግላስ መጣልህ። በእዚያን ወቅት የአሜሪካ ባሕር እንዲህ ዓይነት መጽሐፍ እንዲታተም አይፈቅ ድም። በጉዳዩ የሚቆጭ አንድ አሳታሚ አለ። ሳንሱር የለምና በይፋ አሳተመው። ተከለሰ። ዳኛው ጃስቲስ ኦ ዳግላስ ጋ ቀረበ። እነበቡት ዳኛው። የብያኔውን አባባል በእኔ ቃል ልግለፅልህ።

“ጋርኖግራፊ” ማለት ሆኑ ተብሎ በምርጥ ባለጌ ቃላት የሚጻፍ አንባቢው የሚያቅፈው ሲያጣፍላቸው የሚደሰትበት ነው። ‘ዩሊሲዝ’ ግን የሕይወትን ሥዕል የሚያሳይ የሥነ ጥበብ ሥራ ስለሆነ

ፓርኖግራፊ አይደለም። በሕግ ተፈቅዶለት ታተመ። በዩኒቨርሲቲዎች የጀምሮ ጀይሰን ሥራዎች ማስተማር ተጀመረ።

ይህ ምን ያስተምረናል ብትል? እያንዳንዳችን በሥራ ክፍፍል ድርሻ ይነሳል። በየቦታው ጀግና አለ። ተመልከት፣ ጀምሮ ጀይሰን ያፈ። አሣታሚው ደፍሮ ለንባብ አበቃው። ዳኛው ደግሞ በየኑ። ሥነ ጽሑፍም ነጻነቷን ተቀዳጀች።

የድሮዎቹን ደራሲያን የአሁኖቹ በፍፁም አይደርሱባቸውም። የአሁኑ ዘመን ደራሲዎች ሳያቸው በአጠቃላይ ዩኒፎርም እየሆኑ ነው። የፋብሪካ እቃ ሲሆኑ ጥቂት ነው የሚቀራቸው። ይሁን እንጂ የትም ቢኪድ ጂኒየሮ ይወለዳል። ምክንያቱም ዓይን እንደሚኖርህ፣ የጎበረተሰቡን ሕይወት ፅፎ የሚያስቀር ዓይን የሆነ ደራሲ ይወለዳል። ሙዚቀኛ አለው፣ ዘፋኝ አለው፣ ደላላና አቃጣሪ እንዳለው ሁሉ፣ ሕዝቡ ሁሉም ነገር ይኖረዋል።

ኤውሮፓ ውስጥ የግሪክ ሥልጣኔ ነበር። በኋላ ሮማ ጠቀለለችው። ይህ ሲቀጥል፣ ሲቀጥል ክርስትና መጣ። የሮማ ኤምፓሪር ክርስቲያን ሆነ። ከዚያ ሁሉም የውበት ነገር ተከለከለ። መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ሆነ የሚነበበው። እሱም የተጻፈው በላቲን ነው። ይህ ዘመን ጎው 'The Dark Ages' ወይም 'ጨለማው ዘመን' የተባለው። ምክንያቱም ምንም ነገር ማሰብ ከልከል ሆነ።

በላቲን እያልኩህ። እኛ አገር መጀመሪያ መጽሐፍ ቅዱስ በግዕዝ አይደል የተጻፈው? የምንሰማውም በግዕዝ ነበር። እንደሱ ሕዝቡ በላቲን ይሰማዋል። በኋላ ማርቲን ሉተር መጣና ወደ ጀርመንኛ ተረጎመው። ተወገዘበት። የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ዓይንህን ላፈር አለችው። ሒደቱ ግን ቀጥሎ ሌሎችም እንደርሱ ዓይነት ሰዎች ወደየአገራቸው ቋንቋ ተረጎሙት።

አይደለም! ይህ የጨለማው ዘመን እንደመጣ አረቦች በዚህ ጊዜ ታላቅ ተግባር አከናወኑ። የግሪክና የሮማ ሥልጣኔ ያፈራቸውን የጥበብና የሳይንስ መጻሕፍት ሁሉ ወደ ቋንቋቸው መለሱት። እነዚህም አዝማራውን፣ እነ አርሲጣጣሊስ የሚባሉትን ፈላስፋ ሁሉ በቋንቋቸው የራሳቸው አደረጉ። በአረብኛ ተፅዕኖ ለዘመናት ቆየ። ከዚያ አውሮፓ ውስጥ ነጋ እንበል። የጨለማው ዘመን እያለፈ ሄደ። ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ መጻሕፍት ማንበብ ተጀመረ። በእዚያን ጊዜ ከአረብኛ ወደ ላቲን እየተተረጎመ መነበብ ጀመረ። በዚያን ጊዜ ምሁሩ አውሮፓ በሙሉ ላቲን ይናገራል። ያነባል፣ ያፅፋል።

በኋላ ሌላ ትውልድ መጥቶ ይህንን ከአረብኛ ወደ ላቲን የተተረጎመውን ሲያነቡት፣ ለምን የትርጉም ትርጉም እናነባለን?

ቀጥታ ከግሪክ መተርጎም አለበት አሉ። ስለዚህ ግሪክና ላቲን ተምረው በቀጥታ ወደየቋንቋቸው አመጡት።

አምን። አርቲስቶች የአውሮፓ ሀብት ሆኑ። እነ ሚኬላንጀሎ፣ ዳንቴ፣ ሊዮናርዶ ዳቪንቺ 'የሬነሰንስ' ዘመን ሰዎች ናቸው። እንደ ጨዋታ እዚህ ላይ ያስፈልገናል።

በተሃድሶ ዘመን ላይ የሆነ ነው። ጊርላንዳዮ የታወቀ የሥዕል መምህር ነው። ሚኬላንጀሎ ሥዕል መማር ይፈልጋል። አባቱ ግን ቆንቋና ስለሆነ ከፍሎ እንደሚያስተምረው ያውቃል። ስለዚህ ወደ መምህሩ ሄደና "እኔ ያንተ ተማሪ መሆን እፈልጋለሁ። አባቴ ደግሞ ስለታም ስለሆነ እየከፈለልኝ መማር አልቻልኩም። ስለዚህ አንተ እየከፈልክልኝ አስተምረኝ" አለው። ጊርላንዳዮ በጣም ስቆ "እሹ!" አለውና ሚኬላንጀሎ ትምህርቱን ጀመረ።

ጎበዝ ተማሪ ሆነ። ከእዚያም 'ዴሲስ' ላይ የተቀመጡትን የመምህሩን አርጂናል drawing ሥዕሎች አንድ በአንድ እየሰረቀ ወሰዶ በመላል፣ ኮፒዎቹን አስቀርቶ የመምህሩን ሥዕሎች ካነሣበት መለሰ። መምህሩም ይህንን አይቶ አንድ ቀን "ጥሩ ትሰላለህ። ግን ኮፒዎችህን ውሰድና አርጅናሎቹን መልሰልኝ" አለው።

ነቁ ተማሪ ተነቅቶባት ኖሯል! በዘመኑ የነበሩት ጳጳስ ሚኬላንጀሎን አስጠሩትና ሲሰቱን ቻፕል (Sistine chapel) የሚባል ትልቅ ቤተመቅደስ ውስጥ ለሁለት ዓመት ያህል አዘጉበት።

ሚኬላንጀሎ በግድግዳውና በሲሚንቶ በተገነባው ኮርኒስ ላይ መሣል ጀመረ። የሚፈልገው ሁሉ ነገር ይቀርብለታል። ከእዚያ አካባቢ ብቻ መውጣት አይችልም። በተጨማሪም ዘበኛው ክፉ ነው። ያበሳጨዋል። በመጨረሻ ሥራውን አጠናቀቀ። ሊጎበኝ የመጣው ከሱ እኩል ታላቅ ሠላሊ ነው የሚባለው ቲቪያን (Titian) ተደንቆ ራሱን ስቶ ወደቀ። ተራው ሰው ቢሆን አድንቆ ነው ዝም የሚለው። እሱ ግን የጥበቡ ማስተር ስለሆነ ሕሊናው በተራ አድናቆት ብቻ መገታት ስላልቻለ ነው የወደቀው። ያ ሥራ ዛሬ፣ ቅርስ ሆኖ የዓለም ሕዝብ ወደ ሮማ ብቅ ያለ ሁሉ ይደሰትበታል።

ሥዕሎቹ የቅዱሳን ምስሎች ናቸው። ነብያትም መላእክትም ሽይጣንም በግድግዳም በጣሪያም ላይ ተሥለዋል። ቀንጻሙ ሸይጣን ግን ዘበኛው ነበር።

ሮማንቲሲዝም ሲመጣ የጨረቃ ብርሃን፣ የወፎች የማለዳ ዝማራ ከሁሉም ነገር ይበልጣል ብለህ እንድታምን የሚያነሣሣ ስልት ነው። በሙዚቃም፣ በሥነ ጽሑፍም፣ በሥዕልም ሮማንቲሲዝም አለ።

ተገድበው ደግሞ ሰሻሊስት ሪፖሊዝም ሲሉ ታሰታውላለሁ። ሪፖሊዝምን ስታይ በፈረንሳይ ስቴንድሃል “ቀይና ጥቁር” ብሎ ለሰልጣን የተጠማ ነረምሳ፣ ወይም ወታደር (ቀይ ዩኒፎርም) ወይም ቀሲሰ (ጥቁር መለዩ ልብሱ) ሆኖ ዕድሉን መሞከር እንዳለበት ያሳያል። ከሁሉ ታላቅ ‘ሪፖሊስት’ ደሞ ቶልሱቶይ አለልሁ።

አዎን። በ‘ሪፖሊዝም’ ያየኸውን ነው የምትገልፀው። በጨዋ ቋንቋ። በ‘ናቹራሊዝም’ ግለሰቦቹ በሕይወት እንደሚኖሩትና እንደ ሚገናኙት ትፅፋቸዋለሁ ጨዋውን በጨዋ ቋንቋ፣ ባለጌውን ደግሞ በባለጌ ቋንቋ ሲናገር ትፅፈዋለሁ። የዚህ መሥራች ኤሚል ዞላ ነው። ይህ ዘመን? እስካሁን ስናይ በቆየው ዓይን ከሄድክ ምንም ላይ ያልረገጠ ጊዜ ነው። ‘የኮምፒዩተርና ኢንተርኔት’ ይሉታል። እዚህ ውስጥ እኔ አላዋቂ ነኝ። በሰው ልጅ ሕይወት አዲስ ዓለም ነው።

ፓብሎ ፒካሶ ምን አለ መሰለህ? ሁላችንም ራምብራንት ነው መሆን የምንፈልገው። ሙሉ ስሙ Rembrandt Harmaens- Zoon Ven Rijn ነው። ፋምብራንት የሳለው በአብዛኛው የገዛ ራሱን መልክ በመስተዋት እያየ ነው። ከወጣቱ ጀማሪ እስከ ሽማግሌው የሠዓሊያን ቁንጮ ድረስ፣ ጊዜ ያንን ፊት ሲለዋውጠው ያሳየናል። ልብ በል ስንጠባብ ብዛት አይደለም የሚያስፈልገው። ጥቂት ከጥፍ ጥራት ጋር። ለምሳሌ ዛሬ ‘ከልጅነት’ ድርሰትህ አንደኛ ምዕራፍ አንብብክልኝ። የኖርከውን ነው የፃፍከው። ‘ሪፖሊስት’ ሥራ ነው። ጥሩ እየሄድክ ነው።

የሰው ልጅ ቋንቋን በመፍጠሩ ከእንስሳት በላይ ነው። ከመላዕክት በታች። አሁን የለበሰካትን ልብስ ሌሎች ናቸው የሠሯት። ቋንቋንም ሌሎች ናቸው የፈጠሩት። ቋንቋን ከእናታችን ጡት ጋር አደግንበት እንጂ አንደኛም ቃል አልፈጠርናትም። የሰው ልጅ ጥልቀቱ እዚህ ላይ ነው። እንደ ጉንዳን ቁጠረው። ሁሉም ጥልቀትህ ናቸው። ጥልቀታቸውም ነህ። እዚያው ውስጥ ነው የምንኖረው። ብቻዬን አይደለሁም።

የማንም ሐሳብ የሰው ልጆች ሁሉ ንብረት ነው። ልዩነቱ እዚያ ውስጥ ያለው እኔ ውስጥ ላይኖር ይችላል። ነገሩ እንዴት አቋርጧ አስተላለፍከው ነው። ልብስ ከየትም በመጣልን እንላብላለን። ሐሳብም ድምበር አይከለልውም። ስለዚህ ሐሳብን እንዴት ተጠቀምክበት ነው እንጂ ሃሳብን ለምን ወሰድክ አይደለም።

አዎን! ደራሲ ነብይ ነው። እንደ ደራሲው ይለያያል። አንድ ታሪክ መልሶ ያስነብብሃል። ያለፈውን፣ አበው የኖሩትን። ሌላው

የአሁን ጊዜ የምትለውን፣ የምታየው ግን የማታስተውለውን የሚውትሃል። እያስገረመህ። ነብይ ደራሲ ደግሞ የወደፊቱን ይተነብያል። በምሳሌነት የምንጠቅሳቸው ሥራዎች አሉ። የሣይንስ ልቦለዶችን እንውሰድ። ይህ ድርሰት በደራሲው ምናብ ተፈጥሮ፣ ተጽዕኖ ከመታተሙ በፊት በምርምር ዓለም አይታወቅም። በፈጠራ ደራሲያኑ ይተነብዩና፣ ተመራማሪዎች በቁስ አካል ሥጋ አልብሰው እሴት ያደርጉታል። ሳይንቲስቱ ተማሳ አልፎ ኤዲሰንን እንውሰድ። አንባቢ ነበር። በአንድ ወቅት ሲናገር “እያንዳንዱ አሜሪካዊ ቤተሰቦችና አገሩን ይወዳል። የተረፈውን ፍቅር ለማርክ ትወደን ይሰጠዋል” ሲል ለደራሲ ያለውን ፍቅር ይገልጻል።

ለዛሬ እንደማሳረጊያ የምለው አለኝ፣ አየሱስ ያለው ነው። “ሁለት ሦስት ሆኖችሁ በተሰበሰባችሁበት በመካከላችሁ እገኛለሁ።” ይህ ምን ማለት መሰለህ? የሰው ልጅ ቋንቋ፣ ባሕል፣ ገንዘብ፣ ምርምር... ይህ ሁሉ ተሰጥቶታል። ይህም ሰው ሁሉ አብሮን እንዲኖርና ምንጊዜም በመካከላችን እንዲገኝ ያደርገዋል።

ሁለት ሆነን ነው የምንነጋገረው። አንዱ አካላችን ከነብረተሰቡ ጋር የሚነጋገረውና የአራሱ ዕዳ ያለበት ነው። እነርሱም የእኔ ዕዳ ያለባቸው። የእዚያ ማንበረሰብ አባል ነኝ። ሥራ መሥራት መብቱ ነው። ጥበቃ መብቱ ነው። እያልክ ልትተነትነው ትችላለህ። አሁን እኔና ማንበረሰብ ሆነን ዞር እንልና ደግሞ እኔ ማንበረሰብን ማገለግል፣ መብቱን ሳከብርለት ታስተውላለህ። እኔ ሁሉም ነኝ። ነብስህ ስትቀሰቀስ፣ ራስህ ስለሚሰማህ ብቻ የምትፅፈው ለምን መሰለህ? እውነትህን ፅፈኸው ከሆነ የማንበረሰብ አባላት እንዳንተ ሰዎች ስለሆኑ ይወዱታል። አሁን የት ደረሰን መሰለህ? ከነጥብብ፣ ፍልስፍና ምናምን የሚለው የዲክሽነሪ ቃላት ነው እንጂ፣ እኛ ስንፅፍ ዝም ብለን የመጣልንን ነው የምንፅፈው። ምክንያቱን አናውቅም። በማናውቀው ምክንያት ሚች አምላክ እንድንሆን ተፈቅዶልናል። ሰው ሆኖ ቦታ የሌለው የለም። ሁሉም አለው። መወለዳችን ብቻ ምስክር ነው ቦታ እንዳለን። አሁን እኔ የትውልድ ምስክር ወረቀት አያስፈልገኝም። አሁን ደግሞ ልዝለልልሁ...

ሐሲድ የሚባሉ አይሁድ አሉ። በጣም ነው የምወዳቸው። እነርሱ ደግሞ የእኛ ዞር ናቸው አይደል። ወደነቱድህ ስንሄድ ነረቤት አገር ሄደን ተጋብዞን እንደመመለስ ነው። ሁልጊዜ እኛ የምንወስደው ከእስራኤል ነበር። ሐሲድ የሚሏቸው ከበቁሉ ቅርብ ጊዜ ነው። በአሰራ ሰባተኛው ክፍለ ዘመን። በአውሮፓ የሚኖሩ ስደተኛ እስራኤላውያን ናቸው ሐሲድነትን የፈጠሩት። ይህች የዛሬዋ

እስራኤል በአዚያን ጊዜ የሰችም። አይሁድ እንደተበታተኑ ነው። 'Approximately' እግዚአብሔር ደግ ነው።

የሙሴ እግዚአብሔር አሰንጋ የሚያዝ ነበር አይደል? እነርሱ ግን ደጉን እግዚአብሔር ፈጠሩ። አሁን የዝብርቅርቅ ሰዓት ነው የማቀብልህ። At your service! With pleasure ... አለና የፈለኩትን እንደጠይቀው ዕድሉን ሰጠኝ። ሞቅ ብሎታል። በዚህ ጊዜ እንደበቱ ተፍታቶ ያወጋል። የፈለገውን ያህል በጠጣ ሕሊናው ግን ሚዛኑን አይሰጥም። ይህንን ለበርካታ ጊዜያት ያስተዋልኩት ነው።

ይኸውልህ እስራኤላውያን እንደ ክርስቲያን አይበተኑም። ምክንያቱም ዓለም ሁሉ ስለሚያጠቃቸው ሁልጊዜም አብረው ናቸው። ሲለያዩ ነው እንግዲህ እነዚህ ሐሰድ የሙሴ ተቃራኒ ሆነው የመጡት። እግዚአብሔር ደግ ነው። ቆይ እስኪ ላሰታውሰ' ረጃም ፀጥታ።

እ!... ዝም ብዬ ልንገርህ አንዱን ጨዋታቸውን። አንድ በጣም ደደብ ሰውዬ ነበር። ከድድብናው የተነሣ ልብሱን ማውለቅ ይጨንቀዋል። አንድ ቀን ማታ ቁሞ አለ' የጨዋታችን ውል ጠፋበት። አተኩር እያየኝ ምን እያልን ነው?

እ! ይሁዲ ደደብ ቢሆንም መጻፍና ማንበብ ይችላል። ልብሱን ሲያወልቅ ጨርቆቹን አንድ በአንድ መጻፍ ጀመረ። ጨረሰ። ተኛ። ጠዋት ተነሣ። የልብሱን ቅደም ተከተል ተፅዕኖ አገኘው። እርሱን ራሱን ግን ቢፈልግ ቢፈልግ አጣው ሰላልተጻፈ...

"እዚህ'ጋ ነው መርፈሰ ሎን ላሜውትህ የሚገባኝ። መርፈ (Murphy) የአይራሽ ሰም ነው። ትውልዱ አሜሪካዊ ነው። የመርፈ ሕግ አንደኛው 'Whatever the situation you see might be, you do not understand it' ይልህል። ብታይ የገባህ የመሰለህ አልገባህም። ሁለተኛው ሕግ If any thing can go wrong, it will ሊበላሽ የሚችል ነገር ካለ መበላሸቱ አይቀርም ይልሃል። ሦስተኛው የመርፈ ሕግ እንዲህ ይላል 'የመርፈ ሕግ የሚሉት ነገር የለም።

ይኸውልህ፣ የአሁንዎ እስራኤል ከመፈጠሯ በፊት አይሁድ ማለት በጣም የተናቀና ዝቅ ተደርጎ የሚታይ ዘር ነበር። በጣም ተገናተዋል። እሩቅ ላንሄድ እነ ሒትለር ከመምጣታቸው በፊት ማንኛውም የምሥራቅ አውሮፓ መንግሥት በአገሩ ችግር ሲፈጠር አመፅ ሲቀሰቀሰበት ወደ አይሁዶች ጌቶ ሰፈር ወታደሮች ልክ አንድ ሰላሳ አርባውን አይሁድ ይፈጃል። የሕዝቡ ትኩረት ካለመፀ ወደ አይሁዶቹ እንዲዘር" አለ በእጁ በሐሳብ የፈጠረውን የአይሁድ ሰፈር ወደ ጎን እያሣየኝ።

"በሲግሞንድ ፍሮይድ ላይ ስናወራ ስቃያቸው ምን ይመስል እንደነበር በቀልድ እያዋሁ አሜውቼሃለሁ። አሁንም ልጄምር ልህ። አገር አልባ ሰው ስታሰብ፣ ስቃያቸው በደንብ የሚገባው ዘር ቢኖር አይሁድ ነው። አገር ከሌለህ ደግሞ ገንዘብንና ዕውቀትን አጣምረህ መያዝ አለብህ። ቢቻል ሁለቱን ካልቻልክ አንዱን። የትም ብትሄድ ወይ ለገንዘብህ አለበልህም ለዕውቀትህ ሲሉ ያስጠጉሃል። በዚህ እንጂ ዓለምን የሙጥኝ ብለው አገር የመሰረቱት ሌላ ዘር ቢሆን እርግጠኛ ባልሆንም ይጠፉ ነበር። የሚያልቀው አልቆ የተረፉት የአሁንዎን እስራኤል የመሰረቱት በገንዘብና በዕውቀት ሀይል ነው። እና ድባቅ በሚመታ የጦር ድል! ዕውቀቱም ገንዘቡም የሌላቸው መለት የጠፉ ዘሮች በዓለማችን ላይ አሉ። ውሰድ ሬድ አንዲያንን፣ ሂድ አውሮፓ ጂፕሲ የሚባሉ ዘላን ዘር ነበሩ አገር የሌላቸው። አውስትራሊያ ብትሄድ የጠፉ አቦሪጅንስ የሚባሉ ዘሮች አሉ። በምን ተበልጠው ጠፉ ስትል ሁለቱ ቀደም ብለን የጠቀስናቸው ምትሀቶች ስለሌላቸው ይሆናል መልሳችን። ገንዘብና ዕውቀት ለማንኛውም የሰው ልጅ ተንቀሳቃሽ አገር ነው" ጋሼ ስብሐት ሲያወራ በእጁም፣ በዓይኑም፣ በትከኛውም፣ በሰራ አካላቱም ነው። "ቆንጆ እየመጣልኝ ነው። ልጄምርልህ!" አለኝ ተነስቶ ቆሞ እግሩን እያፍታታ።

"በዚህ ረጃም ዓመታት በፈጀ የንባብ ጉዞዎችን አያሌ ፈላስፋዎች የሰሩትን ሥራ የማንበብ ዕድል ደርሰናል። ያንን ሩቅ ዘመን በፊደል አስማት አቅርበውልን ተደስተንበታል። ለእኔ ማንበብ ደስታን፣ መረጃን፣ ዕውቀትን ማግኛ ብቻ ላይሆን በአንድ ነብስ ሁለቱ መኖር ነው። ስለዚህ የሩቆቹን ስትፈልግ ጠይቀኝ የማውቀውን አካፍልሃለሁ። አሁን ግን ኪርካጋር (Kierkegaard) ትዝ አለኝ።

ከኤግዚስቲንጊያሊዝም አያቶች አንዱ ተደርጎ የሚታይ ፈላስፋ ነው። እነ ደስቶቶቶቶቶቶ ፍሬድሪክ ኒቼ፣ ብሌዝ ፓስካል ሌሎቹ አያቶች ናቸው። ኪርካጋር በቀጥታ በሰሙ አይፅፍም። በተለያዩ የብፅ ስሞች ነው የጻፈው። ይህ ሰው አንዴ ፍቅረኛውን እንዲህ አላት፣ በእኔ አባባል ልንገርህ። "እኔ ዘሬ በዚህ ምድር ላይ እንዲቀጥል አልፈልግም" ኪርካጋር በስሙም፣ በዘሩም በዚህች ምድር ላይ መኖር አይፈልግም። እንዲህ ዓይነትም ሰው አለ። የነብስ ስቃይ ሲበዛብህ ዓለም ይህን ያህል ይዘገንንሃል። እንደ ይሁዲዎች ከሆንክ የመኖር መብትህን ታስክብራለህ። እያት የአሁንዎ እስራኤል የደረሰችበትን።

በደንብ! ሱርድ በርትራንድ ራሰልን አስታወሰኝ” አለና እየተቀመጠ “እንግሊዛዊ ነው። ፈላስፋም የሐሳብ የመጨረሻ አዋቂም ነበር። አንደኛው የዓለም ጦርነት ሲጀመር በዚህ ጦርነት ውስጥ መግባት የለብንም አለ። የሰማው የለም። ብቻውን ሰላማዊ ሰልፍ ወጣ። መንግሥትም ሆነ ሕዝቡ የሚያከብረውና የሚያደንቀው ቢሆንም ወንጀለኛ ተብሎ ለአንድ ቀን ታሰረ። የእንግሊዞች እምነት ብዙኃን ይመውኑ! ነው።

በርትራንድ ራሰል አሜሪካን እየተዘዘረ ንግግር እንዲያደርግ ተጋበዘ። አሜሪካ እንዲሁ ባቡር ጣቢያ እንደደረሰ ሦስት ብዙ ገጽ ያላቸው ልቦለዶች ገዛና ባቡር ውስጥ ገባ። በጥቂት ሰዓት ጉዞ ሦስቱንም አንብቦ ጨረሳቸው። እዚህ ድረስ ፈጣን እንባቢ ነበር።

ዓለም በቀዝቃዛው ጦርነት ተወጥራለች። በዚህ ላይ አሜሪካ ቤትናምን ወረረች። በርትራንድ ራሰል ተነሣቦት። አንድ ብቻውንም አይደለም። የኢግዚስቴንሽያሊዝም ፈላስፋ የሆነው ዣን ፓል ሳርትር አብሮት ተነሳ። ሁለቱ ስቶክሆልም ውስጥ በኖቤል ሽልማት አዳራሽ ወንጀል ችሎት ተቀመጡና አሜሪካን በሌለችበት ከሰው ፈረዱባት። የአንድን አገር ሉዓላዊነት ደፍራ ወረራ ማካሄድ አለማቀፍ ሕግ አጥብቆ የሚያወግዘው አ ሰብአዊ ማናለብኝ ባይነት ነው። ያለአንዳች ድርድር በቀጥታ ጠሯን ከሰው አገር እንድታሰወጣ በይነናል። ብዙዎቹ አሜሪካውያን ወጣቶች የሚሰጣቸውን መጠሪያ መቅደዳቸውን ቀጠሉ እስራት ቢሆንም ቅጣቱ። የአሜሪካ ወራሪ ሠራዊት የነሆኖሚንን የጫካ አርበኞች በናፓልም በምብ እንኳ ሊደቁስ ቢሞክርም ተሸንፎ አገሩ ገባ።

እየተሰባጠረ ሲመጣ፣ ሰብጥርጥሩን እያሰባጠረክ አስተውሎ። የፍልስፍናዎች ፍልስፍና፣ እንደ ወፍ በክንፍ የምትበር፣ እንደ ኤሊ ድንጋይ ለብሳ እንደ ጋራዎቹ ዕድሜ ያላት Solipsism ትባላለች። እኔ ብቻ ትላለች።

አሁን እውነት እኔና አንተ ያለን ይመስልሁል? የለንም! እኔ ብቻ ነኝ ያለሁት። እኔ ብቻ። እነሂትለር እነስታሊን የሉም፣ ኖረውም አያውቁም። የእኔ ቅዠቶች የሚለብላቸው መልኮች ናቸው። እኔ ግን አለሁ።

ተኝቼ ለረሳቸው ደሞ የሉም ቅዠቶቼ። እኔስ አለሁ ወይ? ይህቺ ጥያቄ በመጠየቅ ብቻ እኔ ሳልኖር አልቀርም። ግፉ ቢል ጥያቄዎቹ በባደው ውስጥ አጅበውኛል እንጂ። ማን ነኝ? ከየት መጣሁ? ወዴት እየሄድኩ ነው? በባደው ውስጥ ብቻዬን ከምሆን ብርሃን ይሁን አልኩ። ብርሃንም ሆነ።

ኢማኑኤል ካንትን አስታወሰኝ። በፍልስፍናው ሊቃውንት አዲስ፣ ታላቅ የነሰቅራጠስ እኩያ ብለውታል። ይህንን ፍልስፍና ቀሰውስቱና የሃይማኖት አባቶች አልወደዱለትም። ግን ሐደቱን ሊገቱት አልቻሉም። የዩኒቨርሲቲ ፕሮፌሰር ሆኖ መፈላሰፍና መነበብ መብቱ ነውና። በሕጋዊ እስራት ሊያስቀጡት ባለመቻላቸው በሕገ ወጥ ቀጡት። ብዙዎቹ ውሻዎቻቸውን ጮክ ብለው ነው የሚጠሩት ኢማኑኤል ካንት! እያሉ። በነሱ ቤት እንግዲህ ያ የተረገመ ፈላስፋ መሆኑ ነው ጭራውን እየቆላ የሚመጣው።

እ! ክርስቶስ ከ12 ዓመት እስከ 30 ዓመቱ የኖረው? የተለያዩ ግምቶች አሉ። እንዲሁ በጣም 'Serious' አይደለም። በጊዜው ግን እንደ ትልቅ ቁምነገር ይቆጠር ነበር። ሕንድ አገር ሊያሰስ እንደ ተማሪ የፃፉ አሉ። ፋኪር ከሚባሉት ባሕታውያን፣ 'ሜዲቴሽን' ከሚሰሩ 'ጥሩዎችም' ጋር ኖሯል የሚሉም አሉ። በኋላም ወደ ታሪካዊ ተጨባጭ ሁኔታ እንመጣለን። ፈሪሃውያን፣ ሰዱቃውያን አሉ። ሁለቱም ቤተ መቅደስ ውስጥ የሚገጩ ናቸው። እዚህ ጋ ደግሞ የቆሳር ሠራዊት መሪ አለ? ማነው ስሙ?

እ! ሊላጠስ አለ። ሌሎች ደግሞ ኤሲን የሚባሉ ከነ ጳውሎስ ፈሪሳውያን የባሉ አክራሪዎች አሉልሁ። እስራኤላዊ ያልሆነ የባዕዳን ገዢ ዘር ቢነካን ያረከሰናል ብለው ከነቤተሰቦቻቸው በገብረት ተሰደዱ። በምድሪ በዳው፣ 'Dead Sea' ወይም ሙት ባህር በሚሉት አካባቢ፣ ዋሻ ውስጥ ይኖሩ ጀመር። ምን እየሠሩ? እያመረቱ እንደሚመገቡ አላነበብኩም።

ሊያሰስ የነሱ አባል ነበር። ከ12 እስከ 30 ዓመቱ። ለዚህም እንደ ማሰረጃ የሚጠቀስ መዝገብ በቅርቡ ተገኝቷል። አንድ አረብ እረኛ አንድ ዋሻ ውስጥ ሲገባ፣ ረዥም ቅርፅ ያለው ጋን ዓይነት ነገር አገኘ። ጋኑ ታሸጋል። ከፍቶ ቢያየው ውስጥ ተጠቅሎ የተቀመጠ ብራና አለ። አረማይስጥ ቋንቋ የተፃፈበት ነው። የእነ ሊያሰስ ቋንቋ ማለት ነው። እብራይስጥ የእዚያኔ አይነገርም። እንደ አሁን የእኛ ግዕዝ።

እረኛው ብራናዎቹን ለሂብሩ ዩኒቨርሲቲ የታሪክ ክፍል ኃላፊ ሸጠላቸው። ኢግጣሚውን ደግሞ እየሠሩ፣ አያስገርምም? ደክመንቶቹ ሲነበቡ ክርስትና ከኤሲን እምነት ጋር በጣም ይመሳሳላል። ሊያሰስ በእዚያ ዕድሜው እዚያ ነበር በጻፈ ወደ እውነቱ ያቀርበናል።

የምሐሩ ጥናት ከምን ደረሰ? ብለን መጠየቅ እንችላለን። ይሁን እንጂ እስካሁን በቂ መርምሮ አላወጣም። የተቀሩት ብራናዎቹን ግን በእካባ

በው ዋሻዎች አሰሳ አድርገው ሰበሰቡዋቸው። የዩኒቨርሲቲው ሰውዬ እየደበቀ ነው የሚባል በርካታ ነቀፈታ ተልኮታል። ግን ምን ታደርገዋለህ? መብቱ ነው? ንብረቱ አድርጎታል። ሲያደርሱን መርምሮ አትመዋለሁ ይላል። በቃ። አንድ ነገር ትዝ አለኝ አብራኝ ያረጀች ትዝታዬ ነች ላጫውትህ ይረባኛል ብሎ የሚያሰባት ወግ ትዝ ካለችው የሚያክልልኝ እንዲህ ብሎኝ ነው።

“ሰለ ሰብአ ሰገል ሰምተሃል፤ ወይም አንብባሃል? ሰለ አራተኛው ሰብአሰገልስ? አሪፍ የፈጠራ ሥራ ነው። ይህንን ለእናቴም አጫውቻት ነበር። ዛሬ ደግሞ ለአንተ ታዘልሃለህ እህ! በለኝ።

ከሦስቱ ጋር ነበር አራተኛውም አልማዙንም እንቁንም ወርቁንም፤ ሐሩንም፤ ከርቤውንም በሳጥን ሞልቶ የተነሣው። ያንን አዲስ ከከብ እየተከተለ እጅ መንሻውን በግመል ጭና ጉዞ ጀመረ። ባሕር ላይ ማዕበል እንደሚነሣ ግደነት፤ እዚህ በረሀ የእሸዋ ማዕበል ይነሣና አካባቢውን ድብልቅልቁን ያወጣዋል። አውሎ ነፋሱ አልፎ ዙሪያውን በመለከት አራተኛው ሰብአሰገል ብቻውን ነው። ጉዞው እዘገየውና ቤተልሔም ደርሶ ሕፃኑን እጅ ላይነሣ ቀረ። ግን ምን ጊዜም ይፈልገዋል።

ላሳጥርላህና፤ ሰውዬው ሲርበው ሲጠማው ከእዚያው ከእጅ መንሻው ላይ እየሸረፈ ፍለጋውን ይቀጥላል። የቅርብ ምሥራቅን ምድር ያዳርሳል። “ይኼን ጊዜ ጌታ የአሥር ዓመት ልጅ ይሆናል” ይላል እየፈለገው። ሰለ አሥራ አምስት፤ ሃያ አምስት እያለ፤ እያለ ግምቱ ሰላሳ ሦስት እስኪ ደርሰ ዕድሜውን ፈጀ። አያሩሳሌም ደረሰ አራተኛው ሰብአሰገል። ከተማው ጭር ብሏል። አንዱን ተጠጋና “ምነው ከተማዋ ዛሬ የተወረረች መሰለች?” አለው።

“አልሰማህም እንዴ? ያ አያሱስ የሚባል ነብይ ሰብቀል ለማየት ሕዝቡ ወደ ጎልጎታ ኮረብታ ሄደዋል!”

እየርጠ እተባለው ቦታ ደረሰ። አያሱስን ሰቅለውታል። እንዳየው አወቀው። አያሱስም ገርቡብ ያደረገውን ግደነት ገልጦ አየው። አራተኛው ሰብአሰገልም፤ “ጌታ ሆይ፤ ይኸው እጅ ልንገባ ከተነሣሁ ሰላሳ ሦስት ዓመት ሆነኝ። ሰለዘገየሁ ይቅርታ።”

“ወደታች እይ” አለው አያሱስ።

ሲያይ አዲስ ሐር ለብሏል የወርቅ መገናጸፊያውንም ደርቧል፤ ሳጥኑም አዲስ ነው፤ እሱም ራሱ ልክ የዛሬ ሰላሳ ሦስት ዓመት እንደነበረው ጎልማሣ ሆኗል።

እናቴ ተቆጣችኝ። የተገፈለት ይበቃዋል። የምን ሌላ ታሪክ ተአምር መጨመር ነው? ብላ ገሰጸችኝ አለፈገግ ብሎ እያየኝ።

እንቀጥል፤ ከአያሱስ ጋር ነን። እኛ በቋንቋችን ሰምተናት ኩኩ መለኩቱ የምንላት ርግብ አለች። የዛሬዎቹ ግሪኮች እንደኛው አገር አርቶዶክስ ክርስቲያን ናቸው። ርግቧን በቋንቋቸው ስትዘምር ሲሰማት “ዴካ አካቱራ” ነው የምትለው። አስራ ሰምንት ግለት ነው። ይህኛ ርግብ ሰው ነበረች። ክርስቶስ መስቀሉን ተሸክሞ በዚያ ወበቅ እየተንገዳገደ፤ እየወደቀ እየተነሣ ሲሄድ፤ ከሚያጅቡት ርማውያን ወታደሮች አንዱ አዘነለትና መንገዱ ዳር ቆማ ወተት ወደምትሸዋ እስራኤላዊት ሴት ሄዶ “አንድ ኩባያ ወተት ዋጋው ሰንት ነው?” አላት።

“አሥራ ሰምንት ሳንቲም።”

ኪሱን ቢዳብስ አንድ ሳንቲም ጎደለው።

“ለዚህ ሰውዬ አንዲት ሳንቲም ብትቀንሽለት ይቆጭሻል? ሻረ በ17 ሳንቲም ያዋጣሻል።”

“ዴካ አካቱራ” አለች።

ወቴ በስድ ቋንቋው ረገማትና መንገዳቸውን ሲቀጥሉ፤ ቆመው ከሚመለከቱት መሀል አንድ አዛውንት አየ። “ና!” አላቸው በምልክት። መጡ።

“ትንሽ መንገድ መስቀሉን ተሸከሙለት” አላቸው። ተቀብለው ተሸከሙለት። ፀደቁ። ያኛ አንድ ሳንቲም በጎደለ ወተት አልሸጥም ብላ እምቢ ያለችው ሴት ጌታ ሲሰቀል ወደ ርግብ ተለወጠች። እሷ ናት ማለዳ ላይ ግሪኮች “ዴካ አካቱራ” ስትል የሚሰማት።

አንድ ቀን ይህኛ ርግብ “ዴካ አካቱራ” የማለት እልህ ከለቀቃትና “አሥራ ሰባት” ካለች ወደ ሰው ቅርጿ ትመለሳለች። ወይ የባሰ እልህ ይዟት ወተትዋ ላይ ዋጋ ብትጨምርና “አሥራ ዘጠኝ” ብትል ግን ምፅአት ይሆናል። ሁላችንም እናልቃለን።

ለአያሱስ ክርስቶስ ጥልቅ ፍቅር አለኝ። የእኔን እምነት ልንገርህ። አያሱስን እስከ መስቀሉ ድረስ አምናዋለሁ፤ እከተለዋለሁ። ከዚያ ከሞት ተነሣ ሲሉኝ ማመን ያቅተኛል። ምክንያቱም እስካሁን አላወቅክኝም እንዴ? እኔ እኮ ቶማስ ነኝ።” ጋሼ ሰብሐት እንደ ቶማስ ተጠራጣሪ መሆኑን ሲገልፅልኝ እንደሆነ ገብቶኛል።

“አስታውስ፤ ሙሴ ሕግ አመጣ። አያሱስ ነፃ አወጣን። ፍቅርም ጨመረበት። እንዳትረሳ፤ ሁልጊዜ አያሱስ የሙሴን ሕግ እንደ ተስተለ ነው የኖረው። በፍጹም የሙሴን ሕግ ጥሰ አያውቅም።

“ሰዎቹ ወደ አያሱስ እየተንጫጨ መጡ። ሴትየዋ ሸሽታ መጥታ እግሩ ላይ ወድቃ የሙጥኝ ሕለች። ዋናው ግባቸው እርሱን ማጥመዳቸው ነው። «ሙሴ ሴት ስታመነዝር ከተያዘች ትወገር ብሏል። አንተስ ምን ትላለህ?» አሉት።

“ከእናንተ መሐል ሐጢአት የሌለበት የመጀመሪያዎን ድንጋይ ይወርውር” ብሎ ኢየሱስ መሬቱን በሰንጥር ይጭራል። በአንዲት ጥያቄ ሁሉንም በጥርጣሬ ውስጥ ከተታቸው። ተለያዩ ጥለዋቸው ሄዱ።” አለኝና ጋሼ ሰብሐት አተኩር ያየኝ ጀመረ። እንባዎቼ ከአይኖቼ ውስጥ ፍልቅ ብለው በተንጨላ ላይ ተንኳለሁ። ለሰላሳ ወረቀት ከኪሱ አወጣና እንባውን እየጠረገ “አይዞህ አትጨነቅ። ልክ የዛገ ጣራ እንደሚያፈስ አድርገህ እየው።” አለኝ።

ጋሼ ሰብሐት በዝምታ ለረጅም ደቂቃዎች ያህል ቆየና «አንቺ ሴት ከሳሾችሽ የታሉ?» ሲል ጠየቃት «አንድ ስንኳ» አለኝ።

«ብይ ድጋሚ እንዲህ ዓይነት ነውር አይልደድኸ» ብሎ አወናበታት። «አላፈረሰም፣ የሙሴን ሕግ ቀጠለበት» እንባውን ጠራረገ።

የጨዋታችን ርእሰ በወላጅ እናቱ በእምዬ ማርያም ላይ አነጣጠረ። “ማሪያም ቧንቧ ነች። እኛንና ዘላለምን አገናኘችን። ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ደራሲ ነው። እኛ የየብስ ደራሲያን ስንጠብቅ በቃል ነው የምንፈጥረው። ኢየሱስ ግን በሰው ልጆች ሥጋና ደግ ነው የሚጸፈው። ሲጥፍ፣ ሲጥፍ... ራሱን ደረሰ። ተዋናይ አስፈለገው። ባሕርያቱን መረጠ። በቃ የዚህን ተውኔት ዋና ገፁ ባሕሪ እኔ ነኝ የምጫወተው አለና ወደ መድረኩ ወረደ...”

ኒኮን ከዛንትዛኪዝ ገጣሚ የለበደ ፀሐፊም እና ሃይማኖተኛም ነው። ገጣሚ ስላህ ደግሞ ሆሜር ከጻፈው አዲሲ ግሪክኛው የጥንቱን ዘመን የሚያክል ነው ጽሑፎች ታተሙ። አዋቂዎች የቋንቋ ብቃቱን ሲያዩት ከሆሜር እኩል ኒኮን ከዛንትዛኪዝ ለዛ ጉልበት ሰውቀት ያለው ገጣሚ ነው። ብዙ ሰው ነው። በአንድ ቆዳ ውስጥ።

ሌላው ደግሞ እርቶዶክስ ክርስቲያን ነው። የእውነት አማኝ ነው። ምን ያህል ነው አማኝነቱ? በዓመት ሁለት ወር ዋሻ ውስጥ ገብቶ ሱባኤ ያደርጋል። ልክ እንደ ድሮው ሰዎች። መንኖ ሲወጣ ቆዳው ልክ እንደ ሰምፅ ቁስል ሆኖበት ይህ እንግዲህ በድሮ ጊዜ እምነት ገድቃን የሚገጥማቸው ነው ይባላል። ነብሱ ሥጋውን ናቃትና ሥጋው እንዲህ ሆነች ዓይነት ነው። ለእኛ አይገባንም። በኋላ ከዓለም ሰዎች ጋር ሲገናኝ ቆዳው እነበረበት ይመለሳል። አንድ ጊዜ አንዲት ‘ከውንተስ’ የሆነች የተከበረች ወይዘሮ አየችው። “ና” አለችው።

የገና በዓል ነው። የገና በዓል ደግሞ ዋናው በዓል ነው። ጌታችን የተወለደበት ነዋ።

«እንዴት ብቻዬን የገናን ራት እበላለሁ። እያልኩ ስጠብቅ አንተ ከተፍ አልክ ና! አብረን የጌታን ልደት እናክብር» አለችው።

«እሺ!» ብሎ ኒኮል ከዛንትዛኪዝ ተጋብሞ ገባ። የገናን ራት ደስ ብሏቸው እየተጨዋውቱ በሉ። ከዚያን በኋላ እሱ ወይም እሷ ከዚህ ዓለም በሞት እስኪለዩ ድረስ የገናን ራት አብሯት ነበር የሚባላው።

«ዘ ላስት ቴምፕቴሽን እፍ ከራደስት» ፈልሙን አይተኸዋል? እሱ ነው የጻፈው። እንግዲህ እውነቱን ነው። በመጨረሻ ኢየሱስ ተሰቅሎ ሸይጣን ቢመጣ። ኖርክ እንደሰው ኖርክ! ሰይጣን ከውጪ የለም ራሱ ከውስጥ ነው። መጽሐፉም ውስጥ እንደዚያ ነው እንደሚመስለኝ ከሆነ።

ሰው ሆኜ ተፈጥራ እዚህ ደርሼ እንዴት እንደው አልኖርም። እንደተሰቀለ መልኩን ብቻ ትቶ ሂደና ሰው ሆነ። ወለደኝ አሳደገና አባት ሆኑ። ለክ ዘላስት ቴምፕቴሽን ልክ አይደለም አለ። ላስት ቴፕቴሽንን አሸነፈ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አሁን ወፍራም ሳቁን ለቀቀው።

ዞርባ ዘ ግሪክን ማንበብ ይኖርብሃል። ሰው መሆን ነው። ተራኪው። እንግሊዘኛ ነው የግሪክ ክልስ የእናቴን አገር ማወቅ አለብኝ ብሎ ይመጣል። በጣም ዓይን አፋር ነው። በቅርብ ነው የመጣው። ወደብ ወርዶ ቡና ቤት ይገባል። ዞርባ በራሱ ዓለም ለእኔ ልክ እንደ ጅ ጉቤራ ነው። ዞርባ ግን ፍቅር ይዞ ይኸ መትረፍ ሆነ የያዘው።

ከመጠጡ ለራሱ እየቀዳ ነው። “እህ! ይኸውላህ” አለኝና ወደ ሌላ ምዕራፍ ይዘኝ ሄደ። “የሩቅ ምሥራቅ አባባል ነች። ሩቅ መሄድ የለብኝም። እዚህች አንዲት አሸዋ ውስጥ ሙሉ ዩኒቨርሲ አለ። እነ ቡድህ በእእምሮ በማሰብ ነው የሚሄዱት። ቡድህ ማንም አያድገህም ይልሃል። አማልክቱም የሱም። የራሱህ አምላክ አንተው ራሱህ ነህ። እኔም አንተም ቡላችንም አምላክ ነን።

አምላክ በአምላሉ እንደፈጠረን አይደለም የተባለው? ልክ ነህ። የነሱ አምላክ ግን ውቅያኖስ ነው። አንድ ቀን መጫወት አሰኘው። ከውቅያኖሱ አፈሰና በተነው። ተፈጥሮ ብቅ አለች። ሲንጠባጠብ አንድ ጠብታ ሰው ሆነ፤ ሌላው ጠብታ ጎንዳን... ቁጫጭም እንደሚገኝውም ፍጥረት በዚህ ዓለም ላይ የመኖር እኩል መብት አላት። ለምን? ራሷ ከቡድህ እኩል የውቅያኖሱ ጠብታ ነችና። ያክክ?

“እ!” ተነሣ። ለሽንት መውጣት ፈልጓል። ነጠላ ጫማውን አዎቻቸውለት። ትከሻዬን ተመርኩዞ ተጫማ። ደገፍ አድርጌው ወጣሁ። የሽንት ቤቱን በር ከፍቼለት ወደ ውስጥ ሲዘልቅ ውጪ

ቆሜ እያሰላሰልኩ እጠብቀዋለሁ። ሙሉ ጨረቃ ምድሪቱን በብርሃንዋ አድምቃለች። አንድ ትልቅ ኮከብ ከማዶ ሆኖ እንደ አንዳች ይንተገተጋል። በርቀት ሦስት ከዋክብት ይታያሉ። በፀጥታ እያስተዋልኩ አብሰለሰላለሁ።

የመታጠቢያ ቤቱ በር ሲከፈት ተንቋቋ። በሩ ተመልሶ ተጋጠመ። የጳሊት አጣምሬው የነበረ እጅ ጭምቅ ተደርጎ ሲያዝ ተሰማኝ። ጋሼ ነው “እንዲህ ጨረቃዋን ሳያት የነብዩ መሐመድ እውነት ይገባኛል” ሲል ያሜውተኝ ጀመር አጠገቤ ቆሞ ጨረቃዋን አንጋጠ እያያት “ጨረቃ እኮ ውብ ነች። ፀሐይን አረብ አገር ሆነህ እያት እስኪ? ስቃይ ነች! ታቃጥላለች። ጨረቃ ግን ለሰልሰ ውበትዋ ደስታ ነው የሚሰጥህ። በእንዲህ ያለ ሰዓት ነው ስለ ሃይማኖት ሳሰብ ነቢዩ መሐመድ የሚገቡኝ። ክርስቶስም የሚገለፅኝ።”

ውጪው መብረድ ጀምሯል። ወደ ቤት ገባን። ነጠላ ጫማውን አውልቆ መደብ ላይ እየወጣ “ሰውየው ነብዩ መሐመድ ጋ መጣና ይገላግላሉኝ። የሃያ አራት ዓመት ልጄ እየደበደበ አስቸገረኝ” አለ።

“ልጅህ ቅዱስቁርዓን ቀርቷል?” ሲሉ ጠየቁ።

“አልቀራም” አለ ሰውዬው።

“እንግዲያው ያሳደግኩት ግመል ረገጠኝ አትልም?” አሉት።

በዓረብ አገር በረመዳን ወር ማታ ማታ የእንጨት ክምር እያነደዱ የግጥም ውድድር ይደረጋል። ፈረንጆች ካምፕፋየር፣ እንደሚሉት መሆኑ ነው። አንደኛው ውድድር ላይ ነብዩ መሐመድ ተገኝተዋል። የተለያዩ ድንቅ የሆኑ ረጃጂም ግጥሞች ይነበባሉ። አንድ ዓይነ ሰውር ተነሣና ሁለት መስመር ብቻ እንበብ። ነብዩ በጣም ረከተው ካባቸውን ከትከሻቸው ላይ አንስተው ለዓይነ ሰውሩ ደረቡለት። ያ ክቡር ካባ ወደ ልጅ ሲወረስ እስከ ዛሬ አለ። ግጥሟን በእማርኛ ልንገርህ።

እሷ ስትመጣ ይበራል
እሷ ስትሔድ ይጨልማል።

Jorge Luis Borges የሚባል የአርጀንቲና ደራሲ አለ። እጫውቼሃለሁ። በላቲን አሜሪካ ፈጠራ የአላህን ተአምር ላሳይህ ነው።

የአዋር ልቦለዱ ዋናው ገጸ ባህሪ ሼኪ ናቸው። በሚመጡት ዓመታትና ዓሠርታት አላህን እንዴት እንደሚያገለግሉት እያሰላሰሉ ሲሔዱ ጦር ሜዳ ደረሱ። ከአንዱ ወገን ወደ ሼኪው ጦር ተወረወረ። ደረታቸውን ለወጋቸው ሲል በልባቸው “አላህ አድነኝ።

ገና አገልግሎቱን አልጨረሰኩም” አሉ። ጦርዋ ባለችበት በአየር ላይ ቆመች። ሼኪው ወደ ጉዳያቸው ሄዱ። አላህን ሲያገለግሉ ረዥም ዘመን ኖረው ያቀዱትን ሁሉ ፈፀሙ። በልባቸው “ከእንግዲህ ውሰደኝ” ይላሉ። በቅፅበት ወደ ውጊያው ሜዳ ይመለሳሉ። ያች በአየር ላይ የነበረች ጦር እየሄደች ነውከ። ቀድሞውንም አልቆመችም። ሼኪው ደረት ላይ ተሰካች። ተሠናበቱ።

“Agnosticism” ጋ ደረሰን። እግዜር ለመኖሩም በቂ መረጃ የለ፣ ላለመኖሩም በቂ መረጃ የለ። ስለዚህ ሊኖርም ይችላል፣ ላይኖርም ይችላል። በዚህ በኩል ደግሞ አይሁድ እስከ 94-ት ድረስ ብሉይ ኪዳን እውነተኛ ታሪክ ነው። እስራኤል የተጓዙትን መንገድ አርኪዎሎጂስቶች አግኝተውታል። ስለዚህ እኔ የሙሴን ታሪክ አምናለሁ።

አይሁድን ደግሞ በጣም የማደንቃቸው መጽሐፋቸውን ሲፅፉ ስለማይዋቹ ነው። ንጉስ ዳዊት አይደለም ከሁሉ ቅዱስ? ዳዊት ነው የገዛ ጄኔራሉን ሚስት ወሸሞ፣ ጄኔራሉን አስጠርቶ ለማዋወር በርብ “ከሚስትህ ጋር ዕደር” ሲለው።

“እኔ አላድርም። የጦር ንደኞቼን እዚያ ትቼ” ሲል፣ እንዲህ ያለ ወታደር ያውም ይሁዱ ያልሆነ፣ ያሳየውን ፅኑ ታማኝነት ታደንቅና፣ እዚያው በዚያው ዳዊትን ትንቀዋለህ። ደብዳቤ ፅፎ ለዋናው ጄኔራል “ተሰለፋና ስትጋጠሙ፣ አሪዮ ሲጋጠም አፈግፍተ እየተዋጋ እንዲሞት” አለ። አፈገፈተ፣ ሞተ። ይህን ይህንን የዳዊትን ጉድ አይደብቁም። ስለዚህ ሌላውን ሲነግሩህ ልታምናቸው ትችላለህ። በብዛት። ከአየሱስ ወዲህ ያለው ግን ሌላ ጉዳይ ነው።

እኔ ሙሴ ያደረገውን አምናለሁ እንጂ ከእግዜር ጋር የሚያወራው ወሬ ጥበብ ነው የሚመስለኝ። አንድ እምነት አለኝ። ልክ እንተ ተኝተህ “ኳ! ኮሽ!” ሲል የምታነቃህ ነገር አለች ዘበኛ ነገር። አንድ ሕዝብ ደግሞ ጥቃት ሲበዛበት የሚያበቅላት ጉልበት አለች። እሷ ሙሴ ነች። ወይም ማኦ ዜደንግ፣ ወይም ፊዴል ካስትሮ ወዘተ ነች። ማጂክ ትሪክ ታውቃለህ?... እነዚያም ማጂክ ትሪክ ያውቃሉ። የፈርኦን ጠንቋዮችና ሙሴ ይዋጣላቸዋል። ልክ እንዳሁኑ ጦርነት ማሳይል ፀረ ሚሳይል።

አያሱ በውጊያው ድል ሊያደርግ ሲል ፀሐይ ልትጠልቅ ሆነ። “ቁሚ!” አላት፣ ቆመች። ያህን ማመን ያስቸግረኝ ነበር። ደግነቱ፣ በዚያን ዘመን የነበሩ ቻይናውያን ኢየሱ ያቆማትን ፀሐይ

በአስትርሎጂ ጥናታቸው ላይ መዝግበው መያዛቸውን የታሪክ ግሰረጃ ያወጋናል።

በዚሁ ርዕስ ሰንጠረዥ አንድ ነገር ትዝ አለች። ኤፍሬም ሐጎስ አብሮ አደጌ ነው። የሁለት ዓመት ታላቁ ነች። ልጆቿም ሆነን በጣም እንዋደዳለን። እኔን ያሳደገኝ የእርሱ አባት እንደሆነ አጫውቼሃለሁ። ጋሼ ሐጎስ ሲኮረኩሙን እኩል ነበር። ልጅ ሆነን የመዋደዳችንን ያህል አንዳንዴ መጋጨትም አለ። ኤፍሬም በተፈጥሮው ፋናቲክ የምትለው ነው ባሕሪው። ለምሳሌ በዚህ ፊት ለፊት ባለው መንገድ ከሄደ ሁሌም በዚያው ነው የሚቀጥለው። ከፊት ለፊቱ የሆነ ነገር ገጭቶ ከመለሰው የት ነበርኩ አይልም፤ ይጠመዘዝና ይቀጥላል። እንዲህ ዓይነት ባሕሪ በተለይ በእኛ ቤተሰብ ውስጥ በብዛት ይታያል።

እንግዲህ እኔና ኤፍሬም አብረን ነው የታደሰነው። አብረንም መጽሐፍ ቅዱስ ተምረናል። እሁድ እሁድ ነበር ያጠናነው። ከዚያ ተጠመቅን። መጀመሪያ ሰንጠመቅ ሕፃን ነበርን፤ አናውቅም። አሁን ዳግማዊ ጥምቀት አውቀን ተጠመቅን። በእዚያን ጊዜ ነው መጽሐፍ ቅዱስ ይዘን ፎቶ የተነሣነው።

ኤፍሬም ቀጠለ። አንድ ቀን ሳይንቲስት ሆነ። ተነሳበት "እግዚር የለም፤ ዝም ብለው ነው፤ ወሬ ነው።" አለ።

"እንደ! ተው እንጂ ኤፍሬም፤ እርግጠኛነት መሆን አትችልም" አልኩት" አለ እየሣቀ፤ እሱ ግን በእርግጠኝነት ቀጠለበት።

መብላት መጠጣት መዝናናት እና ቤት ማረፍ ሆነ የኤፍሬም ፕሮግራም። ሚ.ጢ.ጢ መኪና አለችው። ጠጥቶ ሲነዳ የቆመ ትልቅ የጭነት መኪና ሥር ጥልቅ አለ። ክፉኛ ተጋጨ። ራሱን ሳተ። ቆይቶ ቆይቶ ሲነቃ ለካ በጭነት መኪናው ሥር ተሰንቅሯል።

"መሞት ነበረብኝ" አለ። ያልሞትኩት እግዚአብሔር ሰላላ ነው አለ። ለወጠ መንገዱን። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ሰባኪ ሆነ። እስካሁንም አይሰሱ ያድናል እያለ እየሰበከ ነው።

ሌላውን ትዝታዬን ልጩምርላሁ። ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ ከ20 እስከ 24 ዓመት ወጣት ሆኜ ማቴዎስ ጥግነዝ የሚባል አምስት ዓመታት በዕድሜ የሚበልጠኝ ጓደኛ ነበረኝ። ከደቡቅ-ቫቫሲና ከሌሎች የሩሲያ ደራሲያን ጋር ያስተዋወቀኝ እሱ ነበር።

ሩሲያና ኢትዮጵያ በአርቶዶክስ ሃይማኖት እንቀራረባለን። የደቡቅ-ቫቫሲ አገርና ሕዝብ ከእኔና ከማቴዎስ አገርና ሕዝብ ተመሳሰሉ ይታያል። ጎረምሣ ገፀ ባሕሪያቱ በአብዛኛው የእኛ ዓይነት ናቸው።

እግዚአብሔር የለም። ሃይማኖት የሞት ፍርሃት መሸሻ ነው። እኛ ግን ሞትን እንፈራለን። ብንፈራም አይቀርልንም። ከፍርሃታችን ጋር እንፋጠጣለን እንጂ፤ ሰው በሃሳብ ወደ ፈጠራው እግዚአብሔር ሸሽተን የሙጥኝ አንልም። በተለይ ተፅዕኖ ያሳደሩብን የደቡቅ-ቫቫሲ ገፀ ባሕሪያት ናቸው።

አያሌ ዓመታት አለፉ። አንድ ቀን ሥላሴ ቤተክርስቲያን ሔድኩ። አንድ መነኩሴና ሁለት ምዕመናን ቆመዋል። ያወጋሉ። ከአነርሱ አንደኛው ጓደኛዬ ማቴዎስ ጥግነዝ ነው። ሌላ ሸማግሌ ሰው መጥተው ትከሻ ለትከሻ ከተሣሣሙ በኋላ ሸማግሌው ማቴዎስን "ምነው ሰሞኑን አላየሁዎትም?" አሉት።

"ግሸን ማሪያምን ልሳለም ሄጀ ነው" አለ ማቴዎስ። ሲጫወቱ ቆይተው እኔን አየኝ። መጣ። ትከሻ ለትከሻ ተሳሳምን።

"ወይ ጊዜ! እውነትም ሰው እንዳስቀመጡት አይገኝም" አልኩ በልጤ። ጥላ ሥር ቁጭ ብለን ብዙ አወጋን። "ደቡቅ-ቫቫሲ ወጣቶች ሆነን አንብበን እግዚአብሔር የለም ስንል ኖረን አንተ የት አገኘሽው?" አልኩት።

"ወደእሱ የሚወሰድ መንገድ ብዙ ነው። እኔ የሄድኩበት Law of probabilityን ተከትሎ ነው። አንድ ትውልድ ብንቆጥረው ወንዱና ሴቱ እኩል ሆኖ እናገኘዋለን፤ ይላል የፕሮባቢሊቲ ፅንሰ ሐሳብ። ሕዋውን ስናሰብ ያ ሁሉ ሚሊዮን ጋላክሲ፤ ያ ሁሉ ቢልዮናት ከከብ በማይፋለስ ሕግ ይሸከረከራል።

"ምድር የወረድን እንደሆነ ያ ሁሉ ሚሊዮናት የተለያዩ የዕለታትና የእንሰሳት ዘር አንዱ የሌላው ምግብ እየሆነ በማይበጠሰ ቋሚ የብሉ ተባሉ ሰንሰለት እየሄደ ይገኛል።

"ገላችን ውስጥ ገብተን እንደ ሐዚም ብልቶችንንና ግንኙነታቸውን የቆጠርን የዘረዘርን እንደሆነ ተአምር ሆኖ እናገኛለን። እህል በልተን ሰውነታችንን መገንባት ሌላ ተግምር ነው። የሚያስተሳሰረንና በጎብረት የሚያኖረን ቋንቋና ባሕላለ ከየት እንዴት መጣ? ውበቱስ? ደግሞ ጥላኔቶቹ በፀሐይ ዙሪያ ሲሸከረከሩና የንጥረ ነገር ኤሌክትሮናች በኒዩክሊየስ ዙሪያ ሲሸከረከሩ አንድ ዓይነት ነው። ግዝፈትና ፍጥረት ይለያቸዋል እንጂ። ይኼ ሁሉ ተአምራት እንዴት ከባዶ አጋጣሚ ራሱን ሊገጣጥም ይችላል? አላችኝ የዓይኖቼ ብርሃን ውስጤን ዘልቀው የሚያስተውለኝ መሰለኝ።

የአይ.መ.ሪ.መ.ውን ትንግርቶች ብቻዬን ከእኔው ጋር ሳመነኸግ ጋሼም እንዲሁ በመንፈስ መጥቋል። አልቤር ካሙ ትዝ አለኝና ማወቅ እንፈልጋለን፤ እንመረምራለን፤ ባገኘን ባወቅን ቁጥር ርቀቱም ጥልቀቱም እየጨመረ ይሄዳል። እናም አብሰርድጋ ያደርሳናል።

“ከግቴዎስ ጋር ከብዙዎቹ ተአምራት ጥቂቶቹን እየተቀባበልን እየተገረምን ዘረዘርናቸው። የሁልጊዜው የሞትና የሕይወት ቅብብሎቹ የአክሮባትን ጥበብ ያስታውሰናል። በተቃራኒ የታዎች ተቆራኝተን የመዋደድ ተአምራትም አለ። ሰውነታችን በሽታን ሲከላከል ከጀርሞች ጋር የሚካሄደው ጦርነት። ይህ ሁሉ ተአምራት የአይመረመራ አንዱ መልክ ነው። የዘመናዊው ግቴዎስ ወንጌል እንዲህ እያለ ይቀጥላል።

በጊዜ እየኖርን የፈተልነውን ሸማ በዘለዓለም ስንኖር እንለብሰዋለን። በሰማችን አሸብርቀን በዘለዓለም እንገናኛለን...

ረጃም ፀጥታ በመካከላችን ነገሰ። በፀጥታው ውስጥ የየአራሳችንን ‘ዩኒቨርሲቲ’ እንመረምራለን። የታደልን እናየዋለን። ግን አናስተውለውም። የጎሮ ግዴታችን መኖርና ማለፍ ይሆናል። ሕይወት ነበርን በአፀደ ሥጋ፣ ከዕለታት አንዱን ቀን ደግሞ ሟች እንሆናለን እንደጥላ። እናልፋለን።... አሱ እያዳመጥኩ መሆኔን ልብ ብሎ መዘገየ ያወጋኝ ደመር።

“መጽሐፍ ቅዱስን በፈጠራ አያሌ ደራሲያን ተጠበውበታል? በጣም ብዙ። በጣም! እያሜወትኩህ! ልጄምርልህ። ከላቅ ንጉሰ ነገሥታችን ጋር ላስተዋውቅህ?”

የእኔ ደራሲያን ጀግኖች ብዙ ናቸው። አንደኛው ማርክ ትወይን ነው። መጽሐፍ ቅዱስን እንደገና ነው እንድታነብ የሚያደርግህ። ኳንዲን ጨዋታውን ላውጋህ። ሔዋን የተከለከለችውን እፀበለሰ በላች። “አዳም? ፈራሁ!” ትላለች።

“ምነው?” ጠየቃት።
 “የተከለከለችውን ፍሬ በላላት።”
 “ከወደት ነው የቀጠናሻት?” ጠየቀ አዳም።
 አሳየችው።

«አንቺ በሌለሽበት ምን ይውጠኛል? እኔም በልቼ ልከተልሽ። አንቺ ሞተሽ እኔ ብኖር አላሳዝንሽም?» ሳይላት አይቀርም። የጋሼ ዓይኖች እንባ አቀረፍ። ለሰላሳ ወረቀት ከዚህ አወጣና ዓይኑንም አፍንጫውንም አባባሰ።

“በዚህ ዓይነት እግዚአብሔርን ቀደመ። ሞቱ!” ፈገግ ብሎ ሳቅም ለቅሶም በተቀላቀለበት ዓይነውሃ እያስተዋለኝ “ዘንበ፣ ላንተ ክር እየሣሣሁ ነው እንጂ እኛ የምንናገራት ቃል አንዳም መሬት ጠብ አትልም።”

የማርክ ትወይን ታላቅ ወንድም ‘ዋይልድ ዌስት’ ወደ ሚባሎው የነጮቹ ሥልጣኔ ዳርቻ ሄደ። እዚያም የሚተኩሳት ጥይት መሬት ጠብ አትልም የሚባልለት ሰው ተዋወቀ።

ሰውየውን፣ “አንተ የተከሰከው ጥይት መሬት ጠብ አይልም ይባላል። እስኪ እኛም አይተን አድናቆታችንን ለጋዜጣችን እንላክ ተኩስ” ይለዋል።

“እሺ። ይህችን ዛፍ ታያታለህ? ግንዱ ቅርንጫፍ የሚሆንባትን መሀላን ልምታልህ” አለና ተኮሰ። የትወይንን አለካክ አሁን እረግዋለሁ። በእኔ ግምት ግማሽ የእግር ኳስ ሜዳ ያህል ርቃ የምትግጥ አንዲት ላም በጥይት ተመትታ ወድቃለች። እውነትም የሚተኩሳት ጥይት መሬት ጠብ አትልም።”

ሉጫ ፀጉሩን በሁለት እጁ የጊሊት እያሽ አስተኛ። አንዳንዶ ሲያሰኘው ትንሽዬ ማበጠሪያ ከኪሱ ያወጣና ያበጥራል። አሁን ፊት ለፊቴ መደብ ላይ ተቀምጦ እፍጥጦ እየኝና “ብዙ አንብቤያለሁ። በንባብ ዩኒቨርሲቲዎች የክብር ዶክትሬት ዲግሪ የሚሰጡ ቢሆን ምንም አትጠራጠር ይህ ሽልማት ለእኔ ይገባኛል። አይገባኝም?” ጠየቀች። ለሽልማቱ እንደሚመጥን መሰከርኩለት። ይኼንን ሲል ሚዛን ለማውጣት፣ ልክ ለማወቅ እንጂ ዶክትሬት ዲግሪውን ከማምለክ አይደለም። በሕይወቱ መጨረሻው ዓመት ላይ ጋሼ ሰብሐት “ቢሌ ዲግሪህ የት ነው ያለው?” ስል ጠይቄው ነበር። ይህንን ስለው መጻሕፍት መደርደሪያው ላይ ጀርባውን ሰጥቶኝ ያሻውን መጽሐፍ እየፈለገ ዞር ብሎ እየኝና “ምን ያደርግልኛል?” አለኝ።

ደነገጥኩ። ጥቂት አብሰለሰልኩና “እውነትም ለጋሼ ሰብሐት ዲግሪ ምን ያደርግለታል?” ስል ወሰንኩ። መደንገጤን ስላየ “ከፈለግክ ታናሽ ወንድሜ የሲፍ ጋ ሂድ ታገኘዋለህ” አለኝ። የንባብ ፍቅርን በአንድ ዐረፍተ ነገር ሲቋጫት “ይህንን ሁሉ በማንበቤ? Enjoy አደረግኩ። ተደሰትኩ! በጣም ተደሰትኩ!”

ከመጽሐፍ ጋር ከልቡ መሣቅ የሚችል የማወቀው ጋሼ ሰብሐትን ነው። ይህ አኳኋን የርቀት ተመልካችን ገር ያለኛል። በቅርቡ በአዲስ አበባ መስተዳድር ክበብ ምሃ ተጋብዞ ይመገባል። አንድ ባለሙያ ከርቀት አዋና “እህል ንጉሰ አይደለም እንደ” ብሎ ተቆጣ። “እንደት እህል ፈታቸው አስቀምጠው ከመጽሐፍ ጋር እየተሳሳቁ ይመገባሉ? ነውረኛ ሻማላ ናቸው” ብሎ ሲበሽቅ፣ ጋሼን የጋበዘው ቅደኛ ያደኛውን “ጋሼ ሰብሐት ገብረእግዚአብሔር ነው” ቢለው ከንደቱ ጋብ ብሎ “እ! እሃቸውስ ከሆኑ ይገባቸዋል!” ብሎ የግሪያም መንገድ እንደተሰጠው አጫውቶኛል።

ጋሼ ሰብሐት ፀጥ ያለ ቤታ ረጀም ጊዜ መቀመጥና ግንብብ ይወዳል። ሳራቤቁ ከሆነ በኋላ የተገነባበት ይህንን ባህሪውን ነው። ሁለት ሦስት መጻሕፍቶችን ይጀምራል። ያሰደሰተውን በዕለቱ ሲያነብ ይውላል። ሲባታው መጻፍ ይጀምራል። ግብታወሻ የሚፈልገውን ሃሳብ ሲያገኝ እዚያው መጻሕፍ ላይ ምልክት ያደርጋል።

ጠዋት ቁርስ በልተን እንሰንባቢታለን። ማምሻዬን እቤት ገብቼ ልገብኘው ሰጂና ጭኑ ላይ ትራስ ደራርሃ ይፀፋል። ወይም ዘና ብሎ ያነባል። አንጻሩን ግንብብንም ሆነ፤ መጻፍን ይተውና የዕለት ውሎቶችንን እናውጋለን። ያጋጠመው አሰደናቁ ጉዳይ ካለ ወገን ለእርሱ እተውላለሁ። አንድ ንደኛችን The Sign and the Seal ሊያውቀው ቃል ገባለት። "በግርያም፣ የግራም ሀንብክን መጽሐፍ" እኔ ብዋች እንኳ አገንጥቼ ይመርቅሃል ተሎ አምጣልኝ አለው።

ንደኛችን ግን ቃለባ ሆነ። ወራት ተቆጠሩ። ጋሼም ሆነ ወጣቱ በምዬ ግርያም ስም መግፀናቸውን ዘንተት። ሰዓትን ገራሰ ላይ ብረሪ መጽሐፍ ለመዋሰ መደርደሪያዎቹን ሲቀኝ ይህንን መጽሐፍ አገንቡት። ይህ ለጋሼ ታላቅ ሰውታ እንደሚሆን ገምጭ ተዋሰኑለት።

እንደተለመደው ጀገብ ሲታዘቀዝቅ ልገብኘው መጽሐፍን ይገልጽ ሄደች። እየጻፈ ነበር። ሰበጠው ደስ ብሎት ተቀበለች። ገለጥ ገለጥ አድርጎ ቃንጠውና "እህ! አሁን ነበር ሁብታም መሆን። ገንብብ እንደልብ ቢሆን እርሪታ ዝግጅት ክፍል ደውዬ ለአሥራ አምስት ቀን ሥራ አልሳም እላቸው ነበር" አለች። ለባባሉ ለመጽሐፍ ያለውን እምርት ፍቅር አሳየች። በዚህ ጊዜ ለእርሪታ ጋዜጣና መጽሐፍት የሚሆኑ ወገኖች ይጻፋል። ሰዓተኛው መልአክ የተባለ ድርሰቱን ለህትመት እንዲበቃ እያነበበ ያርግላል። ይህንን በእርሱ ሕይወት ታሪክ ላይ የምጽፈውን መጽሐፍ አርትላት እያገኘች ነው። ነብሱ በሥራ ብዛት ብትወጠርም የግራም ሀንብክን ሥራ ግንብብ ጀመረ። ምክንያቱን ዘርዘሮ ባይነግረኝም አልባል መገንጨቱንም በዚያን ሰዓት ለጊዜው ትቶታል። ይህንን The Sign and the Seal መጽሐፍ፣ 63ተኛ የልደት በዓሉን ሰናክብር ከወዳጆቻችን ለንጻ በሰባታ አበርክተዋል።

ለአንባቢያን ክብር...

እቤት እንደገባ አንድ ብርጭቆ ውሃ ጀው አድርጎ ጠጣና "እርሪታንና ውሃን ለድሃ ማን ሰጠብኝ? አሉ እቲይ ጣይቁ!" አለን ጋሼ ሰብሐት። የትና መቼ ይህን እንዳሉ ነገረንና ጨዋታችን እንደ ጨዋታነቱ ዘለለ።

"ውይ! አባይ ሰብሐት በቀደም ትንሽ እሞዎት ተንበርክኩው መጻፍዎ አቤት እንዳበሽቀኝ!" አለች ፀሐይ።

እኔጋ ቆየት ያሉ ቁም ነገር መጽሔቶች አሉ። እዚያ ላይ አሉ የጻፋቸው ፅሁፎች ምናልባት አዲሱ ትውልድ ላያነባቸው ስለሚችል እነዚህን መጽሔቶች ለእርሪታ ዝግጅት ክፍል ልሰጥ እችል ነበር ብዬ አሰብኩና ይኼን ሃሳብ ሰነዘርኩ።

"ሃሳብህ ጥሩ ነው። ግን ባለፈው ሳምንት በጻፍኩት ጽሑፍ ላይ ይቀጥላል ብዬ ነው ያቆምኩት። ስለዚህ አንባቢው ቀጣዩን ታሪክ ነው ግንብብ የሚፈልገው። አሁን ይኼን መጽሔት ብንልክ አንባቢዬን ያደነቃቅፈዋል። ደግሞ እኮ አንባቢው መታመሜን አያውቅም። ይሁን እንጂ እኔ እንደ ምንም ተቸግሮ ታሪኩን ልቀጥልለት ይገባል።"

"ቢሆንም!" አለችና ፀሐይ ፊቷን ቅጭም አድርጋ። በዕለቱ ጋደም ብሎም ሆነ አረፍ ብሎ መጻፍ አልቻለም። ስለዚህ መሪት ላይ ትራስ ደልድሎ እላዩ ላይ በመንበርክክ የቡና ጠረጴዛ ላይ አስደግፎ የዕለቱን ሥራ ማከናወኑን በሃሳብዋ እያስተዋለች። አሁንም በቁጭት "ቢሆንስ አባይ እንዴት ተንበርክኩዎ ይጽፋሉ?" አለች አሁንም ክልብ እያዘነች።

ጋሼ ፀሐይን ሰምቷታል። ሐዘንዋን እየተጋራ የመሥሪያ ቤቱን (እርሪታ) ሁኔታ ለማሳየት እንዲህ አጫወተን "ተስፋዬ ገብረአብ ከምጥሌክሰ' የሌለበት ሰው ነው። ነፃ ሰው ስለሆነ እኔን የሚመለከት ጉዳይ አጋጥሞት ልክ ለሌላ ሰው እንደሚያወጋ አጫወተኝ። የት አገር እንደሄደ ረግሁት። በእንዱ መጽሐፍ መደብር ጎራ ብሎ ይመለከክታል። አንደኛው የመደብሩ ደንበኛ እርሪታ ጋዜጣ እንዳለ ጠየቀውና 'በረከተ ብዕር' ከሌለበት ተወው! ማለቱን ሰምቶ አጫውቶኛል።"

እነዚህ አንባቢዎቹን ጋሼ ተንበርክኮ እስከ መጣፍ ያከብራቸዋል። እንዳለውም ከጥቂት ቀናት በኋላ ተሻለው። ማታ ማታ ዘና ለማለት ከካቲካላው መገንጨቱን አሁን ደግሞ ጀምሯል።

ልጁ ዜና መጥታ አብራው መኖር ስለጀመረች ሕመሙ አልከበ ደም። እኔና ፀሐይ ከሥራችን ሰንመለሱ እንገብንዋለን። ሕመሙን አቅልሎ በማየቱ ለወንድሞቹ መንገሩ አሰፈላጊ አለመሆኑን ስለነገረን ለግንኛቸውም ትንፍሽ አላልኩም።

"አብዛኛው አንባቢ የምታከብረው ቢሆንም የሚያሳዝንም ያጋጥምሃል። በቀደም ዕለት በአለባበሱ የዘጋጠ፣ ሳምሶናይት ቦርሳ የያዘ አንድ ሰውዬ ቢርዋችን መጣ። እግረ መንገድን አንድ ቅፅ ማሳተም ለንፈረጋልን አለኝ።"

“ጥሩ” አልኩት።

“ከሕትመቱ ከሚገኘው ገቢ 60 ከመቶ በድርቅ ለተገዱ ወገኖቻችን እንሰጣለን። 30 ከመቶ ለእርሶ እንከፍላለን። ለኩባንያችን 10 ከመቶ ይበቃናል። ‘ሰፖንሰር’ ሰላለን በገቢ እንገዳም” በማለት እቅዳቸውን ነገረኝ።

“ጥሩ ሃሳብ ነው ። ብዬ ተሰማግሁ።

“ውል እንፈራረማ” አለኝ።

“ደስ ይለኛል” አልኩት።

“ከተወሰኑ ቀናት በኋላ እኔን ሰላላገኘኝ እርዳታ ጋዜጣ ዝግጅት ክፍል ውሉን ትቶልኝ ሄደ። ወደ አምስት ገጽ ነው አነበብኩት በርካታ ነገሮች ያትታል። በአጠቃላይ ዓላማው እስካሁን ድረስ ለዓመታት በአማርኛም ሆነ በእንግሊዘኛ የጻፍካቸውን ጽሑፎች፣ የፈጠራ ሥራዎች በሙሉ የዚህ ኩባንያ ንብረት እንደሆኑ ይገልጻል። እኔም በፈርማው ቦታ ላይ በትልቁ እክስ አደረግኩት።”

ጧ፯

‘ዴሴታንቲ’

ተፈጥሮ ከሰጠችህ ባሕሪያት ሲርብህ መብላትና መጠጣት የግድ ነው። እኔ ከተሰጠኝ ባሕሪያት በጣም የምወደው ፍርሃቴን ነው። የለኛ ዋና ሀብታችን ፍርሃታችን ነው ከሰንትና ሰንት ቀላልና ከባድ አደጋ የሚጠብቀን።

በጣም ልዩነት አላቸው። ወጣት ሆነህ እርጅናን ስታየው አስቀያሚና አስደንጋጭ ነው። ውስጡ ስትገባበት ግን የራሱ የሆኑ እንደ ወጣትነት ደስ የሚሉ ነገሮች አሉት። ጤና፣ ምግብ፣ መጠለያ እስካላጣህ ድረስ በጣም አረፍ ነው። አንዳንድ ጉዳይ! ያንን ሁሉ ትኩሳት አለፍነው! ዛሬ በረድ ብለን በሰላም መደሰት ነው። መጃጀት ጋ ሰደርሰ ደግሞ አስታውሰህ ጠይቀኝ...

ከጥቂት ዓመታት በፊት አሣምሬ ነበርኩበት። እንደነበርኩበት የመጨረሻዋ ልጅ ምስክር ነች። አሁን ቀልድ “ሲወራ ካጋጠመኝ ደስ እያለኝ እሳተፋለሁ። ድርጊቱ ላይ ግን የለሁበትም።

ሁላችንም ነብስ ውስጥ ይህ ያልከው ኬሚስትሪ አለ። ብሽቅ ሰው ሲመጣ ብሽቅ ትሆናለሁ። ልክ ፈንጂ እንደታጠቀ ወታደር ማለት ነው። ጨዋና ሰላማዊ የነበርከው ሰው በአልሞትባይ ተጋዳይነት ብሽቅነትህን ትጠቀማለህ። በጣም ቆንጆ ሃሳብ ትውስ አለኝኝ። ልንወለድ ሰንል ገና ነብስ ሆነን እያለን መላዕክቱ ሰንቆቻችንን ይሰጡናል። ይኸው ፍርሃትህ፣ ይኸው ድፍረትህ፣ ይኸው ፍቅርህ፣ ይኸው ቅናትህ... እንቀበላለን። እዚህ ከመጣን በኋላ (ወደ ምድሪቱ እያሣየኝ) ፍቅርህን ወላጆችህ ይቀሰቅሱታል። ስታድግ ቅናትህን የምትቀሰቅሰ ትመጣለች። መናናቅህንም ጭምር። እንዳመጣጡ ነው የምንቀበለው... መከባበርንስ?

ያንተ ክብርህ ፍቅረኛህ ነች። ከአንተ ጋር ሆኖ አንዱ መጥቶ አንድ ነገር ቢል ዝም አትልም። ክብርህ ተነክቷል። በአገር ቤት ልጃገረድ ክብሯ ድንግሏ ነው። ሕጻን ከሌለ ክብሯ የለም። ሚዜዎቹ አክብረው በፈረሰ ተንከባክበው ያመጧትን መሽሪት ድንግሏ ካልተገኘ አዋርደው በአሁያ ጭነው ወደ ወላጆቿ ቤት ይወስዷታል። ወንድን ልጅ “እናትክን?” ብትለው ነገር ተበላሽ። “እምዬን?” ይላል። ክብሩ ተነካ። እናትን ያክል ክብር አዋረደ። ክብር በሰፖንዳ ነጥሮ ይመጣል። በአጠቃላይ አንተ እንደበተ ቁጥብ ሆነህ ሌሎችን አክብር፣ አንተን ያከብሩሃል። ሰዎችን የምወዳቸው ከእኔ እኩል ሳከብራቸው ነው። ሳፈቅራቸው ነው።

ሂትለር ሰው ነበር እንበል። ሁለት ዓይን ሁለት እግር ወዘተ። አይሱስ ግን በርግጥ ሰው ነበር። አይቻልም እንጂ በቻል እሱን መከተል ትልቁ ምርጫዬ ነው። ሰው ላልከው ግን ሰው የማይታወቅ ነው። ከእግዚአብሔር እኩል ተግምራዊ ፍጡር ነው። ሚች ከመሆኑ በስተቀር ችሎታውን እየው። መጻገት ነው። ለወጥ ይልና ደግሞ የሰው ልጅን ወንጀለኛ ሆኖ ታገኘዋለህ። ጠቅለህ ስታየው፣ ብትፈልግ በወንጀል፣ ብትፈልግ በቅድስና ሰው የማይችለው ነገር የለም። እኛን ዓለም አይቷት፣ አይ! ይህንንስ አልፈልግም፣ ብሎ በቆንጆ መንገድ መሄድ የሚችል ሰው አለ። መርጦ ደግሞ በሞኝ መንገድ የሚሄድ አለ። ሁለቱንም መውሰድ እንችላለን። የሁለቱም ልጆች መሆን እንችላለን። እዚያ ውስጥ ነው ያለው። መበላሰጥ የለም።

“ሰው ባለበት ሁሉ ወንጀል አለ። ከጥንት ጥንት ጀምረው” በእጁ ፋቅ እያሳየኝ “በትመረምር ይህንን ወንጀለኝነት ታስተውላለህ። በቅርብ Time መጽሔት ላይ ሳነብ አንድ ፕሮፈሰር በኒውዮርክ ከተማ ውስጥ በሚፈፀሙ ወንጀሎች ላይ ጥናት ማድረግ ጀመረ። እደጠ ሞገጦች በማርባት በየዕለቱ የኑሮ ሂደታቸውን መመርመር ያዘ። ጥቂት ነበሩ ጥናቱን ሲጀምር። ለአይጦቹ ምግብም፣ መጠጥም እንደሌለ ያቀርብላቸዋል። ውሎ እያደር ቁጥራቸው ተበራከተ። ቀጥሎ ሥፍራ እየጠበባቸው ሄደ። ተጨናነቁ። እዚህ ዋጋ ወንጀል ይጀመራል። ቀደም ብሎ የነበረው ሰላም ደፈረሰ። አንዱ ሌላውን መንክሰ፣ ማቁሰል፣ መግደል ጀመሩ። ጥቂት በነበሩ ጊዜ በሰላም እየበሉ እየጠጡ ከሴት አይጦች ጋር ይዘናኑ የነበሩት ወንድ አይጦች አንዳንዶቹ ሰዳጭ መሆን ጀመሩ። የኒውዮርክ ኗሪዎች ተምሳሌት ሆኑ። ወንጀልን በሕግ አስከባሪ ትከላከልዋለሁ እንጂ አታጠፋውም።”

ተክዘ፣ በረጅሙ ተነፈሰና አፍጠ አየኝ። በፀጥታ እየተከታ ተልኩት ነው። ዝግ ባለ ድምፅ “የሰው ልጅ ከተፈጠረ ጀምሮ በልዩ ልዩ ምክንያቶች ይፋጃል። ማዕበል፣ ጎርፍ፣ የመሬት መንቀጥቀጥ መቅሰፍቱ ብዙ ነው። ጦርነት ከነዚህ አንዱ ነው።

አንዱ ይመጣና ጋንዲን እጅ ይነሣዋል። አፀፋውን ጋንዲሂ መሰለሰት። ከዚያም ሽጉጥ አውጥቶ ተኩሶ ገደለው። የገደለበት ምክንያት ይኖረዋል። የትም ብትሄድ ጠንካራ እምነት ካለህ ጠላት ይነሳብሃል። ከኢየሱስ እንጀምር። ሊንኪን፣ ኪኔዲ፣ ማልኮም ኤክስ፣ ማርቲን ሉተር ኪንግ፣ ሚሲስ ኢንዲራ ጋንዲሂ፣ አንዋር ሣዳት... በእምነታቸው ጋያልነት ምክንያት የተገደሉ ናቸው።

ኢየሱስ ላይ ሆኖ አየንና አምላክ ሰው ሆነ፤ ሰውም አምላክ ሆነ። ከዚያ በፊት ጁሊዬስ ሲዘር ሰው ነበረ። አምላክ ሆነ። እንዲህ ዓይነት ነገር አለ። ሒትለር ደግሞ ሰው ሸይጣን ሆነ፤ ሸይጣንም ሰው ሆነ የሚባል ነው። እኔ አንዳንድ ጊዜ ማመን ያስቸግረኛል። በተዎሪ ነው እንጂ እኔና ሒትለር ሰው ነን የምለው በማመን ደረጃ ግን አላስበውም። ሒትለር ሰው አይደለም ነው የምለው።

ሌሚንግ የሚባሉ የዱር እንሰሳ አሉ። ይረቡና ይበዛሉ። አገሩ ገደልማ ነው። ሌሚንጎች አካባቢው ለራሳቸው እስከበቃ ይዋለዳሉ። እዚህ ላይ ነው እንግዲህ የእግዚአብሔር ተግባር የሚታይህ። እነዚህ የዱር እንሰሳት እርሶ በእርሶ መፋጀት አይፈልጉም። ሰዎች አይደሉም! በራሳቸው፣ ሌሚንጎችን ምንም ሳይነካቸው፣ በሙሉ በመንጋ

እየጋለቡ ገደል ገብተው ያልቃሉ። ለዘር ያህል ጥቂቶች ይቀራሉ። ተዋልደው አሥር ዓመት ሲያልፍ ተባዝተው ያቺ መኖሪያቸው መጨናነቅያ ስትሆን ደግሞ ተረኞቹ እየተወረወሩ ገደል በመግባት ለተተኪው ዘር ቦታ ይለቁለታል።

ያገኘሁትን ማንኛውንም መጽሐፍ አነባለሁ። ጀምሮ የምተወውም አለ። ወጣት በነበርኩ ጊዜ ማንበብ ከጀመርኩ መጨረሻ አለብኝ ብዬ እራሴን አሰገድድ ነበር። ለደራሲው ታማኝ የሆንኩ እየመሰለኝ። አሁን ግን ቀምጤ ካልጣመኝ እተወዋለሁ። አልፎ፣ አልፎ ለመረጃ ስል በትዕግስት አነባለሁ።

በማንኛውም ሰዓት፣ በየትኛውም ቦታ። ግን ምረጥ ብትለኝ ገንዘብ በሽቦሽ ቢሆን፣ ሁሉንም ነገር አድርጌ ምሣ በልቼ፣ ጥቂት ጫት ቅሜ፣ ምክንያቱም ጫት ትኩረቶችህን ይሰበሰባል። ይኼንን የምልህ ለእራሴ ነው። አንዳንዱን ደግሞ ጫት ትኩረቱን ይዘበራርቅበት ይሆናል። የእራሴን ልቀጥል። ቆንጆ ጠጅ ወይም ቢራ ፉት እያልኩ ባነብ ገነት ውስጥ እንዳለሁ እቆጥረዋለሁ። ይህ ባይቻል፣ ጫጫታ ውስጥ ገብቼም ቢሆን፣ የትም ይሁን የትም ሊፍት እየጠበቅኩ እንኳን አነባለሁ።

ጠጅ ቤት ልዩ ልዩ ነገር ያጋጥምሃል። አንዱ ምን አለኝ ጠጅ እየጠጡ ማንበብ እንዴት ነው? አለኝ። መልሴ ይኼንን ጊዜ የሚወሰነው ባለቤቱት “መድ” ነው። ያኔ ጥሩ ስሜት ላይ ነበርኩ መሰለኝ፣ የታል ጠጅ እየጠጡ ማንበብ ከልክል ነው የሚል ማሰጠንቀቂያ? አልተጻፈም አልኩት። ሳቅ አለና ተወኝ።

አንዱ ግን ከወዲያ ማዶ ተነስቶ በማሰፈራራት ከበላዬ ቆሞ “ምንድነው እዚህ ጠጅ እየጠጡ ማንበብ?” ሲለኝ፣ ለአሱ ብቻ በሚሰማ ድምፅ “እናትክን” አልኩት። ወደ ሌላው ጠጪ ዞሬ ከፍ ባለ ድምፅ “ልብ አድርጉልኝ! ይኼ ሰውዬ እዚህ መጥቶ ያስቸግረኛል” አልኩ።

“ተዋቸው እንጂ ያንብቡ” አሉት። “ኩምሸሽ ብሎ ሄደ። እኔ ግን የእራሴን ተፈጥሮ ሳውቀው እንዲህ ዓይነት ፍጥነት የለኝም።” በዚያን ጊዜ የንባብ አምላክ፣ ወይም አድባር ደርሶልኝ መሆን አለበት “ልክ ነው። እናንተ ከሰራችኩ እስከምትመጡ እየተዘናኘሁ ይህችን አነባለሁ” አለና የማርሻል ማክሉሀንን Understanding Media አሳየኝ። በመንደራችን አንድ ኮማሪት አለ። ሴትየዋ ካተክላና ምግብ በተመጣጣኝ ዋጋ ይሸጣሉ። ጋሼ ስብሐት ከእኔ ጋር በጉርብትና ለመኖር ወደ ቁርቆስ ሰፈር ሲመጣ ከዋለበት ውሎ የእኛ ቤት ዝግ ሆኖ ቢጠብቀው፣ የእኝህን ኮማሪት ቤት እንደ መቆያ እንዲጠቀምበት ጠቆምኩት። ከዕለታቱ

በአንዱ ቀን ከላይ የጠቀስነውን መጽሐፍ እያነበበ ከራሱ ጋር ይሳሳቃል። ይህ ሳቅ ኮማሪቷን ረበሻቸውና "አንቱ ዳዊቶችን አይደገሙብኝ" ስሉ ተቆጡ። የጢሙ መንገርገግ፣ አዛውንትነቱ በፈጠረባቸው ፍርሐት ሴትዮዋ መጽሐፍ እያነበበ ሳይሆን እየደገመባቸው እንደሆነ ነው የተገነዘቡት።

እሱም ሐሳባቸው በፍጥነት ገብቶታልና "እሜቱ እኔ እያነበብኩ ያለሁት የእንግሊዘኛ መጽሐፍ ነው እንጂ ዳዊት እየደገምኩ አይደለም" አለና መለሰላቸው። ለእኛም ማምሻውን መጥቶ ገጠመኝን አውግቶ ሲደመድምልን "ሴትዮዋ ልክ ነበሩ። በተሰማቸው ብርሃን ነው ያዩኝ። የማነበው ሌላ መጽሐፍ መሆኑን ስንግራቸው ተረጋጉ እንጂ መጀመሪያ ተሸብረው ነበር።"

በቅርቡ ኩኩሻ አሥራ አራት ዓመት ይዋላታል። እምስተኛ ክፍል ነች። የቁጥር ችሎታዋን ስታሳየኝና ስለአባቷ ምን ያህል እንደምታውቅ ስትገልጽልኝ አባዬ፣ አንተ አሁን ካድሪሊዮን መጽሐፍ አላነበብክም? አለችኝ አለና ሳቁን ለቀቀው።

መጀመሪያ አንተና እሷ ደግሞ የምትመሳሰሉበትን መንገድ ልንገርህ። ሁለታችሁም ጥያቄ ታበዛላችሁ።

እኔ በአሁኑ ሰዓት የትምህርት ሚኒስትር ብሆን አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲን የማዘዝ ሙሉ ሥልጣን ይኖረኛል አይደል? በዚህ ጊዜ አስፋው ዳምጤን እጠራውና ወጣቶችን ሥነ ጽሑፍ፣ ታሪክ፣ ኢኮኖሚ፣ ፖለቲካና አስተዳደር አስተምር እለዋለሁ። ለእኔ አስፋው ሙሉ ቤተ መጽሐፍት ማለት ነው

እኔ መዝገበ ቃላት ውስጥ ብቁ የሚባል ሰው የለም። ሰውዬው እራሱ የሄደበትን መንገድ ዞር ብሎ አይቶ አሪፍ ሄጃለቤ፣ ወይም እዚህ ጋ መስተካከል ነበረበት ማለቱ መብቱ ነው እኔም እስካሁን የሄድኩትን በጣም ወድጄዋለሁ።

እንግዲህ ግሰታወሻ ያለብህ እኔ የምጽፈው ለራሴ፣ ለደስታዬ ነው። ምክንያቱም እግዚአብሔር ደግ ነው። ለእንጀራዬ መጻፍ የለብኝም። ለእንጀራዬ እንደሆነ ሥራ አለኝ። ጋዜጣ ላይ መጻፍም ቢሆን እኔ አማየው እንደ እንጀራ ነው። ስለዚህ ደስ ያለኝን፣ አንባቢን ያዝናናል የምለውን ነው የምፈልገው። አሁን ለጊዜው ልልህ እችላለሁ፣ ከዚህ ውጪ አልፎም። ጊዜ የለኝም። ብዙ ጊዜዬን በማንበብ ነው የማሳልፈው። አንዳንዴም ጨዋታ። ጨዋታ ሲደራ አሁን መጻፍ አለብኝ ብዬ ራሴን አላስገድደውም። ጨዋታው ውስጥ

እገባለሁ። ሌላው ደግሞ፣ እኔ ተልእኮ አለብኝ ለዚህ ኅብረተሰብ የሚል እምነት የለኝም።

በጣሊያንኛ አንዲት ቃል አለች። 'Dilettante' ሌሎች የፈረንጅ ቋንቋዎችም ተውሰዋታል። ትርጓሜዋ በጣም ባለፀጋ ሰው፣ 'ሁሉ በእጅ ሁሉ በደጅ' ያለው ነው። ይህ ሰው ፈጣሪ ነው። ደስ ባለው የዚህ ጥበብ ሥራ ይሣተፋል። ዛሬ ሥዕል ካሰኘው ሥዕል ይሥላል፣ ወይም ይፅፋል፣ አልያም ይጓዛል። የእኔም ነብስ አሁን ሳያት በንባብ በሥነ ጽሑፍ ዓለም ደሊታንቲ ነች።

ግፃ

ማገበፍ

ፀጥታ በሁለታችን መካከል ሠፈነ። የየራሳችንን ሐሳብ እያብሰሰሰልን ነው። በእዚያ መሐል የኢትዮጵያ ደራሲያን ማገበፍ አባል አልነበርኩም። እንዲያውም! እንዲህ ነው። አንድ ጊዜ ትዝ ይለኛል፣ ብርሃኑ ዘራሁን ቢሮው አሰጠርቶኝ፣ እንካ ይህንን ቅፅ መላክ አለኝ።

- "የምንድነው?" አልኩት።
- "የደራሲያን ማገበፍ አባል እንድትሆን" አለኝ።
- "አልሞላም" አልኩት።
- "ለምን?" አለኝ።

እኔ ደርተ እርስ በርስ በተረሻሸነ ቁጥር፣ የማላውቀው ሚቸን ለመኩንን የድጋፍ ሰልፍ መውጣት አልፈልግም" አልኩት። ቅፁን መልሶ ወሰደና በጨዋነት አሰናበተኝ። ብርሃኑ ስንምተው ከእኔ የባሰ አይናፋርና ጭምት ነው። ብዙ ጊዜ ተነጋግረን አናውቅም። የተነጋገርንበትን ወቅት አስታውሳለሁ። ማዕበል የሚለው መጽሐፍን ሳነብ ከዘጠና አምስት ገጽ በላይ ፈቅ ማለት አልቻልኩም።

አፃፃፉ አሪፍ ነው። ገሪመኝ። ደራሲው እንዴት ፅናት ቢኖረው ያንን ሁሉ መከራ ተጋፍጦ ቢኖርሱቱ ሊገልፀው ቻለ? ጥንካሬው አስደንቀኝ። እኔ ግን ያንን ሁሉ መከራ አንብቤ ልከተለው ጉልበቱ ሊኖረኝ አልቻለም። ተረታሁና አቆምኩ። እሱን አገኘሁና

አናገርኩት። እንዳልኩህ አይኖሩ ነው። በቅጡም ፊት ለፊት ሳያዩኝ አስገራሚውን ገጠመኝ ነገረኝ።

ለዚህ ሥራው ጥናት ወሎ ሐይቅ የሚባል አካባቢ ለሳምንታት ቆይቷል። ሰዎች እያነጋገረ፣ ማስታወሻ እየያዘ፣ እዚያው ወሎ እያደረ። አንደ አንድ ገበሬ ቤት አድሮ የገበሬው ባለቤት ለቁርስ የጤፍ ቂጣ ትጋግራለች። ቂጣው በሰለ። ሴትዮዋ አምጥታ በእንቅብ ስታቀርብለት እጇን አየ። ደነገጠ። ሴትዮዋ ቆማጣ ነች! አማራጭ የለውም፣ የቀረበችለትን በላ። አየኸልኝ? ለዚህ ሥራው ይህን ያህል መስዋዕትነት ከፍሎብታል።

በኢትዮጵያ ደራሲያን ማገበር የሚገኙ ወጻጆቻችን ከዛኒጋባ ቤትህ የተሻለ ቤት እንዲኖርህ ጥረዋል? ለማስታወስ ፀጥ ብሎ አብሰለሰለ። ከተመሰጠ ወጣና "አላስታውስም! አላስታውስም! አላስታውስም! በፍፁም ትዝም አይለኝም? ቤት እናሰጥህ ማለት ምን ማለት ነው?"

"ከምትኖርበት ዛኒጋባ ቤት አስወጥተው የተሻለ ምችት በምታገኝበት ቤት ውስጥ እንድትኖር ማድረግ አስቦው ነበር?" እንዲህ ዓይነት ነገር ተሞክሮ ነበር ነው የምትለኝ? እኔ ግን አላውቅም። ይህንን ነገር አሰበው አድርገውት ቢሆን ኖሮ፤ እኔም ብሰማ አልረሳውም ነበር። አሁን አንተ ስታነሳብኝ ትዝ ይለኝ ነበር። ያም ሆነ ይህ አይድነቅህ ሁሌም የምንኖረው በሐሰትና በእውነት መካከል ነው።

በአብዮቱ ዘመን የኢትዮጵያ ደራሲያን ማህበር በብሔራዊ ሎተሪ አዳራሽ አንድ ሰብሰባ ጠርቶ ነበር። በወቅቱም የሳንሰር ክፍል ጋላሬ በዚህ ሰብሰባ ላይ ተገኝተው ነበር። የወቅቱ የደራሲያን ማህበር ሊቀመንበር የነበሩት አቶ ማሞ ውድነህ "በዚህ ዓመት በርካታ መጻሕፍት ለህትመት በቅተዋል። ይህን ላይረገልን የሳንሰር ክፍል ማመሰንን አወዳለሁ" ሲሉ ተናገሩ። ታዳሚዎቹ አጨበጩ።

በወቅቱ ሰብሰባውን ታዳሚ የገበሬው ጋሼ ሰብሐት ደንገት ብድግ ብሎ "ሳንሰር ይውደም። ለእኔም አጨበጥሎልኝ!" አላና ቁጥጥ ማለቱን በወቅቱ እዚያው የነበሩት ክብሩ ክፍሉና ጋደለመለኮት መዋዕል አሜውተውኛል።

፩

መልእክተ ሰብሐት - ለፀሐፍት

... ይኸን ያህል ዋጋው በሥነ ፍጥረት ትልቅ እንዳይመስልህ የሰው ልጅ በውነቱ እየተሻሻለ ሁልጊዜ አድሶ መፍጠር ይገባዋል ራሱን መልሶ... ከበደ ሚካኤል የቅኔ ውበት

ከጋሼ ጋር በዚህ ምዕራፍ ላይ ወይይታችንን ስንጀምር በፀብ ነበር። "አንጋፋ ደራሲ ነህ? ... " ብዬ ስጀምር "አሺ እንሂድ!" አለኝ በቀጣ ስሜት። እንደ አንጋፋ ደራሲነትህ ለወጣት ደራሲያን የጉዞ ልምድህን ብታጋራቸው? ባልኩት አባባል አልተደሰተም። "በምን መልኩ?" አለኝ እንደተከሳተረ ወጣት ደራሲያንና አንባቢያንን ለማበራከት!

"ለምን ማበራከት ያስፈልጋል!" ጮኸብኝ።

እንዳንዴ እንዲህ ቱግ የሚልበት ወቅት አለ። ባለፉት አያሌ ዓመታት ተገናኝተን ስንጨዋውት ድንገት ይቆጣል። እኔም በፀጥታ አሳልፈዋለሁ። ይህንን ማስተዋሌን አንድ ቀን አንሰቼበት ትክክል እንደሆነኩና አባቱም ላይ ይህ አይነቱ ባህሪ እንደሚታይባቸው ታናሽ ጠንድሙ ተወልዶ ብርሃን ገብረ እግዚአብሔር ይህንን ባህሪ እንደሚጋሩት አሜውተኝ። ወደ ዕለቱ ወይይታችን ተመለስን። በወቅቱ እንደተሰማኝ ለወጣት ደራሲያን አስፈላጊ መልዕክት ማስተላለፍ አለበት ብዬ በማመን በፅናት ገፋሁበት። "ወጣቱ ደራሲ ገበዝ ከሆነ ራሱ አኮ ነው አንባቢያኑን የሚፈጥረው" አለኝ። ቁጣው አልበረደም።

"ዛሬ ነገር አበላሽሁ" ስል በሆዴ አሰብኩ። ሃሳቤን አሰባሰቤ ወደምፈልገው ርዕሰ ጉዳይ እስከገባ እንደ ፋታ ማግኛ እንዲሆነኝ አጠገቤ ያለውን ማንቆርቆሪያ አነሳሁና ሻይ ቀዳሁ። ሰኪሩን አማሰልኩና አቀበልኩት። ተቀብሎኝ ፋት ብሎ የሻይ ብርጭቆውን መቀመጫው ላይ እያኖረ ተረጋግቶ ወደምፈልገው ርዕሰ ጉዳይ ሰተት ብሎ ገባልኝ።

ይኸውልህ፤ ልብ እንድትሰው የምፈልገው ነው። እንዲህ ብለህ ጠይቅ። ሰዎቹም ማንበብ የሚፈልጉ ከሆነ ደራሲዎች ሞላ ተውላቸዋል። መጀመሪያ፤ ደራሲ መሆን ያስፈልጋል። ምንድነው የእኔ ስጦታ? ምንድነው የእኔ ችሎታ? ብሎ ወደዚያ ማዘንበል ነው። አንዳንድ ሰው ደራሲ ለመሆን አይደለም የተወለደው። እሱ የተወለደው ለሌላ ሙያ ይሆናል። ምን ያደርግለታል መጻፍ? ብዙ ደራሲዎች፤ እነ ሼክስፒየርና እነ ቶልስቶይ፤ እነ ዞላ ወዘተራ ሌሎችም ብዙ ጥፈዋል። እና፤ ምንድነው የሚያመጣው ልዩነት? ያን ያህል አይደለም። ለሰውየው ግን መኖርና አለመኖሩ ደስ የሚለውን ሥራ ግሥራትና አለመሥራቱ ልዩነት ያመጣል። እና መጀመሪያ ደራሲ መሆን የሚያስፈልገው ለምንድነው? ያስፈልጋል? መኖር ነው ያለብኝ እንጂ ደራሲ መሆን አይደለም። እናግ ሆኜ መኖር እችላለሁ። ኮርቼ፤ እጆቼ ከቻሉልኝ። ማንኛውም እንጀራ የሚያበላ ሥራ ቅዱስ ነው። ከደራሲነት እኩል፤ ከሠንሊነት እኩል፤ ከሙዚቀኛነት እኩል፤ እናግነት ማንበኝነት እኩል ነው። ልዩነቱ ለኪነተበብ ይጨበጫለሁ። ይኼኛው አይጨበጫለሁም። ትንሽ ናት ልዩነቷ፤ ሞኖው ቁምነገር ፍላጎትህን ማወቅ ነው።

ታዲያ ለምን አይተውትም ማንበቡን? ይኼኮ አግባብ አይደለም። አሁንም ቁጣው ገፈለ እኔም በፀጥታዬ ፀናሁ። እሱም ፋታ አገኘ። ቀጠለና "እያነበበ እያለ እንቅልፍ የሚመጣ ከሆነ ማንበብ አያስፈልገውም በቃ። በግድ ማንበብ የለብህም። እገሌን አንብባለሁ። ፒ ምናምን? ሲባሉ ይሆናል ማንበብ ይኖርብኝ ይሆንደ? እያሉ የሚደበሩት።

የሰው ልጆች ማንበብና መጻፍን በቅርብ ጊዜ ነው የጀመሩት። መኖርን ግን ጥንት፤ ጥንት ነው። በሚለዩን ዓመታት ነው የጀመሩት። ስለዚህ መጀመሪያ መኖር እንጂ መጻፍና ማንበብ አይደለም።

ባንተም እምነት በደንብ ብትሄድበት እንደዚያ መሆኑ አይቀርም። ለማወቅ ማንበብ? ከፈለግ ነዎ! የሚወድ ከሆነ ገብራ የሚወደው ቅቅል ድንች ነው። ሄደህ አንተ ገብራን ክትፎ ላብላህ? ብትለው ክትፎ ለእሱ ምንም አይደለም። ይሉያል። እንደዚህ ነዎ። ማንበብ ትውዳለህ እና ትቀጥልበታለህ? ወይ ሰሜት አይሰጥህምና ትተዋለህ። ለዚህ ነገር መጨነቅ የሚያስፈልገው አይመስለኝም።

ይኸውልህ፤ ይኼ የእኔ እምነት ነው። ሌላው ደግሞ ከእኔ ተቃራኒ እየተናገረ ልክ ሊሆን ይችላል። ማንበብና መጻፍ የተያያዙ ናቸው። እንደ እንደኛና ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት። መጀመሪያ አንተ ማንበብ ካላስፈለገህ መጻፍ ግዴታህ አይደለም። ማንበብ የማይወድ መጻፍ አፈልጋለሁ በሌኝ አይገባኝም። ምንድነው

የሚጽፈው? ስለእንጨት የማያውቅ፤ የእንጨቱ ሽታ የሚከረከረው ሰው ወደ አናግነት መግባት የለበትም። የማንበብ ልምድ ሳይኖረው የመድረስ ጉጉት ካለበት ፋሽን መስሎት ተሳስቷል። ንግድ አይደለም መጻፍ። የፍቅር ጉዳይ ነው። መጻፍ የሚወዱ ከሆነ፤ ተው ብትላቸው አይተውም። መጀመሪያ ግን ማንበብ ትውዳለህ ወይ? በለው። ከወደደ ማንበብ ደግሞ በቂ ነው። እየተደሰተ ከሆነ። ጸፋልኝ፤ አነባለሁ ብሎ መደሰት። ምን አለፋው? ሌላው ይረስለት እሱ እንደ መብላትኑ ነው። አንባቢያኑን ስንመጣ ደግሞ ከምር ማንበብ የሚወዱት ከመቶዎቹ አምስቱ ነፍሳቸው የደራሲ ነፍስ ናት። ከነዚህ ሁለቱ ወይም ሦስቱ በተለያየ ምክንያት መጻፍ አይችሉም። ወይ ውስጣቸው የሆነ የተገደበ ነገር አለባቸው። ብዙ ችግር ይኖርባቸዋል። አንድ ሁለቱ ይጽፋሉ። በቂ ነው! የተጻፈው በነበብ።

አሁን የእማርኛው ሥነ ጽሑፍ በቂ አልተጻፈም፤ ምናምን ይባላል። ግን በቂ ተፅፏል። ማንበብ ለሚፈልግ። በብዛት እንደ እንግሊዘኛ Literature ልዩ ልዩና በገፍ የለም። ይህንን አውቃለሁ። ከልብህ ከፈለክ ግን በእማርኛውም አለ። ከእንግሊዘኛ እኩል ነን። ከሌሎቹ ሁሉ እኩል ነን። ልዩነቱ የቴክኖሎጂ ነው እንጂ ነፍሱህ ያው ነው። ሰው ነው። የቋንቋ እንዳንድ 'Concept' ማለት ንጥረ ሐሳብ እነሱ አላቸው። ለምሳሌ ቴክኖሎጂ ውስጥ ካላደክ፤ አደን ሀገር ውስጥ ካደክ እነዚያ ቃላትና ሃሳቦች አይኖሩህም። ቴክኖሎጂ ውስጥ ያደገው ያንተ የእደን ቃላት አይኖሩትም። ብዙ ብዙ ይኖሩሃል አንተ። እሱ የማያውቃቸው ሐሳቦችም ቃላትም። ልዩነቱ የእሱ ስለሚያበላ፤ ሰውን ስለሚያሰገድድ፤ ገበያ ስለሚወጣ ይደነቃል። እና አድጓል፤ ተራምዷል፤ ተራቋል ይባላል። ግን እዚያ ሄደው 'Primitive' የሚባለውን ሕዝብ ያጠኑ ሲነገሩን፤ ለካ ማንም 'Primitive' የለም። እኛ እዚህ ነን፤ እናንተ እዚያ ናችሁ፤ እነሱ እዚህ ... ማለት እኩል ሜዳው ላይ ነን። ማንም ወዴት እየሄደ አይደለም። ሁላችንም ወደሞት ከመሄዳችን በስተቀር ሁለቱም እና እያንዳንዱ የኑሮ ዓይነት ራሱን የቻለ ነው። ጓላቀርም አይደለም ተራማጅም አይደለም።

እሱ 'Classification' ጉዳይ ነው። ነገሮችን ለአእምሮቸን እንዲመቸው መከፋፈል። በቴክኖሎጂና በህብት ያደገውን አንደኛ ዓለም እንለዋለን። ሌላውን ሦስተኛ ዓለም እንለዋለን። ስናወራ ልዩነት ስላለውንጂ ከልዩነቷ አንዳይነትነቱ በጣም ይበዛል። ልዩነቶቹ፤ እንግሊዙ በጣም የሚበሳጨው መኪናውን እየነዳ ይሆናል "እናቷን! ተጫወተችብኝ" ምናምን ይላል ፍቅረኛውን። ምድረ በዳ

ያለው የአፋር ጎረቤት ደግሞ ግመሉን እየነፃ ነው የሚናደደው። ስለዚህም ብሽቅ ፍቅረኛው ነው የሚባላልው። የትም ብትሄድ ሰው ያው ነው።

እኔ የማምነው እንዲህ ነው። የሰው ልጅ ፍጥረቱ እንድና እኩል ቢሆንም የተለያየ አዝማሚያ አለው። ለምሳሌ የፈረንሳይን አዝማሚያ ብትወስድ ሥዕል፣ ውበት፣ የመኖሪያ ነገሮች ይመርጣሉ። እንግሊዝኛ ስትሄድ ፍትህ ምናምን ይሉሃል። እኛ ጋ መጥተህ ስታስተውል ሥልጣኔያችን የቃል ነው። ለምሳሌ ቅኔ፣ ግጥም፣ ተረት፣ አግባብ፣ አሽመር እየረገገ በቃላቶቹ እንጨዋወታለን። እንግሊዝኛ። ይህንን ልብ ብሎ የፃፈ የእኛ አበሻ ደራሲ ከሌላው ዓለም የተሻለ ቅድሚያ (አድቫንቲጅ) አለው። ቃላቱን እንደ ጥበብ ወስዶ ከተጠቀመበት ዕድለኛ ነው። ቃል ነው የእኛ ጥበብ፣ መግለጽ እስከፈለግህ ድረስ። መዝገብ ቃላትን ማገልገጥ አያስፈልግም። ማገባረሰቡ ራሱ ሲያወራ አድምጥ። በተለይ ያልተማሩት፣ በድሜ ገፋ ያሉት፣ አማርኛን እንደ እንዘርት ነው የሚያሸጉት። በጥቂት ቃል ብዙ ሲሉ ትሰማለህ። ይህንን ካጠናህ በቂ ነው። ምክንያቱም ብዙ አዲስ ነገር የለም በኑሮ ውስጥ። ያንኑ ነው የምንደጋግመው። መውደድ፣ መጥላት፣ ናፍቆት፣ ምቀኝነት... ጥቂት ናቸው። የእነሱ መሰባጠር ነው የሕይወት ሂደቱ። ያንን መሰባጠር የእኛን ባህል ታላብሰዋለህ ማለት ነው። ልክ እንደ ሰዎች ቆዳ። ሌላው፣ አጥንቱ፣ ሥጋው፣ ደሙ ያው ነው የማንም ሕዝብ።

ይኸውልህ እንደ ነገር አስታወስኩ። እንደ ቀን ደበበ ሰይፋ ቤት ሄድኩ። ደበበን ታውቀዋለህ? አዎ የዩኒቨርሲቲው መምህር። ሰላም ብዬው ቤቱ እንደገባሁ ምን እያደረግክ ነው? ስለው።

“የአማርኛ መዝገብ ቃላትን ሰብስቤ ቃል በቃል እያጠናሁ ነው” አለኝ።

ገርሞኝ “ለምን እንዲህ ማጥናት አስፈለገ?” አልኩት።

“ወደፊት የደርሰት ሥራዎቼን በሙሉ የምሠራው በአማርኛ ቋንቋ ነው። ስለዚህ የቃላት ጉልበቴን ጥልቅ ለማድረግ ይኸውልህ መዝገብ ቃላቱን ሁሉ ሰብስቤ አንድ በአንድ እየመረመርኩ ነው” አለኝ።

እንግዲህ አንድ ወጣት ደራሲ፣ ደራሲ ነኝ ብሎ ካሰበ እንዲህም መዘጋጀት የግድ ነው።

“ወጣቱ ደራሲ ጥሩ አድማጭ ከሆነ ሐሳቡን በአማርኛ ጥሩ አድርጎ መግለጽ ይችላል ብለህ ታምናለህ ነው ያልክኝ? ኮርቶ! እንዲያውም በቴሌቶኒክ እንግሊዘኛው ቃል የለውም። እስኪ አሁን ወይ ተደ። እኔው ነኝና፤ እከከከከ! ዘራፍ! በል እስኪ በእንግሊዘኛ።

እ! ኸ! እንዲያውኩ! እያልክ ስትሄድ፣ የእዚህ ሁሉ ሀብት ባለቤት ነው የእኛ ደራሲ። ወደ ውጪው ስታይ ግን ቴክኖሎጂካል እየሆኑ ሲሄዱ ያንን እየረሱት፣ እየረሱት ነው የመጡት። ቀደም ብሎ ብዙ ውብ አባባሎች ነበሯቸው። አሁን የሏቸውም! በኖሩም በመዝገብ ቃላት ተመዝግበው ይገኛሉንጃ አይጠቀሙባቸውም። ምክንያቱም የቴክኖሎጂው ሕይወትና መዋከብ አርግፈዋቸዋል። የእኛ ግን ገና ናቸው። በተለይ የአሁኑ ዘመን አማርኛ በጣም ጉልበተኛ ነው። ለቴክኖሎጂ በጣም! ለልቦለድም ቢሆን ምንም አይገድለውም። ቢገድለው ደራሲ ነው እንጂ ሕዝብ አይገድለውም። የሕዝቡ መከራ በቂ ነው። ደስታውም በቂ ነው። ይዘናል፣ መከራውን እየቻለ። ደግሞ ጻፍክ አልጻፍክ የራሱህ ጉዳይ ነው። አንተነህንጃ ሕዝቡ መኖሩን ነው የሚያየው።

ለእንዳንዱ ወጣት ደራሲ በቂ ነው፣ ላንዳንዱ አይበቃም። እንደ ሀዲስ ዓለማዊ ለመፃፍ በቂ አለው። ገና በአማርኛ ለመፃፍ ያልተሞከሩ አፃፃፎች አሉ። አሳስፈለጉማ። ገና ናቸው። ማሰታወስ ያለብን፣ ሥነ ጽሑፍ የሕዝቡን ሕይወት ነው የሚያወራው። ማነፃፀር አይከፋም። መዋሰ ጥሩ ነው፣ የሚረባ ከሆነ። ማሰታወስ ያለብን ግን የራሳችንን ኑሮ ለመፃፍ አዲስ አበባ ውስጥ አድገህ ከሆነ ቃላት ያንሱሃል? አንድ ሁለት የታተሙ ይኖራሉ እነሱን ታነብና ለካ እንደዚህ መፃፍ ይቻላል? ትላለህ። በቂ ናት! ይህቺን እምነት ከያዝክ ለእኔ ደግሞ የምፅፈው አለኝ፣ ምን ልፃፍ? ምንድነው የሚሰማኝ? ብለህ ትፅፋለህ። እና ስለኖርክበት ኅብረተሰብ ስለሆነ አሳምረህ ትጽፈዋለህ። አያስፈልግም መጣርና ከሩቅ ማምጣት (በቻል ጥሩ ነው) ደግሞም የተተረጎሙ አሉኩ፣ እነሱንም ማንበብ ይቻላል። የግድ በእንግሊዘኛ ማንበብ የለብህም። አሁን እነ ሲድኒ ሼልደንን እንብብህ፣ ሴራ፣ ምን ከምን ቀጥሎ ነው የሚመጣው? ከዚያስ ምን ሲነሳ ነው የትረካችን ክር የምትሸርበው?

ይህ እንዴት እንደሚታረም አላውቅም። ስለዚህ ወጣቱን ደራሲ፣ ስትፅፍ ሐያሲውን እርሳው ነው የምለው። ደስ እንዳለህ ተጠብብ። መዘነጥ አሰባሰብ ስትሰብስብ ገንዘብ እንደሌለህ ካለህ አንተን ደስ ያለህን እንጂ እንሌን ደስ እንዳለው፣ እንሌ እንደሚለኝ እያልክ አትለብሰም። ሞኝ ካልሆንክ። ደስ ያለህን ለብሰህ ስትሄድ ነው ለማብሰል የምትፈልጋትን ልጅ የምታገኛት። ስትፅፍም ደስ ያለህን ፃፍ። ደስ ያልከው ያነብሃል። እርሳው ሐያሲን። በነገራችን ላይ፣ ባላየኸው መንገድ የሚያሳይህ ሕያሴም ያጋጥምሃል። በራሴ ላይ ደርሶ ግን ገብሽ! ብዬ ያደነቀካቸው አንድ ሁለቱን ሐያሲን ማንበቤን አስታውሳለሁ።

ቋንቋን ለማሳደግ እንግሊዘኛ ከማነጋገሩ ጋር ማውራት። ደግሞ መጽሐፍ ውስጥ የሚደጋገሙ ቃላት አሉ። ደከመኝ ብሎ መተው አይደለም። 'Dictionary' መመልከት። ሁሉንም ቃላት አይደለም ማየት። ስታኑብ አንዲት ቃል ታጋጥምሃለች። ያቺ ቃል ካልገባችሁ ሙሉውም አይገባህም። እሷ 'Dictionary' ያሰፈራታል። ሌላው ግን በግምት ገብቶህ ስለሆነ ማለፍ፤ ጋዜጣም ማንበብ፤ መጽሐፍም ማንበብ። በተለይ ሬዲዮ ማዳመጥ፤ ጥሩ ሬዲዮ ላለው BBC መከታተል። BBC እኮ Literature ያስተምርሃል። Story የሚነበብበት ጊዜ አለው። Classic። ሁሉ ነገር ፕሮግራሞቻቸው ውስጥ አለ፤ በቀላሉ የምታገኘው። እሱን ይዘህ መከታተል። የእኛ መዝገብ ቃላት ሕዝብ ነው። ስለዚህ ሰዎችን እየጠየቅክ ነው ቋንቋህን የምታዳብረው።

የእኛ ሥልጣኔ ቋንቋ ነው ብዬሃለሁ። በቃል እንደመሆኑ፤ ወጣቶቹ የሚፅፉትን ስታኑብ በጣም ትገረማለህ። በደንብ ስታውቀው እንዲህ ለመጻፍ ባልቻሉም ነበር። በትምህርት፤ በዕውቀት 'back-ground' ቢሆን ኖሮ አታምነውም። ነገር ግን የቃል ሥልጣኔ አባል ስለሆነ ቃልን ያውቃል። በደሙ በናቱ ጡት ጠብቶታል ልልህ እችላለሁ። ነፃነት/ብቻ ነው የሚፈለገው። ከሐያሲው በፊት ሳንሱር ነበር የምንለው። በእርግጥ ሳንሱር የፀሐፊው መቅሰፍት ነበር። ባይታተምም ልፃፍ የሚሉ በጣም ጥቂቶች ናቸው። ሳንሱር ወዲያ ካልክ በኋላ፤ መጣልና ሐያሲ፤ ከሳንሱር በምንድነው የሚያንሰው? ልዩነቱ ሳንሱር ድርጅት ነው፤ ይኼኛው ግለሰብ ነው። የሃያ ሦስት ዓመቱን ደራሲ ከሃምሳ ዓመቱ ደራሲ ጋር አውዳድረህ መኮርኮም ሐሴ አይደለም። ሌላ ነገር ነው። የልጁን ዕድሜ፤ ጽሑፉን አስተያይቶህ፤ በዚህ ምክንያት እዚህኛው ላይ አበዛኸው ወይም አሳንሰከው፤ እዚህኛ ጋ ደሞ አሪፍ ሠርተሃል እያልክ ብታገዘው ወደፊት ምን ዓይነት ተስፋ እንዳለው ይታየዋል።

ዘመኑ ለመጻፍ ይመቻል። የዚያኑ ያህልም እንቅፋቶች አሉ። ለመጻፍ አንዱ እንቅፋት ሕግጋት አውጪዎቹ ናቸው። መጀመሪያ ሰያስተምሩህ ዐረፍተ ነገር፤ ነጥብ፤ ሐረግ ያሰፈራጋል። እናጢ ለመሆን ስታሰብ መስመር ማስመር፤ መላግ፤ በመጋዘ መቁረጥ ያሰፈራገሃል። የሚያስተምርህ እናጢ የሆነ ሰው ነው። መጻፍ ላይ ስትመጣ ሌላ ይሆናል ነገሩ። ፅፎ የማያውቅ ነገር ግን ሥነ ጽሑፍ እያነበበ ዲግሪ እያገኘ ይመጣል። አስተማሪው ይህንን አንብባችሁ እነዚህን ጥያቄዎች መልሱ እያለው ነው የተመረቀው። እሱ አይፅፍም፤ ፃፍ ብትለውም አይችልም። ምንድነው የሚችለው? ድሮ ትምህርት ቤት በተነገረው ሕግጋት እዚህ ወጣቱ ላይ መፍረድ።

ያንን ሕግጋት ያወጣው ሌላ ኅብረተሰብ፤ በሌላ ሁኔታ። እሱን አምጥቶ እዚህኛው ላይ መፍረድ። እንበል። ጀምሰ ጆይስ የዛሬ 60 እና 70 ዓመት የፃፈበትን ያመጣና ለምሳሌ የየሺጥላ ኮከብን መፅሐፍት አንስቶ የታል እንዲህ ያልከው? በዚያች በባዕድ መሰቢያው እያየ እየመተረ ያብጠለጥለዋል። ወጣት ፀሐፊያን ደግሞ እነዚያን ነው የዕውቀት ምንጭ አድርገው የሚቆጥሯቸው። ለእኔ ይህ እንቅፋት ነው።

ቀደም ብዬ ነግሬህ ይሆናል። ወጣት ፀሐፊ ሲጀምር ማንበብ፤ መረጃ መሰብሰብ፤ የሚኖርበትን ማንበረሰብ ማስተዋልና ማድመጥ አለበት። መፃፍ ልጀምር እስኪል። ብልሃቶቹን፤ ሴራ፤ መቼት፤ ልብ ማንጠልጠል፤ ወዘተ እውቃቸው። መጻፍ ስትጀምር ግን እርሳቸው። አሁን አንተ ጸሐፊ እንጂ አቃቂር አውጪ አይደለህም። ሐያሲ አይደለህም። በመፍጠር ላይ ነህ። በመፍጠር ላይ እያለህ ደግሞ አሃ! እንደ እገሌ ልፈጥር ነው እንዴ? ወይም እንደ እገሌ አልፈጥርም የምትል ከሆነ በመፍጠር ላይ አይደለህም፤ አእምሮህን በመረበሽ ላይ ነህ።

ወጣት ደራሲያን በመጀመሪያ መጽሐፋቸው ውጤታማ ባይሆኑ ምንም መደንገጥ አያሻም። እንደገና መጻፍ። ወልደኸው ቢሆን ታላቋግ ዋለህ። ትኩታተለዋለህ። ይኼኛው ግን ፃፍከው ታተሙ በቃ። አለቀ። ከእዚያ ወዲያ መፅሐፉ ያንተ አይደለም። የኅብረተሰቡ ነው። ካወቀበት ሕብረተሰቡ ያንብበው ይደሰትበት። ካላወቀበት ቀረበት። የእዚያ ወጣት ድርሰት ለእኛ ኅብረተሰብ አይገባውም ማለት ነው።

አሃታሚ ፊት ለሚነሳው ምሳሌ እንጥቀስላቸው። ሰመርሴት ሞም የተማረው ሕክምና ነው። በኋላ መፃፍ በለጠበትና ማከሙን ተወው። ሲፅፍ አሃታሚዎች ትንሽ ወረቀት ይልኩለታል። እንዲህ ትላለች። 'የሰጡንን ጽሑፍ አንብበንዋል። ሲጊዜው የማንፈልገው ስለሆነ መልሰንልዎታል። ሌላ በጽፋ ለማንበብ ፈቃደኞች ነን።' እንደኛ አገር ነብሰህን ከሰጋህ በሚለያይ መልኩ አያስደነግጡህም።

ሞም ሲፅፍ አሃታሚዎቹ ሪጀክሽን ሲሉ፣ ሲፅፉለት ወረቀቶቹ ተጠራቀሙ። ሞም ሳይታክት እየጸፈ እንዲያሳትሙለት በተለያዩ ቦታዎች ሞከረ። አልሰመረም። ከተሳካለት በኋላ ሲናገር 'አሳታሚዎች የላኩልኝን የመሰናበቻ ወረቀት አሰባሰቤ የወንደላጤ ቤቴን ላሳምር ብል ግድግዳዎቹን ሙሉ ዘመሉ ይሸፍንልኝ ነበር' ብሏል።

ሞም ያለመታከት በመሥራቱ በኋላ የሚፅፈው ተለምዖ ሆነ። ግን ከጅምሩ አንድ ሁለቱ ሞክሮ 'ኤጭ እንግዲህ የእንግሊዝ ሕዝብ

አይገባውም ዴዴብ ነው። ወደ ሕክምናዬ ልመለስ። ቢል ኖሮ ከሰር ነበር። እሱ ብቻ ሳይሆን መክሰራችንን አንወቀው እንጂ እኛም አንባቢያን ከሰረን ነበር። እኛም ሞም ችክ ብሎ መፃፉን ቀጠለ። ምክንያቱም እሱ ያውቃል እንደሚጻፍ፣ ደራሲ እንደሆነ። ከገበያው ጋር እስከሚገናኝ ድረስ ታገሠ። በሃይት ተሣካለት። ስለዚህ ወጣት ደራሲዎች ከገበያው ጋር እስከሚገናኙ መታከት የለባቸውም ነው የምለው።

ሞምን አንድ ወጣት ደራሲ ምን ትመክረኛለህ? ይለዋል። ስትጻፍ ሰሜትህ እኛን ሐረግ እንዴት ጣፍኳት! አይ እኛ ዐረፍተ ነገር ማማገጥ! የምትላቸውን ሰርዛቸውና ሐሳቡን በሌላ ቃላት ፃፈው።

አለዚያ ቆንጆ የጻፈ እየመሰለው ይደጋግማቸዋል። ከአንድ መጽሐፍ በላይ አይነበብለትም። ጀማሪ ስለሆነ ይህ የፃፈው ታሪክ ለራሱ እንጂ ለአንባቢ የሚመጥን አይደለም። ቃላት ዐረፍተ ነገር እያለ ለራሱ ነው እየጻፈ የተማረባቸው። ረቂቁ ላይ መለማመጃውን ፅፎታል። ሕፃናት ልብ ብለህ ስታይ ጦርነት፣ ባልና ሚስት እያሉ ይጨውታሉ። ያም ለአዋቂነት ሚና ልምምድ እያደረጉ ነው። ይኼንንም ሳይታሰብ የሚያደርጉት ነው።

ጀማሪ ደራሲ ዋናው ነገር ራሱን አዘጋጅቶ መጀመር አለበት። አዎን! እንደመጣልህ ፃፍ፣ ስብሐት ቃላት አታብዛ፣ ዐረፍተ ነገር አታርዝም ብሎኛል ብለህ አትጨነቅ። ይህንን እያሰብክ ከፃፍክ እኔ እንቅፋት ሆንኩህ አንደልኩህ ማለት ነው። መጀመሪያ ሲወጣ ዝም ብለህ የምትሄደውን የምትፅፈውን ትጨርስና ታነበዋለህ። እሁን ልምምድህን አጠናቀህል። ልክ እንደገበሬው ትመለስና ታርማለህ። ይኼ መነሻህ ነው። ወደፊት ለምትሠራው ቃላቅ ሥራ መንደርደሪያህ ነው። ከሁለት ፃመታት በኋላ ትረሳለህ።

ይህንን አፅንኦት ሰጥተን ብናስምርበት ደስ ይለኛል። አንድ ወጣት ድራሲ ማንበብ አለበት። ሳያነብ ምንድነው የሚፅፈው? ዝም ብሎ በፊት በነብረተሰብ ላይ እያላገጠ ነው። ያ እንዳይሆን ግዴታ ማንበብ ይኖርበታል። ሲጻፍ ደግሞ ጀማሪ ስለሆነ ተፅዕኖ ይኖርበታል። ይህንን በእንግሊዘኛ ቢሆን ኢንሲፐየር ወይም ብርሃን መስጠት፣ ወይም ማሳየት፣ መንገድ መምራት ብንለው ይሻላል። የምትወደው ደራሲ ኢንሲፐየር ያደርግሃል። ያ ተገቢ ነው። ተፅዕኖው ጊዜውን ጠብቆ ያልፋል። እያሰጨንቅህ። ዕድሜ አለች፣ የተፅዕኖ ዕድሜህን አልፈልግም ብለህ ካሃለፍክ ተሳሳትክ። ትክክለኛው ተፅዕኖ ላንተ የሚያስፈልግህ መዋጮ ቀረብህ። መሃን ሆንክ ማለት ነው። ልትረጥብ ስትችል። ተፅዕኖ ቃሉ ደስ አይልም። ኢንሲፐየር ባደረገህ ደራሲ መንገድ አልሄድም፣ በራሴ

መንገድ ብትል፣ ያንተ መንገድ ገና ነው። የታወቀውን መንገድ ሁሉ ሄደህ ከእዚያ በኋላ ነው አዲስ መንገድ የምታወጣው። የምትወዳቸውን ደራሲዎች ተስተለህ ብትጻፍ “ኤ! እንደ እገሌ መሰልህ” ቢሉህ መፍራት የለብህም። እንዲያውም እሱን መሰለ ጽሑፊ ብለህ መደሰት አለብህ። ዕድሜ አለ፣ ይመጣና እንድታራግፈው ያደርግሃል። ከዚያም የራሴን መንገድ መሄድ ትጀምራለህ። ደግሞ ከፈለግህ የራሴ መንገድ የምትለው የለም። በጣም ይመሰሰላል። ትንሽ ነው ልዩነቱ፣ ልክ እንደ አካላችን ነው። እሰኪ እይ ሁለት ሃይን፣ ሁለት ጆሮ ሰላሳ ሰንት ጥርስ ሁለት እጅ፣ ሁለት እግር፣ ሰንል ልዩነቱ በጣም ትንሽ ነው።

ሴቶቹም ወጣት ደራሲን አሁን ባነግሳቸው ሐሳባችን ውስጥ ይኖራሉ። ነጥሉን እንደ ካልክ እንዲህ እልሃለሁ። ገና ሰንፈጠር ጀምረን የሕይወታችን ፃለም ሴቶች ናቸው። ከተወለድን በኋላ ያጠቡናል። ቋንቋ ያስተምሩናል። ከቋንቋ ጋር አስተሳሰብ፣ ወግ፣ ባሕል፣ የሥነ ልቦና መሠረት የሚጥሉብን ሴቶች ናቸው። ለምሳሌ በሕንድና በእኛ አገር ወንዶች የምንለብሰው የፈረንጅ ልብሰ ነው። ሴቶቻችን ግን የሚለብሱት የባሕል ልብሳቸውን ነው። የትም አገር ብትሄድ ሴቶች ናቸው የባህልን ሒደት የሚቀጥሉት። ወንዶች ሌላ ነው ሥራቸው። ደግሞ ልብ ብለህ ብታስተውል ልጅን ከመውለድና ከማሳደግ የበለጠ ትልቅ ጥበብ የለም እኮ! አያበላም ‘Best seller’ አይደለም እንጂ ትልቅ ጥበብ ነው። ከጥበብም በላይ ነው፤ እውነተኛው ፈጠራ እሱ ነው። በእናቶቻችን አይተነዋል። ትልቁንም ሥራ የሚሠሩት እናቶቻችን ናቸው። ላይ ላይን ግን እኛ ወንዶቹ ነን ነው የሚባለው።

አንድ የአሜሪካኖች ዘፈን አለችልህ። እንዲህ ትላለች A man chases a girl until she catches him, እሱ አሳዶ የሚይዛት ይመስለዋል እንጂ እሷ ነች ተሳድዳለት ስታበቃ ዞራ ለቀም የምታደርገው። የሚጽፉትስ ስለምንድነው? ስለሰዎች ፍቅር አይደለም? ነውና! ስለ ሲ.አይ.ኤ፣ ኬጂ.ቢ ውስብስብ ትግል አይደለም? ተወው! ወንዶች የፃፉት ይበቃናል። ሴቶቹ ባይጨመሩ ምንም አይደል። ትልቁን የሰው ልጅ የመፍጠር ጥበብ ቀድመውን ፈጽመውታል። ፍላጎቱ ያላቸው ሴቶች ደግሞ እንደ አጋታ ክርስቲን፣ ኤሚሊ ዲክንሰንን... ይውሰዱ። የዲቴክቲቭ ታሪክን ለፃለም ካስኮመኩሁ አራት ወይ አምስት ደራሲያን አንዲ አጋታ ክርስቲ ነች።

ዜና ልጄ? ደራሲ ትሆናለች ብያለሁ። ይኸውልህ፣ የእኔን ከፍቅር መነጨ አድርገህ ውስድ። አንዳንድ ሥራዎቻችንም አይቼ

ወድጃቸዋለሁ። ተቃራኒውን ደግሞ ልንገርህ። ሾፐንሀወር (Schopenhauer) የተባለ ፈላስፋ በ19ኛው ክፍለ ዘመን ላይ ነበር። ወላጅ እናቱ ደራሲ ነች። በዘመንዋ በጣም የምትነቡብና የምትወደድ። አንዴ ልጅ ሆኖ ተጣሉና እንዲህ አላት "ልንገርሽ" ከዚህ በኋላ ዓለም አንቸን የሚያስታውሰው የእኔ እናት ስለሆንሽ ብቻ ነው። እንዳለውም ሆነ። ሾፐንሀወርን አሁን ስናነሳው የእናትየው ስም እንኳን ጠፍቶናል። የእርሱ እናት ስለሆነች ግን አስታውሰናታል። እግዜር ሌላ ያሰበላት ከሌለ ከአንድ ትውልድ በኋላ ስብሐት የሚታወቀው የዜና አባት እየተባለ ይሆናል። አንሻላህ!

አንድ ነገር ልጄምርልህ። ለወጣት ደራሲያን ታስፈልጋለች። አንድ ዓይነት ግጥም አለች 'limerick' ይሏታል እንግሊዞች። የብዙ ነገር ምንጮች ናቸው። ይህቺ 'ለመሪክ' ሕግ አላት። በሚመስል ጀምረህ በማይመስል መጨረስ አለብህ። ለመሳቅ ነው እንጂ ሌላ ምንም ፋይዳ የላትም። እኔ አንድን ግጥም በስድ ንባብ ልበልልህ። አንድ ወጣት ደራሲ ትነሣለች። ልትፅፍ አኩብሱ ባለች። መጀመሪያ ግን ማንበብ አለብኝ ትላለች። እንዲህ ነው የምትለው "አለ በተቀመጠበት እጁን ወገቱ ላይ አድርጎ በቁንጥ የጎንዮሽ እያየኝ "እ! ቶልቡቶይን አንዴ እንኳን ሳላነብ እንዴት መጻፍ እጀምራለሁ? ቆይታ፣ ከጀን ዶን ሥራዎች አንድ እንኳን ሳልቃኝ? ዓይኔ ስር ያለውን ቻርልስ ዲክንሰን አንድ ፈጠራውን ሳልቀምስለት ምኑ ነው የሚጻፈው? እንዴት ተደርጎ ከቪክቶር ኢን ጋር ሳልተዋወቅ? የሚገርም ነው። ኢሚሊ ዲክንሰንን ምንም አሳስተዋልኩም። ከቼሆሽ አሜሮር ልቦለዶች አንድን ብቻ ነው ያነበብኩት። ትል ትልና፣ ለካ ራሱ ቪክስፐርንም አላነበባቸውም! ትላለች" ያዝክ? ትውስ ሲላት ዘና ብላ ፈገግ ትላለች። እርይ!

ቀድሞ ካነሳነው ሃሳብ ጋር በፍፁም አይጋጭም ምን ያጋጨዋል? ይኸውልህ፣ አንዳንድ ብዙ አንብቦ ጥቂት ነው ላለበት ማንበረሰብ ማቀበል የሚችለው። ሌላው ደግሞ ጥቂት ቢያይም አድቅቆ ያስተውላል። በዚያ ተልቡቱም ብዙ ያዋጣል። ለማንኛውም ውይ! እገሌን ሳላነብ? እያልክ መጨነቅ ሳይሆን፣ የተወሰነውን አይተህ ነብሰህ እንደ መራችህ መጓዝ ይሻላል ነው የምለው።

ይኼውልህ፣ ወጣቱ መበላሸት ከፈለገ መበላሸቱ አይቀርም። እኔ ደግሞ እባክህን ተበላሽልኝ ብዬ የማበላሸው ወጣት የለም። ምን ስለማደርገው ነው የማበላሸው? እንደፈለገህ ኑር ስላልኩት ነው

ያበላሸሁት? እንደ መሰለው ይኑር። እንዲበላሽ ከተፈጠረ ይበላሽ። እኔ የለሁበት! ለነገሩ መምከርም በተፈጥሮ አልወድም። ምን ትመክረኛለህ ካላለኝ በስተቀር አልመክረውም። እንደገና ጠይቀኝ በአመላለሴ ካልረከህ?

Occupational hazard የሚባል 'አይዲያ' አለ። ወታደር በጥይት የመሞት፣ ሸሌ በኤድስ የመያዝ ዕድሉ አለ። እዚህ ሥነ ጽሑፍ ዓለም ውስጥ ስንገባም እንዲሁ አለ። "እኛ ወጣቶች ነን፣ ለምን መንገዳችንን አታሳየንም?" የሚሉኝ አሉ። አይደለም የእነርሱን የራሴንም መንገድ አላውቀውም። እየተጓዝኩ መንገዴን መለስ ብዬ ሳየው ነው ትንሽ ትንሽ የሚገባኝ። እና የማይቀር ነው። ይልቅ የሚጠሉን የሚሰቁብን ባይኖሩ የሆነ የጎደለ ነገር አለ ትላለህ። ይህ የማይቀር ነው። ምንም ልናስብበትም አያስፈልግም። አይቶህ ለአንዳንዱ ደስ ትለዋለህ፣ ለአንዳንዱ ደግሞ ታስጠላዋለህ።

እ! በነገራችን ላይ ማስጠንቀቂያ ልሰጥህ። ደራሲንና ሴትን ልጅ ስታደንቅ እያየህ ይሁን። ደራሲውም ችሎታውን ሴቷንም ልጅ ውበቷን ስታደንቅ የሚያስክራቸው አሉ። አንተ ግን የሚያ ሰክራቸውንና የማያሰክራቸውን እየለየህ መሆን አለበት አድናቆትህ። ምክንያቱም መልክህን ከረሱ በኋላም ሕይወታቸውን በሙሉ እንደሰከሩ የሚቀሩ አሉ። ይህ ነው ማስጠንቀቂያዬ።

እንዳንተ ወጣት ጓደኞች አሉኝ የሚጥፉ። የሚፀፉት ወርቅ ነው ልልህ እችላለሁ። ጂኒያሱ ናቸው። ችግሩ ግን እኛ አገር ዓላማህን የሚረዳልህ ሀብት ያለው ሰው አታገኝም። ሀብታሞቹ አገር ኤጀንት የሚባሉ አሉ። ድርሰትህን ትሰጠዋለህ። ያነብና ወሰዶ ለአሳታሚዎች ይሰጣል። አንዱ እንቢ ቢል ወደ ሌላው ይወሰዳል። ያሳያቸዋል፣ ያስተዋውቅሃል፣ የአንተ 'አይዲያ' ገብቶታል። ነገ ወጥተህ ታላቅ ደራሲ እንደምትሆንም ያውቃል። ለልዩ ልዩ አሳታሚ ድርጅት በመሰጠት ይከታተላል። ያሳትማል። ለአገልግሎቱ የተወሰነ ፕርሰንት ከመጽሐፉ ገቢ ይወስዳል። እኛ አገር ስትመጣ፣ እንኳን ሥነ ጽሑፍ ገብቶት ኤጀንት ቢሮ መክፈት ይቅርና በቅጡ የሚያሳትም ድርጅት ያለው ያንን ያህልም ነው። አሁን አንተ ሚሊዮኔር ብትሆን! ስብሐት፣ አጋፋሪ እንደሻውን ጻፍ፣ ቅድሚያ ይህንን ያህል እከፍልሃለሁ ብለህ ካሽ አትሰጠኝም?

አምንሃለሁ። ገንዘቡ ያላቸው ሀብታሞች የሚነበቡውን ወጣት ደራሲ ለማበረታታት ማድረግ ያለባቸው እንደእዚያ ነው። ደስቶዬቸውን ያነበብነው እኮ እንዲህ ቅድሚያ ገንዘብ አሳታሚዎቹ እየሰጡት ነው። ነብሱን አውቀዋታል። ጂኒያሱ ነው። ለትርፋቸውም ቢሆን፣ እኛም ያንን ድንቅ በረከት እንድንቋደስ

አደረጉን። እንኳንም ቅድሚያ ያበደሩት። የእባሻው አሳታሚም ወደፊት እንዲህ የሚያደርግ ይመስለኛል። ለአሁኑ ካደነቁ፤ ድራፍት አብረሃቸው ከጠጣህ በቀያቸው ነው።

ኡና ሙና የሚባል የደረሰረሰተ መምህር ነበር። ስፔናዋ ነው። The tragic sense of life የምትል መጽሐፍ ደርሶዋል። በጣም ቆንጆ ነች። በጅምሩ ላይ የያዘችት ሃሳብ እንዲህ ትላለች። አርቲስቶች፣ ደራሲዎችና የፊልም ተዋናዮች የዘላለም ሕይወት ጥማት አለባቸው። መሞት ስለማይቀር ቀሪው ስማቸው ነው። መመለክን እዚህ ጋ በቃኝ አይሉም። ይህንን በሸርሙጦችም ብትወስድ እንደ እዚያው ነው። አዲሷ ሸሌ ሌሎች አዳዲስ ወንዶች ናቸው የሚፈልጓት። ይሁን እንጂ የድርዋ ሸሌ አዳዲስ አትወዳትም። እሷ ብቻ ዘለጋለም ተፈላጊ እንደሆነች መኖርን ትፈልጋለች። ብዙዎቹ አርቲስቶችን እያቸው እስኪ በግል ስትጨዋውቱ። እንላ ከተነሣ ያንቋሽሽታል። ካንቋሽሽ ደግሞ መድረኩ ላይ እነርሱ ብቻ ይቀራሉ። መድረካ ባዶ ሆኖ እነርሱ ብቻ እንዲያበሩ ይፈልጋሉ። የዘለጋለም ሕይወት ጥማታቸውን በዚህ ይተኩታል። ስለዚህም ለወጣቶቹ ደራሲያንና አርቲስቶች እንዲቀጥሉ ይህችን የኡናሙናን ጥበብ ነው የማቀብላቸው።

አንዳንድ ደራሲያን የፃፉትን ሁሉ ይወዳሉ። ልክ እንደ እናት። አለልህ አጫውቼህ ይሆናል። ብደግመውም አሪፍ ነው። እንደ ቻርልስ ዲክንስ ዓይነት ደራሲ። ሁል ጊዜ በወቅቱ እየፈ ያለው መጽሐፍ ነው ስሜት የሚሰጠው። “እንደዚህ ቆንጆ ፅፈም አላውቅ!” እያለ ነው ሚፅፈው። ይህንን አባባል ቻርልስ ዲክንስ ቀድሞን ተናገረው እንጂ በጤና እየፃፍክ እየተጠበብክ ከሄድክ የሰው ልጅ የሚያሰበው እንደ እዚያ ነው። ጤናማ ከሆንክ እንሌን ለመብለጥ ሳይሆን መፃፍ ስላለብህ ፃፍ። መጠበብ ያለብህ ሐሳብ ስለመጣልህ ነው የምትጥፈው።

ቶልስቶይ ሲጥፍ ምኑም አይቀረውም። ናፖሊዮን ራሺያን ሲወር ፈረሱን፣ ጠፍን፣ አገር ምድሩን ሁሉ ያሳይሃል። ትዕግሥትንም ትማርበታለህ። ለምሳሌ የቶልስቶይ የፈጠራ ሥራ War and Peace በሩስኪ ስንት ገጽ እንደሆነ አላውቅም። በእንግሊዘኛ ከሺ ገጽ በላይ ነው። ያንን ድርሰት ባለቤቱ ሰባት ጊዜ በእጁ ጽፋ ገልብጣለች። አዎን ሰባት ጊዜ።

ቪክቶር ሁጎን አሰታወስኝ በአንድ ወቅት አንደኛው ድርሰቱ ኅትመት ላይ እያለ እሱ ከፓሪስ ከተማ ለግል ጉዳይ ወጥቷል።

ባለበት ለአሳታሚው ሰውዬ ቲሌግራም ላከ። መልዕክቱ ... ነች። አሳታሚውም ... ሲል መለሰ።

እንተ እንደእዚያ አሰበህ ግብ ካለህ ሴትን ሳታቅፍ መንክ ትችላለህ። ግብም ሳይኖርህ ሴትንም ሳታቅፍ ዕድሜህ በረዝምልህ ምን ታደርግበታለህ? የእኔን ልንገርህ። ዓላማና ግብ ሲኖረኝ ነው የዕድሜዬን መርዘም የምፈልገው። አለበለእዚያ ግን ደስ ያለችኝን የምወዳትን ልጅ እያቀፍኩ ዕድሜዬ ይጠር።

በእውነት። ወሲብን ጠብ እርግፍ አድርገው ትተው ታላቅ የሆኑ ሰዎች አሉ። የዚያኑ ያህልም እየተደሰቱ የሥሩና በሥራቸውም የተደነቀና የተከበሩ አያሌ ሰዎች አሉ። ለምሳሌ ጋንድሂን ውሰድ። በወጣትነቱ ወቅትና በጎልማሳነቱ ዘመን በወሲብ ይደሰት ነበር። ከዚያም እየበሰላ ሲሄድ ሴትን ማቀፍ ተወ። ወደ ታላቅ ተልእኮው አመራ። ይህ እንግዲህ ለአንዳንዱ በተለይ የሚፈቀድለት ነው። ያለበለዚያማ የሰው ዘር በሙሉ ወሲብን እርግፍ አድርጎ በተወገለም ባዶ ትሆን ነበር። እኔ ግን በራሴ በኩል ያለኝን እቋም አሳውቄሃለሁ።

አሁ! ይኸውልህ። ልክ መሳ። ወጣቶቹን ዓይንና ጆሮ ሁኑ አላቸው ነበር። ስለቋንቋ፣ ስለጎብረተሰብ፣ ስለአጻጻፍ ጠይቀኝኝ አካፍይአቸዋለሁ። አሁን የቀረኝ አይደለም ነችና እንዳልከው አንድ ልሰጣቸው። እኔ ወጣት ብሆን አባ ሆርን ነበር ረጃም ልባልድ አድርጌ የምጽፋቸው። አባ ሆር የእውነት ሰው ናቸው። አባቱ የውቋቸው ነበር። እሳቸው ናቸው ስለ አባ ሆር የሚወቁኝ። አባ ትጓዥ ናቸው። መንገድ ይወጡና ይቆማሉ። ነጋዴዎች ሲያጋጥሟቸው ወዴት ናቸው? ይላሉ። ነጋዴዎቹ ይነግሯቸዋል። እኔም ወደእዚያው ነኝ ብለው አብረዋቸው ይጓዛሉ። አንድ ቦታ ደርሰው የተወሰነ ጊዜ ቆይተው ለውጥ ሲያስፈልጋቸው እንደገና ተነስተው ከተጓገሩት ጋር ይነጉዳሉ።

በደንብ! ወጣቱ ደራሲ ግን ከምርጥ ምርጡ ላይ እየተኮረ ከእያን ዳንዱ እትየጽያዎ ዘር አንድ ወግ ልንገራችሁ ቢለን በአንድ ቅጽ ብቻ ስለማይጨርሰውም ግዴታ ሊላ ቅጽ ይደግመናል ብዬ እገምታለሁ።

በፈገግታ ያስተውለኛል። ሰዎችን በፈገግታ በማያይዘት ጊዜ ዓይኖቹ ፍቅርን ያመነጫሉ። ብሩህ ገፅ ይኖረዋል። ለወዳጆቹ የሚያሰቅ ጉዳይ በሚያወራላቸው ወቅት ከወዳጆቹ ይልቅ ራሱን እያስፈነድቁት ነው የሚሰጡት። አሁንም በዚህ ስሜት ውስጥ ሆኖ ዘንብ ቆንጆ ዕድል ነው ያገኘኸው። ደግሞ አይምሰልህ። እኔም እየተጠቀምኩ ነው። እኔ አጎተን ሳስተምርህ እኔ ውስጥ ዝን

የነበረውን እየፈገፈግኩ፣ ለራሴም እየተማርኩ ነው። ይለኛል ዘትልቅ እርባታ።

፵፩

ሃያሲያን

አሁን ወንድማችን አምስት፣ ሰድስት፣ ሰባትን አምተቱ እንድፈርምለት እንዳደረገኝ ሁሉ ዘለንባቢዎቼ ጋርም እንገናኛለን። ወጣቶች፣ ገልግሶች አዛውንቶች፣ አጋጥመውኛል። ይጨብሰውኛል። አድናቆታቸውን ይገልጹልኛል። አንዳን ላውጋህ። ሲተላለፍ ቁጭ ብዬ ያንተን ፀሐይ የምትመስል ልጅ መጣች። አኳኋንዋን ሳየው እንደ ወደደችኝ ዘገጽታዋ ተረዳታ። ተነሳሁና ሳምኳት። ተሳመኛልኝ።

የምትጽፈውን ሁሉ አነበዋለሁ። የምትጽፈው ደግሞ አውነት ነው አለኛኝ።

“አንጤ ነሽ እንዴ?” አልኳት በግምት።

“ነኝ” አለኝ።

አየህ ጴጌዎች እንኳን ኒሻን ይሸልሙናል። በባሕሪዬ የአበሻ ትሕትናም ሆነ ትዕቢት የለብኝም። ስለዚህ ቆንጆ ሐሳብ ጀርዬ ስለማለማ፣ የምጽፈውም ቆንጆ የሆነው ለዚህ ይመስለኛል። ደግሞ ይህንን ስል መጻፍን አከብደህ እንዳታየው፣ ምንም ማለት አይደለም። ገበሬ ይበልጣል ቆንጆ የሚያበቅል፣ ሐዘም አለ፣ መምህር አለ... እያልክ ትሄድና በመጨረሻ ደራሲ ጋ ትደርሳለህ። ደራሲነት እኮ ጌዋ ነው። ውበት ነው።

አምን፣ አንድ ጊዜ ትዝ ይለኛል። ዘለኔ ቤት የአምስት ደቂቃ መንገድ ሄጄ የምጠጣባት ቤት አለኝ። እቤቴ እህል ባልበላ እንኳን እዚያ እመገባለሁ። አንድ መልክ መልካም ሰው መጣ። በቀይ ፊቱ ላይ ጥቁር ጢም ያለው፣ መነጽር ያደረገ። ጠጋ አለኝና «ከርሶ ማወቅ ስለምፈልግ ነው» ብሎ መጠየቅ የሚፈልገውን ነገር አነሳ። ኮተታም ነው። እኔም ተገቢውን መልስ ሳይሆን የመጣልኝን

ሰጠሁት። «ድጋሚ ልጠይቅ» ሲል «ዝጋ!» አልኩት። አሰታውሰ የቤቴ እመቤት እኔን እየጠበቀችኝ ነው። ችክ አለብኝ። «ተነፋ!» አልኩት። ቢመታኝ እንደሚያደቀኝ አውቃለሁ። ግን አካሉ ቀልል ሥጋ ነው እንጂ ነፍሱቱ የሆነ የጎደላት ነገር አለ። የመጠጥ ቤቴ ጠጪዎች ሊያግባቡን ሞከሩ። እኔ ፈቃደኛ አልሆንኩም። በሥነ ጽሑፍ ሥራዎቼ ላይ ተራ ዘለፋ ዘለፈኝ። በቃ ጠላሁት። አማላጅ ላከብኝ እንታረቅ ይቅር በሉኝ ብሎ በቆይታ ዘጋሁት። ተለያየን።

ሌላ ቀን ተገናኝን። እኔ እንደነገርኩህ የአባቴ ጻይነት ባሕርይ ነው ያለኝ። እንደ ክብሪት ቱግ እልና ሲቆይ እረሳዋለሁ። የትናንት ቂም የለችም። ዘእናቴም የወረሰኩት አለ። ፀጥ ብሎ ማላለፍ። መቼም ዘሮ ዘሮ ሁላችንም የአባትና የእናታችን ውጤት ነን። ሌላም የምንጨምረው ሥነ ልቦና አለ። ይቅር አልኩት። እርሱም ጥፋተኝነቴን አመነ። ታረቅን። ይህንን አሰታውሳለሁ በጽሑፍ የተጣላኝን አለና ተነስቶ ቆመ። ነጠላ ጫማ ተጫምቶ ለውሃ ሽንት ወጣ። እንደተመለሰ ነጠላ ጫማዋን አወለቀ። መደቧ ላይ ወገቡን ይዞ ቆሞ ወጉን ጀመረ። እኔ ዘፈት ለፊቱ አንጋግጬ እያየሁት አጻምጠዋለሁ። አካሉን እንደ ማፍታታት እያለ ስትሸና ሳይቀር አሪፍ ሐሳብ ሊመጣልህ ይችላል። አሁን ባወጋነው ወግ ላይ አንድ ነገር ትዝ አለኝ። ያንን አሁን ትጠይቀኝ ይሆናል። ግን ሳንጠየቅ መመለስም መብታችን ነው። ሽባው ሰውዬ ባሰኪት ቦል ተጫዋቹን እጅህን እንዲህ አድርገው እንደሚለው ነው። ለባለሃሰ ምንም ቦታ አትሰጠውም። አንባቢህን ነው ማየት ያለብህ። አንባቢን የወደድኩትን ያህል እንዳንደች ደግሞ አሉልህ። በእኔ ሶድሜ ውስጥ ሆነው የሚጽፉ። አንዱ ሌላውን ማሞገስም ሆነ፣ ማንቋሸሽ ያለ ነው። እየጠበቁህ ነው መንገድ ላይ፣ አገባንለት ሊሉህ። ለዚህች አንድ ገጠመኝ አለኝኝ። እስከነታሪኳ ነው የምነግርህ። አንድ ነገር እግረ መንገድ ላይ ጻፍኩ። አንዱ በግል ጋዜጣ ላይ የሚሠራ ይከታተላል። ካው ቦይ ሲኔማ ላይ ጎበዙን ከገደልክ የእሱን ዝና ትወርሳለህ። እኔ ደግሞ ከእርሱ ጎበዞች መካከል አንዱ ነኝ። የአበሻን መሰርነት አንተ ዘለኔ እኩል የምታውቀው አይመስለኝም። በእኔ ላይ አጥላልቶ ጻፈ። አንበብኩት። ከጻፈው ሩቡን ያክል ትክክል ነው። በሱ ሽፋን ሶስት አራተኛው «እንነታሪክ፣ ይዋጣልን» ነች። አሁን እሱ ምን እንደምመልሰለት እየጠበቀ ነው። ሌላ አንባቢ ሳይገባው እሱ ብቻ ውስጠ ወይራዋን እንደሚያነባት አውቄያለሁ።

የማሃውቀውና የማያውቀኝ ውሻ ቢጮህብን፣ መልሰን አንጮህ በትም። ሰው ነንና መንገዳችንን እንቀጥላለን። ከሐሳባችን ጋር በምናብ እየተጨዋውንን። እንደሚከተለው ብዬ የዕለቴን ጽሑፈን